

Holy Bible

Aionian Edition®

Муқеддес Қалам (кирил йазық)
Uyghur Bible (cyrillic script)
Gospel Primer

Table of Contents

- Preface
- Genesis 1-4
- John 1-21
- Revelation 19-22
- 66 Verses
- Reader's Guide
- Glossary
- Maps
- History
- Destiny
- Illustrations, Doré

Welcome to the *Gospel Primer*. The Aionian Bible invites you to review popular Christian understanding. Is it possible that the most well-known verse in the Bible is mistranslated, John 3:16? Are the destinies of Heaven and Hell really the whole story? And are misunderstandings of this magnitude even possible? First, know that the Aionian Bible does not abandon Christian heritage. We have much to learn from godly people throughout all ages. Yet, this booklet is a new primer to the truly good news of Jesus Christ, the savior of all mankind.

Holy Bible Aionian Edition ®

Мүкеддес Кalam (кирил یېزىك)
Uyghur Bible (cyrillic script)
Gospel Primer

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 12/28/2024

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee, 2010

Formatted by Speedata Publisher 4.21.5 (Pro) on 1/28/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Preface

Uyghur tili at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0/, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

Адәмни қоғливетип, һаятлиқ дәригүгә баридиган йолни мұхапизәт құлиш ғын,
у Ерәм бөгениң мәшиқ тәрепигә керубларни вә тәрт тәрәпкә пирқирайдисең
ялқунлук бир шәмшәрни қоюп қойди.

Яритилиш 3:24

Яритилиш

бәрсүн!» девиди, дәл шундақ болди. 16
Худа икки чоң нур чиқарғучи жисимни

толдуруп бойсундуруңлар; деңиздикى билгүзгүчى дәрәк»ни үндүрди. **10** Бағни белиқлар, асмандикى учар-қанатларга, сугиришқа Ерәмдин бир дәрия еkip чиқти; шуниндәк йәр йүзидә жүридиган һәр бир андин бөлүнүп, төрт еқин болди. **11** ھайванларга егидарчилиқ қилиңлар» деди. Биринчи еқиннин нами Пишон болуп, **29** Андин Худа йәнә: «Мана, Мән пүткүл алтун чиқидиган пүткүл һавилаһ зиминын йәр йүзидикى уруклуқ отяшлар билән айлинип өтиду. **12** Бу жутниң алтуни уруклуқ мевә беридиган һәр бир дәрәкләрни наһайити есил еди; шу йәрдә пурақлиқ силәргә озуқлуқ болсун дәп бәрдим; **30** девирқай билән ақ һекиқму чиқиду. **13** шундақла йәрдикى барлиқ жәнисварлар Иккінчи дәрияниң нами Гиһон болуп, билән асмандикى барлиқ учар-қанатлар вә пүткүл Күш зиминын айлинип өтиду. йәр йүзидә барлиқ өмилигүчиләргә, йәнә **14** Учинчи дәрияниң нами Дијәлә болуп, барлиқ жән-жәнисварларға озуқлуқ болсун Ашурниң шәрқидин еkip өтиду, төртинчи дәп барлиқ гүл-гияларни бәрдим» девиди, дәрияниң нами Әфрат еди. **15** Пәрвәрдигар дәл шундақ болди. **31** Худа яратқанлириниң Худа адәмни елип Ерәм бегиға ишләп, һәммисигә сәспелип қариdi, вә мана пәрвиш қылсун дәп уни шу йәргә қоюп буларниң һәммиси наһайити яхши болған қойди. **16** Пәрвәрдигар Худа адәмгә еди. Шу тәриқидә кәч билән сәһәр өтти, бу әмир қилип: бағдикى һәр бир дәрәк алтинчи күн болди.

2 Шундақ қилип асман билән зимиң, пүткүл мәвҗудатлири билән қошулуп яритилип болди. **2** Худа йәттинчи күннеги чә қилидиган ишини тамамлиди. У йәттинчи күни барлиқ яритиш ишини тохтитип арам алди. **3** Йәттинчи күни Худа барлиқ яритиш ишлиридин арам алған күн болғанлыги үчүн, шу күнни бәхитлик күн қилип, уни «муқаддәс күн» дәп бекитти. **4** Пәрвәрдигар Худа зимиң билән асманни яратқан күнидә, асман-зимиңниң яритилиш жәрәяниниң тарихлири мундақ: — **5** Зимиңда техи неч гүл-гия, йәрдә неч отяш үнмигән еди; чүнки Пәрвәрдигар Худа йәр йүзигә һәл-иегин яғдумиған еди, шундақла йәр терийдиған адәмму йоқ еди. **6** Лекин йәрдин булақ сүйи чиқип, тамам йәр йүзини суғарди. **7** Андин Пәрвәрдигар Худа адәмни йәрниң тописидин ясап, һаятлиқ нәпасини униң бурниға пұвлиди; шуниң билән адәм тирик бир жән болди. **8** Андин кейин Пәрвәрдигар Худа мәшриқ тәрәптә Ерәм дегән жайда бир бағ бена қилип, ясиган адәмни шу йәргә орунлаштурди. **9** Пәрвәрдигар Худа йәрдин көзни қамлаштуридиған чирайлиқ, [мевилири] йайишлиқ һәр хил дәрәкни үндүрди; у йәна бағниң оттурисида «һаятлиқ дәриғи» вә «яхши билән яманни

мевилиридин халиқиниңчә йә; **17** амма «яхши билән яманни билгүзгүчى дәрәк»ниң мевисидин йемигин; чүнки униндин йегән күнүндә жәзмән өлисән, — деди. **18** Андин Пәрвәрдигар Худа йәнә сез қилип: — Адәмниң ялғуз туруши яхши әмәс; Мән унинға мас келидиған бир ярдәмчи һәмраһни ясап берәй, — деди. **19** Пәрвәрдигар Худа тупрактын даладики барлиқ жәнисварлар билән асмандикى һәммә учар-қанатларни ясиган еди; уларға адәмниң немә дәп ат қойидиганлигини билиш үчүн, У уларни адәмниң алдиға кәлтүрди. Адәм һәр бир жәнисварға немә дәп ат қойған болса, униң ети шу болуп қалди. **20** Бу тәриқидә адәм һәммә мал-чарвиларға, асмандикى учар-қанатларға вә даладики һәр бир жәнисварларға ат қойди; вәһаләнки, адәм өзигә мас келидиған неч бир ярдәмчи һәмраһ учратмиди. **21** Шуниң билән Пәрвәрдигар Худа адәмгә бир қаттиқ үйқа салди; у ухлап қалди. У ухлаватқанда, У униң биқинидин бир аз елип, андин униң орнини әт-гөш билән етип қойди. **22** Шуниң билән Пәрвәрдигар Худа адәмниң биқинидин алған шу қисимдин бир аялни ясап, уни адәмниң қешиға әкәлди. **23** Адәм ата хошал болуп: — Мана бу сүйәклиримдикى сүйәк, етимдикى әт болғач, «аял» дәп аталсун; чүнки у әрдин елинғандур, —

деди. 24 Шуниң үчүн әр киши ата-анисидин — деди. 13 Пәрвәрдигар Худа аялға: — айрилип, өз аялига бағлиніп бир болуп, Бу немә қылғиниң? — деди. Аял жағап иккиси бир тән болиду. 25 Адәм ата билән берип: — Илан мени алдаң аздурса, мән аяли һәр иккиси ялаңач болсыму, ھеч йәп саптимән, — деди. 14 Пәрвәрдигар Худа иланға мундақ деди: — «Бу қылғиниң үчүн, Сән һәммә мал-чарвилардин, Даладики барлық ھайванатлардин бәкәрәк ләнәткә қалисөн; Қосиғиң билән беғирлап меңип, Өмрүңниң барлық құнлиридә топа йәйсән.

3 Йәр йүзидә илан Рәб Пәрвәрдигар яратқан даладики ھайванларниң һәммисидин ھейлигәр еди. У аялдин: — Худа растинла бағдикі дәрәқләрниң ھеч қайсисиниң мевисидин йемәңлар, дедиму? — дәп сориди. 2 Аял иланға жағап берип: — Бағдикі дәрәқләрниң мевилирини ယесәк болиду. 3 Амма бағниң оттурисидики дәрәқниң мевиси тоғрисида Худа: «Буниндин йемәңлар, қолму тәккүзмәңлар, болмиса өлисиләр» дегән, деди. 4 Илан аялға: — Үндак әмә! ھәргиз елмәйсиләр! 5 Бәлки силәр уни йеген құнұңларда, Худа көзүңларниң ечилип, Худаға охшаш яхши билән яманни билидиган болуп қалидиганлиғиңларни билиду, — деди. 6 Аял дәрәқниң [мевисиниң] йемәқлик үчүн яхшилигини, униң көзни қамлаштуридиганлиғини көрүп, һәмдә дәрәқниң адәмни әқилемің қилидиган жәліпқарлиғини көрүп, мевидин йеди вә униңдин йенида турған еригиму бәрди; уму йеди. 7 Йейиши биләнла һәр иккисиниң көзлири ечилип, өзлириниң ялаңач екәнлигини билип, әңжир йопурмақлирини елип бир-биригә улап тикип, өзлиригә япқұч қилип тартти. 8 Күн салқынлиғанда, улар Пәрвәрдигар Худаниң бағда маңған шәпсисини аңлат қелип, адәм аяли билән Пәрвәрдигар Худаниң назир болғинидин қечип бағдикі дәрәқләрниң арисиға йошурунувалди. 9 Лекин Пәрвәрдигар Худа товлап адәмни чақирип униңға: Сән наәдә? — деди. 10 Адәм ата жағап берип: — Мән бағда шәпәнни аңлат, ялаңач турғиним үчүн қоркуп кетип, йошурунивалдим, — деди. 11 [Худа] униңға: — Ялаңач екәнлигиңи саңа ким ейтти? Мән саңа йемә, дәп әмир қылған дәрәқниң мевисидин йедиңмүя? — деди. 12 Адәм жағап берип: — Сән маңа һәмраһ болушқа бәргән аял дәрәқниң мевисидин маңа бәргән еди, мән йедим,

Таки сән тупракқа қайтқыча йүз-көзүн тәргә чүмгәндә, андин наң йейәләйсән; Чүнки сән әсли тупрактын елингансән; Сән әслидә топа болғач, Йәнә топиға қайтисән» — деди. 20 Униң аяли барлық жан егилириниң аниси болидигини үчүн адәм униңға «Һава» дәп ат қойди. 21 Пәрвәрдигар Худа Адәм ата билән униң аялиға ھайван терилиридин кийим қилип кийдүрүп қойди. 22 Пәрвәрдигар Худа сөз қилип: — Мана, адәм Бизләрдин биригә охшап қалди, яхши билән яманни билди. Энди қолини узитип һаятлиқ дәригидин елип йәвелеп, та әбәткічә яшавәрмәслиги үчүн [уни тосушымиз керәк], деди. 23 Шуниң билән Пәрвәрдигар Худа уни Ерәм бағдин қоғлап чиқиривәтти; шундақ қилип уни йәргә ишләйдиган, йәни өзи әсли апиридә қилинған тупракқа ишләйдиган қилип қойди. 24 Адәмни қоғливетип, һаятлиқ дәриғигә баридиган йолни муһапизэт

қилиш үчүн, у Ерәм бегиниң мәшриқ йәр йүзидә сәрсән болуп сәргәрданлиқта тәрипигә керубларни вә төрт тәрәпкә жүримән; шундақ болидуки, кимла мени пирқирайдиган ялқунлук бир шәмшәрни тепивалса, өлтүрүветиду!, — деди. 15 Лекин қоюп қойди.

4 Адәм ата аяли һава билән биллә

болди; һава һамилдар болуп Қабилни туғуп: «Мән бир адәмгә егә болдум — У Пәрвәрдигардур!» — деди. 2

Андин у йәнә Қабилниң иниси һабилни туғди. һабил падичи болди, Қабил болса териқчи болди. 3 Бекитилгән шундақ бир вақыт-сааттә шундақ бир иш болдики, Қабил тупрақниң носулидин Пәрвәрдигарға һәдийә қәлтүрді. 4 һабилму падисидин қойлириниң тунжилиридин, йәни уларниң, йеғидин һәдийә сунди. Пәрвәрдигар һабилни вә униң сунған һәдийәсини қобул қылди. 5 Лекин Қабил вә униң сунгиниға қаримиidi. Шу вәжидин Қабилниң толиму аччиғи келип, чирайи тутулди. 6 Шуниң билән Пәрвәрдигар Қабилға: Немишкә аччиқлинисән? Немә үчүн чирайиң тутулуп кетиду? 7 Әгәр дурус иш қылсан, сән көтирилмәмсән? Лекин дурус иш қылмисаң, мана гуна ишик алдида [сени пайлап] бегирлап ятиду, у сени өз илкігә алмақчи болиду; лекин сән униңдин ғалип келишиң керәк, деди. 8 Қабил иниси һабилға: «Далиға чиқип келәйли!» деди. Далада шу вақиә болдики, Қабил иниси һабилға қол селип, уни өлтүрди. 9 Пәрвәрдигар Қабилға: Иниң һабил нәдә? — дәп сориди. У жавап берип: Билмәймән, мән инимниң баққучисиму? — деди. 10 Худа униңға: — Сән немә қылдин? Мана, иниңниң қени йәрдин маңа пәряд көтириватиду! 11 Әнди иниңниң қолунда төкүлгән қенини қобул қилишқа ағзини ачқан йәрдин қоғлинип, ләнәткә учрайсән. 12 Сән йәрәг ишлисәнму у буниңдин кейин саңа қуввитини бәрмәйдү; сән йәр йүзидә сәрсан болуп, сәргәрдан болисән, — деди. 13 Буни аңдал Қабил Пәрвәрдигарға жавап қилип: — Мениң бу жәзайимни адәм көтирәлмигидәк! 14 Мана, Сән бүтүн мени йәр йүзидин қоғлидиң, мән әнди Сениң йүзүндін йошурунуп жүримән;

Пәрвәрдигар униңға жавап берип: — Шундақ болидуки, кимки Қабилни өлтүрсә, униңдин йәттә һәссә интиқам елиниду, — деди.

Шуларни дәп Пәрвәрдигар Қабилға учриған бириси уни өлтүрүвәтмисүн дәп униңға бир бәлгү қоюп қойди. 16 Шуниң билән Қабил Пәрвәрдигарниң һозуридин чиқип, Ерәмниң мәшриқ тәрипи迪ки Нод дегән жұтта олтирақлишип қалди. 17 Қабил аяли билән биллә болуп, аяли һамилдар болуп һанохни туғди. У вақитта Қабил бир шәһәр бена қиливаттати; у шәһәрниң намини оғлиниң исми билән һанох дәп атиди. 18 һанохтин Ирад төрәлди, ирадтин Мәһүяил төрәлди, Мәһүяилдин Мәтушаил төрәлди, Мәтушаилдин Ләмәх төрәлди. 19 Ләмәх өзигә икки хотун алди. Бириниң исми Адаһ, йәнә бириниң исми Зиллаһ еди. 20 Адаһ Ябални туғди. У чедирда олтиридиған көчмән малчиларниң бовиси еди, 21 униң инисиниң исми Юбал еди. Бу чилтар билән нәй қалғучиларниң бовиси еди. 22 Зиллаһ йәнә Тубал-қайин дегән бир оғулни туғди. У мис-төмүр әсвапларни соққучи еди. Тубал-қайинниң Наамаһ исимлиқ бир сиңлиси бар еди. 23 Ләмәх болса аяллириға сез қилип: — «Әй Адаһ билән Зиллаһ, сезүмни аңлаңлар! Әй Ләмәхниң аяллири, гепимгә қулақ селинлар! Мени зәхимләндүргини үчүн мән адәм өлтүрдүм, Тенимни зедә қилғанлиғи үчүн бир жигитни өлтүрдүм. 24 Әгәр Қабил үчүн йәттә һәссә интиқам елиңса, Ләмәх үчүн йәтмиш йәттә һәссә интиқам елиниду!» — деди. 25 Адәм ата йәнә аяли билән биллә болди. Аяли бир оғул тугуп, униңға Шет дәп ат қоюп: Қабил һабилни өлтүрүвәткіни үчүн Худа униң орниға маңа башқа бир әвлат тикләп бәрди, деди. 26 Шеттінму бир оғул түгулди; у униңға Енош дәп ат қойди. Шу вақиттін тартып адәмләр Пәрвәрдигарниң намыға нида қилишқа башлиди.

Әйсә: — И Ата, уларни кәчүргин, чүнки улар өзиниң немә қиливатқанлигини билмәйдү,
— деди. [Ләшкәрләр] чек ташлан, униң кийимлирини бөлгүшүвалди.

Лука 23:34

Юһанна

1 Муқәддәмдә «Калам» бар еди; Калам Худа билән биллә еди. **2** У мүкәддәмдә Худа билән биллә еди. **3** У арқилиқ барлық мәвҗудатлар яритилди вә барлық яритилғанларниң һеч бири униңсиз яритилған әмәс. **4** Униңда һаятлиқ бар еди вә шу һаятлиқ инсанларға нур елип кәлди. **5** Вә нур қараңғулуқта парлайду вә қараңғулуқ болса нурни һеч бесип чүшәлигән әмәс. **6** Бир адәм Худадин қәлди. Униң исми Йәһя еди. **7** У улар гувалиқ бериш үчүн, йәни һәммә инсан өзи униңдин: — Ундақта, сән зади ким болисән? арқилиқ ишәндүрүлсүн, дәп нурға гувачи болушқа кәлгән еди. **8** [Йәһянин] өзи шу үчүн, [бизгә ейтқын], өзүң тогрилиқ немә нур әмәс, бәлки пәкәт шу нурға гувалиқ дәйсән? — дәп сориди. **23** Йәһя мундақ беришкә кәлгән еди. **9** Һәқиқиый нур, йәни жавап бәрди: — Йәшәя пәйғәмбәр бурун пүткүл инсанни йорутқуучи нур дунияға ейтқандәк, чөлдә «Рәбнин үолини түз келиватқан еди. **10** У дунияда болған вә қилинлар» дәп товлайдыған аваздурмән! дуния у арқилиқ барлыққа кәлтүрүлгән **24** Әнди [Йерусалимдин] әвәтилгәнләр болсими, лекин дуния уни тонумиди. **11** У Пәрисийләрдин еди. Улар йәнә Йәһядин: — өзиниңкиләргә кәлгән болсими, бирақ уни өз хәлқи қобул құлмиди. **12** Шундақтому, болмисаң, немә дәп кишиләрни суға у өзини қобул құлғанлар, йәни өз намига өзүңдүрүсән? — дәп сориди. **26** Йәһя етиқат құлғанларниң һәммисигә Худаниң уларға мундақ дәп жавап бәрди: — Мән пәрәнти болуш һоқуқини ата қилди. **13** Уни кишиләрни суғила чөмүлдүримән, лекин қобул құлған мөшүлар я қандин, я әтләрдин, араңларда турғучи силәр тонумиган бириси я инсан ирадисидин әмәс, бәлки Худадин һәттә униң кәшиниң бокучини йешишкиму бар; **27** у мәндин кейин кәлгүчи болуп, мән төрәлгән болиду. **14** Калам инсан болди шан-шәривигә қаридук; у шан-шәрәп болса, дәриясиниң шәрқий қетидики Бәйт-Ания Атинин үенидин қәлгән, меһри-шәпқәт үезисида, йәни Йәһя пәйғәмбәр кишиләрни вә һәқиқәткә толған бирдин-бир йеганаң [суға] чөмүлдүрүватқан йәрдә йүз бәргән Оғлиниңкідүр. **15** (Йәһя униңға гувалиқ еди. **29** Әтиси, Йәһя әйсаниң өзігә қарап берип: — Мана, мән [силәргә]: «Мәндин келиватқанлигини көрүп мундақ деди: — кейин кәлгүчи мәндин үстүндүр, үчүнки у Мана, пүткүл дунияниң гуналирини елип мән дунияға келиштин бурунла болған еди» дегиним дәл мөшү кишидүр! — дәп җар үшүндүр, үчүнки у ташлайдыған Худаниң қозиси! **30** Мана, қилди) **16** Чүнки һәммимиз униңдикى толуп бириси бар, у мәндин үстүндүр, үчүнки у ташқанлардин илтипат үстигә илтипат мән дунияда болуштин бурунла болған еди» алдуқ. **17** Чүнки Тәврат қануни Муса дегиним дәл мөшү кишидүр! **31** Мән бурун [пәйғәмбәр] арқилиқ йәткүзүлгән еди; уни билмисәммү, лекин уни Исраилға аян лекин меһри-шәпқәт вә һәқиқәт Әйса Мәсиһ болсун дәп, кишиләрни суға чөмүлдүргили арқилиқ йәткүзүлди. **18** Худаниң һеч ким кәлдим. **32** Йәһя йәнә гувалиқ берип мундақ көрүп баққан әмәс; бирақ Атинин қучигида деди: — Мән Роһниң пахтәк һалитидә асмандин чүшүп, униң үстигө қонғанлигини

көрдүм. 33 Мән әслидә уни билмигән едим; — Мана, ичидә қылчә һейлә-микриси лекин мени кишиләрни суга чөмүлдүргүшкә йоқ һәқиқиң бир Исраиллиқ! — деди. 48 Әвәткүчи маңа: «Сән Роһниц чушуп, кимниң Натанийәл: — Мени қәйеримдин билдиң? — үстүгә қонғанлигини көрсән, у кишиләрни дәп сориди. Эйса униңға жавап берип: — Муқәддәс Роһқа чөмүлдүргүчи болиду!» Филип сени чақириштин авал, сениң әнжир дегән еди. 34 Мән дәрвәкә шу ишни дәригиниң түвидә олтарғанлигиниң көргән көрдүм, шуңа униң һәқиқәтән Худаниң едим, — деди. 49 Натанийәл жававән: — Устаз, Оғли екәнлигигә гувалиқ бәрдим! 35 Әтиси, сән Худаниң Оғли, Исраилниң Падишиасын! Йәһія икки муҳлиси билән йәнә шу йәрдә — деди. 50 Эйса униңға жававән: — Сени туратти. 36 У [ү йәрдин] меңип кетиватқан әнжир дәригиниң түвидә көргәнлигимни Әйсани көрүп: — Қараңла! Худаниң қозиси! ейтқанлигим үчүн ишиниватамсән? — деди. 37 Униң бу сөзини аңлыған икки Буниндинму чоң ишларни көрисән! — деди муҳлис Әйсаниң кәйнидин меңиши. 38 51 вә йәнә: — Бәрһәк, бәрһәк силәргә ейтип Эйса кәйнигә буруулуп, уларниң әгишип қояйки, силәр асманлар ечилип, Худаниң келиватқинини көрүп улардин: — Немә пәриштилириниң Инсаноғлиниң үстидин издәйсиләр? — дәп сориди. Улар: — Рабби чиқип-чушуп жүридиганлигини көрисиләр! (бу [ибранийчә сөз болуп], «устаз» дегән — деди.

мәнидә), қәйәрдә турисән? — деди. 39 — Берип көрүңлар, — деди у. Шунинң билән, улар берип униң қәйәрдә туридиганлигиниң көрді вә у күни униң билән биллә турди (бу вақыт шу күннинң онинчи саити еди). 40 Йәһія [пәйғәмбәрниң] жуқуриқи сөзини аңлап, Әйсаниң кәйнидин маңған иккىләннин бири Симон Петрусниң иниси Андрияс еди. 41 Андрияс авал өз акиси Симонниң төпип, униңға: — Биз «Мәсін»ни таптуң! — деди («Мәсін» ибранийчә сөз болуп, грек тилида «Масиһләнгән Күтқазгучи» дәп тәржимә қилиниду) 42 вә акисини Әйсаниң алдига елип барди. Эйса униңға қарап: Сән Юнусниң оғли Симон; буниндин кейин «Кифас» дәп атилисән, — деди (мәниси «таш»тур). 43 Әтиси, Эйса Галилийә өлжисига йол алмақчи еди. У Филипни төпип, униңға: — Маңа әгишип маң! — деди 44 (Филип Бейт-Саидалиқ болуп, Андрияс билән Петрусниң жутдиши еди). 45 Филип Натанийәлниң төпип, униңға: — Муса пәйғәмбәр Тәвратта вә башқа пәйғәмбәрләрму [яэмимирида] бешарәт қилип язған затни таптуң. У болса Үйсүнниң оғли Насарәтлик Эйса екән! — деди. 46 Бирақ Натанийәл: — Насарәт дегән жайдин яхши бир немә чиқамду?! — деди. Келип көрүп бақ! — деди Филип. 47 Эйса Натанийәлниң өзиниң алдига келиватқанлигини көрүп, у тоғрилиқ:

2 Учинчи күни, Галилийәдикі Кана үезисида бир той болди. Әйсаниң аниси [Мәрйәм] у йәрдә еди 2 һәм Эйса вә униң муҳлислириму тойға тәклип қилинған еди. 3 Тойда шарап түгәп қалғанда, Әйсаниң аниси униңға: — Уларниң шараплири түгәп қапту, — деди. 4 Эйса униңға: — Ханим, мениң сан билән немә карим? Мениң вақти-саитим техи кәлмиди, — деди. 5 Аниси чакарларға: — У силәргә немә қыл десә, шуны қилиңлар, — деди. 6 Әнди шу йәрдә Әхәнүйларниң таһарап адити бойичә ишлитетидиган, һәр биригә иккүч түндін су сиғидиган алтә таш күп қоюлған еди. 7 Эйса чакарларға: — Құпләргә су толдуруңлар, — деди. Улар құпләрни ағзигичә толдурушты. 8 Әндин у уларға йәнә: — Әнди буниндин усуп той башқұрғучиға беріңлар, — деди. Улар уни апирип бәрди. 9 Той башқұрғучи шарапқа айландурулған судин төтип көргәндә (у униң қәйәрдин кәлтүрүлгәнлигини билмиди, амма буни су тошуған чакарлар биләтти) той башқұрғучи тойи болуватқан жигитни чақирип, 10 униңға: — һәр бир [той қылғучи] яхши шарапни тойиниң бешида қуииду, андин мәйманлар қанғиңчә ичкәндін кейин, начирини қуииду. Эжәба, сән яхши шарапни мөшү чаққиңчә сақлапсән! — деди. 11 Бу болса,

Әйса көрсәткән мәжизилик аламәтләрниң тапшурмайтты. 25 Инсан тоғрилиқ һеч дәсләпкиси болуп, Галилийәниң Кана кимниң унинға гувалиқ беришiniң һаҗити йезисида көрситилгән еди. Буниң билән йоқ еди; чүнки у инсанларниң қәлбидә немә у өзиниң шан-шәривини аяң қылди, вә бар екәнлигини өзи биләтти.

униң мухлислири унинға етиқат қылди.

12 Бу иштин кейин у, аниси, инилири вә мухлислири билән Кәпәрнаүм шәһиригә чүшүп, у йәрдә бир нәччә күн турди. 13 Йәһудийларниң «өтүп кетиш һейти»ға йеқин қалғанда, Әйса Йерусалимға барди.

14 У ибадәтхана [һойилирида] кала, қой вә кәптәр-пахтак сатқучиларни һәм у йәрдә олтарған пул тегишкүчиләрни көрди. 15 У танидин қамча ясап, уларниң һәммисини қой-калилири билән қошуп ибадәтханин һайдап чиқарди. Пул тегишкүчиләрниң пуллирини чечип, ширәлирини өрүвәтти

16 вә пахтәк-кәптәр сатқучиларға: — Бу нәрсиләрни бу йәрдин елип кетиш! Атамин өйини сода-сетиқ өйи қилишивалма! — деди. 17 Буни көргән мухлислири [Зәбурда] мундақ пүтүлгинини есигә елиشتі: «Сениң [муқәддәс] өйүңгә болған отлук муһәббитим өзүмни чулғивалди!». 18 Шуниң билән Йәһудийлар у ишларға инкас билдүрүп униндин: — Бундақ ишларни қылған екәнсән, қени, бизгә немә мәжизилик аламәтни көрситип берисән?! — дәп сориди. 19 Әйса уларға жавап берип: — Ушбу ибадәтханиничувуваңтасәнлар, мән үч күн ичидә уни яңливаштын қуруп чиқымән, — деди. 20

Шуниң билән бу Йәһудийлар йәнә унинға: — Бу ибадәтханини ясаватқили һазирғичә қириқ алтә жил болған турса, сән уни қандаңсига үч күндиле қуруп чиқалайсән?! — деди. 21 Һалбуки, униң «ибадәтхана» дегини униң өз тенини көрсәткән еди.

22 Шуңа, у елүмдин тирилгәндін кейин, мухлислири униң бу дегинини есигә алди вә шундақла муқәддәс язмилардики бу һәктики бешарәткә һәмдә Әйсаниң ейтқан сөзигә ишәнди. 23 Өтүп кетиш һейтида, нурғун кишиләр униң Йерусалимда көрсәткән мәжизилик аламәтләрни көргән болуп, униң намыға етиқат қилишти. 24 Лекин Әйса пүткүл инсанларниң [қәлбиниң] қандақ екәнлигини билгәчкә, өзини уларға

3 Йәһудийлар

[кеңәшмисинин]

Пәрисийләрдин болған Никодим исимлиқ бир йолбашчиси бар еди. 2 Бу адәм бир кечиси Әйсаниң алдиға келип: — Устаз, сениң Худадин қәлгән тәлим бәргүчи екәнлигиңи билимиз. Чүнки Худа униң билән биллә болмиса, неч кимниң сән көрсәткән бу мәжизилик аламәтләрни көрситиши қәтъий мүмкін әмәс, — деди. 3 Әйса унинға жававән:

— Бәрһәк, бәрһәк, мән саңа шуны ейтип қояйки, неч ким жуқуридин туғулмифика, Худаниң падишилигини көрәлмәс! — деди.

4 Никодим: — Адәм қеригинида қандақму қайтидин туғулсун? Анисиниң қосығиға қайта кирип туғулуши мүмкінмү?!

— дәп сориди. 5 Әйса мундақ жавап бәрди:

— Бәрһәк, бәрһәк, мән саңа шуны ейтип қояйки, һәм судин, һәм Рохтин туғулмифика, неч ким Худаниң падишилиғиға кирәлмәс!

6 Әттін туғулған болса әттур; рохтиң туғулған болса рохтур. 7 Саңа: «Жуқиридин туғулушуңлар көрәк» дегинимгә һәйран қалма. 8 Шамал халиған тәрәпкә соқиду, сән унин авазини аңлайсән, лекин қәйәрдин келип, қәйәргә баридигинини билмәйсән.

Рохтин туғулған һәр бириму шундақтур.

9 Никодим үәнә жававән Әйсага: — Бу ишлар қандақму мүмкін болар? — деди.

10 Әйса унинға жававән мундақ деди: — «Сән Исарайлниң өлимаси туруп, буниму билмәмсән?

11 Бәрһәк, бәрһәк, мән саңа шуни ейтип қояйки, биз билгинимизни

ейтимиз вә көргинимизгә гувалиқ беримиз, лекин силәр бизниң гувалиғимизни қобул қылмайсиләр.

12 Силәргә зимиңдикى ишларни ейтсам ишәнмигән йәрдә, әрштики ишларни ейтсам қандақму ишинисиләр?

13 Әзи әрштә болуп, әрштин чүшкүчидин, үәни Инсаноғлидин башқа неч ким әршкә чиқмиди.

14 Муса чөлдә [түч] иланни көтәргәндәк, Инсаноғлиму охшашла шундақ

егиз көтирилиши керәк. 15 Шундақ болғанда, Әгәр униңға әрштин ата қилинмиған болса, униңға етиқат қылғанларниң һәммиси һалак инсан һеч нәрсигә егә болалмайду. 28 (aiōnios g166) 16 Чүнки Худа дүниядикі болмай, мәңгүлүк һаятқа еришәләйду». Мениң силәргө: «Мән Мәсиһ әмәс, пәкәт униң алдида әвәтилгәнмән» дегинимгә өзүңлар гувачисиләр. 29 Келинчәкни әмригә алгучи жигиттур; қолдиши жигитниң авазини күтиду; қолдаш униң авазини аңлап, қәлбидә толиму хурсән болиду. еришиши үчүндүр. (aiōnios g166) 17 Худа Оғлини Шуниңға охаш, мәндиму хұрсәнлик дүниядикі инсанларни гунаға бекитиш толуп ташиду. 30 Униң жүксилиши, үчүн әмәс, бәлки уларниң у арқиби мениң ажызлишишим мүкәррәрдур. 31 қутқузулушы үчүн дүнияға әвәтти. 18 Устүндин кәлгүчи һәммидин үстүндүр. Кимки униңға етиқат қылғучи болса, гунаға Зиминдин кәлгүчи зимиңға тәвә болуп бекитилмәйду; лекин етиқат қылмиғучи зимиңдикі ишларни сөзләйду. Әрштин болса аллиқачан гунаға бекитилгәндүр; кәлгүчи һәммидин үстүндүр; 32 өзиниң чүнки у Худаниң йәккә-йеганә Оғлиниң [әрштә] көргән вә аңлиғанлири болса, у намиға етиқат қылмиған. 19 Вә гунаға булар төгрилиқ гувалиқ бериду; бирақ һеч бекитиш сәвәви мана шуки, нур дүнияға ким униң гувалиқини қобул қылмайду. 33 кәлгән болсыму, инсанлар нүрни әмәс, [Іалбуки], кимки униң гувалиқини қобул бәлки қараңгулуқни яхши көрди; чүнки қылған болса, Худаниң һәк екәнлигигиму уларниң әмәллири рәзил еди. 20 Чүнки мәһүрини басқан болиду. 34 Чүнки Худа рәзиллик қылғучи һәр бири нүрни яман әвәткини Худаниң сөзлирини сөзләйду; көрүп вә өзиниң қылған-эткәнлириниң чүнки Худа Роһни [униңға] өлчәм билән ашқарә қилинмаслиғи үчүн нурға кәлмәйду; кәмләп бәрмәс. 35 Ата Оғулни сөйиду вә 21 лекин һәқиқәтни жүргүзгүчи болса, һәммә ишларни униң қолига тапшурғандур. әмәллирини Худаға тайинип қылғанлиғи 36 Оғулға етиқат қылғучи мәңгүлүк һаятқа аян болсун дәп, нурға келиду. 22 Бу егидур. Лекин Оғулға итаәт қылмиғучи ишлардин кейин, Әйса мухлислири билән һаятни һеч көрмәйду, бәлки Худаниң ғәзиви Йәһудийә зимиңниң барди; у у йәрдә улар шундақларниң үстидә туриду. (aiōnios g166)

23 Шу чағда Йәһя [пәйғәмбәрму] Салим 4 Энди Пәрисийләрниң «Әйсаниң мухлис қилип чөмүлдүргөнлири Йәһияниңкідін көп екән» дегән хәвәрни аңлиғинини Рәб уққандын кейин 2 (әмәлийеттә Әйса өзи әмәс, мухлислири чөмүлдүретті) 5 Шуниң билән у Яқуп өз оғлы Йұсупқа бәргән йәргә йеқин болған Самарийәниң Сихар дегән бир шәһиригә кәлди. 6 Шу йәрдә «Яқупниң қудуғи» бар еди. Әйса сәпиридә чарчигинидин қудукниң қәшиға келип олтарди. Бу тәхминән алтинчи saat еди. 7 Әйсаниң мухлислири йемәклик сетивелиш үчүн шәһәргә кирип кәткән еди. Шу чағда, Самарийәлик бир аял — деди. 27 Йәһя мундақ жавап бәрди: —

су алғили кәлди. Эйса униңға: — Маңа қутқузулуш Йәһудийлар арқиلىқ болиду. ичкили су бәргин, — деди. 9 Аял униңдин: 23 Лекин шундақ бир вақыт келиду — вә — Өзиңиз Йәһудий турсиңиз, мәндәк шундақла һазир кәлдикі, һәқиқий ibadet Самарийәлик бир аялдин қандақтарчә қылғучилар Атиға poħ вә һәқиқәт билән ичкили су тәләп қилип қалдиңиз? — дәп ibadet қилиду. Ата Өзигә әнә шундақ сориди (чүнки Йәһудийлар Самарийәликләр һәқиқий ibadet қылғучиларни издимәктә. билән һеч қандақ барди-кәлди қымайтты). 24 Худа роһтур вә униңға ibadet қылғучилар 10 Эйса униңға жағавән: — Әгәр сән poħ вә һәқиқәт билән Униңға ibadet қилиши Худаниң соғитиниң немилиги вә сәндин су көрәктүр. 25 Аял униңға: — Мәсиһнин, сориғучиниң ким екәнлигини билсәңди, йәни «Мәсиһләнгән Күтқазғучи» дегәнниң ундақта сән униңдин тиләйттиң вә у саңа келидиганлигини билимән. У кәлгәндә, һаятлиқ сүйини берәтти. 11 Аял униңдин: — бизга һәммә ишларни ейтип бериду — деди. Тәхсир, су тартқыдәк һеч нәрсиңиз болмиса, 26 Эйса униңға: — Сән билән сөзлишиватқучи униң үстүгө қудук чонқур турса, һаятлиқ мән дәл шудурмән! — деди. 27 Шу чағда сүйини нәдин алисиз? 12 Әжәба, бу қудукни униң мухлислири қайтип кәлди. Улар униң бизгә [мирас] қалдурған атимиз Якуптин бир аял билән сөзлишиватқанлиғиға һаң-улуқмусиз? Бу қудуктин өзи, оғуллири вә таң қелишти; лекин һеч қайсиси униңдин: мал-варанлириму су ичкән — деди. 13 Эйса «Униңдин немә издәйсән?» яки «Немишкә униңға жағавән: — Бу суни ичкән һәр ким униң билән сөзлишишсан?» дәпму соримиди. йәнә уссайду. 14 Амма мән беридиган суни 28 Шуниң билән аял козисини ташлап қоюп, ичкүчи һәр ким мәңгүгә уссимайдиган шәһәргә қайтип берип, кишиләргә: 29 болиду вә бәлки мән униңға беридиган — Жүрүңлар, һаятимда қылғанлиримниң су униң ичидә уни мәңгүлүк һаятлиққа һәммисини маңа ейтип бәргән бир кишини елип баридиган, ургұп чиқидиган бир булақ көрүп келиңлар. Әжәба, Мәсиһ шумиду? — болиду, — деди. (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Аял: деди. 30 Буның билән халайиқ шәһәрдин — Тәхсир, маңа бу судин бәргәйсизки, чиқип, Эйсаның алдиға келишти. 31 Шу мән йәнә уссимайдиган вә мөшү йәргә су арилиқта мухлислири униңға: — Устаз, бир тартқылы иккинчи қәлгүчи болмайдиган нәрсә йәвалсанчы? — дәп өтүнүшти. 32 Лекин болай! — деди. 16 Эйса: — Берип ериңни у уларға: — Мениң силәр билмәйдиган бир бу йәргә чақирип қәлгин, — деди. 17 — йемәклигим бар, — деди. 33 Мухлислар Ерим йоқ, — дәп жағап бәрди аял. — Ерим бир-биригә: — Әжәба, бириси униңға йоқ дәп, раст ейттиң. 18 Чүнки бәш әргә йегили бир нәрсә әкелип бәргәнмиду? — тәгдин вә һазир сәндә болғини сениң ериң дейишти. 34 Эйса уларға мундақ деди: — әмәс. Буны тогра ейттиң! — деди Эйса. Мениң йемәклигим — мени әвәткүчиниң 19 Аял униңға: — Тәхсир, әнди көрдүмки, ирадисини әмәлгә ашуруш вә униң [маңа сиз әслидә пәйғембәр екәнсиз! 20 Ата- тапшурған] хизметини тамамлаштур. 35 бовилиримиз бу тағда ibadet қилип қәлгән, — Силәр: «hosul үеғишиңқа йәнә төрт ай лекин силәр [Йәһудийлар] «Ибадетни қалди» дәватмамсиләр? Мана, силәргә Йерусалимда қилиш керәк!» дәвалисиләргү? ейтайки, бешиңларни көтирип етизларға — деди. 21 Эйса униңға мундақ деди: қараңдар, зираәтләр сарғијип орушқа тәйяр — Ханим, маңа ишәнгін, шундақ бир болди! 36 Вә ормичи иш һәққини алиду вә вақти-сайти келидүки, силәрниң Атиға мәңгүлүк һаятқа топланған hosulни жигиду, ibadet қилишиңлар үчүн нә бу тағда яки шуниң билән теригучи билән ормичи тәң нә Йерусалимда болушуңларни һажити шатлиниду. (aiōnios g166) 37 Чүнки бу ишта қалмайду. 22 Силәр ibadet қылғиниңларни «бири терииду, йәнә бири жигиду» дегән сөз билмәйсиләр; бирақ биз кимгә ibadet әмәлгә ашурулиду. 38 Мән силәрни өзүңлар қылғинимизни билимиз. Чүнки нижат- әмгәк сиңдүрмігән hosulни жигишиңқа

әвәттим; башқылар әмгәк қилди вә силәр сааттә қизитмиси янди, — дейиши. уларниң әмгигиниң мевисини елишқа 53 Балиниң атиси буниң дәл Әйсаниң несип болдуңлар. 39 Шу шәһәрдикү өзигә: «Оғлуң наят қалди!» дегән саат нурғун Самарийәликләр һелиқи аялниң; екәнлигини билип йәтти. Шуның билән «У наятимда қылғанлиримниң һәммисини өзи пүткүл аилисициклиләр билән биллә маңа ейтип бәрди» дегән гувалиқ сөзини етиқат қилишти. 54 Бу Әйсаниң Йәһудийәдин аңлап, Әйсаға етиқат қилди. 40 Шуңа, улар Галилийәгә кәлгәндін кейинки көрсәткән унин алдига келип, унин өзлири билән иккинчи мәжизиilik аламити еди.

биллә турушини өтүнүшкіли турди; шуңа билән у йәрдә иккى күн турди. 41 Унин сез-калами арқылық техиму көп адәм унинға етиқат қилди. 42 Улар аялға: — Бизниң етиқат қилишимиз әнди сениң сөзлириң сәвәвидин әмәс, чүнки өзимиз уни аңлидүк вә билдуңкі, дунияниң Құтқузғучиси дәл шу кишиидүр! — дейиши. 43 Бу иккى күндін кейин у шу йәрдин чиқып Галилийәгә қарап маңди 44 (чүнки Әйса өзи: «Нече бир пәйғәмбәрниң өз жутида иззити յоқтур» дәп гувалиқ бәргән еди). 45 Шуңа билән у Галилийәгә кәлгіниң, Галилийәликләр унин [өтүп кетиш] һейтида Йерусалимда қылған әмәллириниң һәммисини көргәчка, уни қарши елишти (чүнки уларму һейтқа чиққан еди). 46 Әнди Әйса бу қетим Галилийәдикі Кана یезисига йәнә барди (у дәл шу йәрдә суни шарапқа айланурған еди). [Шу күнләрдә], Қәпәрнаұым шәһириде оғли кесәл болуп ятқан бир орда әмәлдари бар еди. 47 У Әйсаниң Йәһудийәдин Галилийәгә кәлгәнлигини аңлап, унин алдига барди вә: — [Өйүмгә] чүшүп, сәкрата ятқан оғлумни сақайтип бәргәйла! — дәп тохтимай илтиҗа қилди. 48 Шуңа билән, Әйса унинға: — Силәр [Галилийәликләр] мәжизиilik аламәтләр вә қарамәтләрни көрмigичә, неч етиқат қилмайсиләр! — деди. 49 Орда әмәлдари Әйсаға: — Тәхсир, балам өлмәстә чүшкәйла! — деди. 50 Әйса унинға: — Барғин, оғлуң наят қалди! — деди. һелиқи адәм Әйсаниң ейтқан сөзигә ишинип, өйнегә қарап маңди. 51 Йолда кетип барғинида, униң құллири алдига чиқып, балилири наят, дәп уқтурды. 52 Әмәлдар улардин оғлинин қайси сааттин башлап яхшилинишқа йүзләнгәнлигини соривиди, улар: — Түнгүн йәттинчи

5 Бу ишлардин кейин, Йәһудийларниң бир һейти һетип кәлди вә Әйса Йерусалимға чиқти. 2 Йерусалимдикү «Қой дәрвазиси»ниң йенида ибраний тилицә «Бәйт-Әсда» дәп атилидиган бир көлчәк болуп, униң әтрапида бәш пешайван бар еди. 3 Бу пешайванлар астида бир топ бемарлар, йәни қарығу, токур вә паләчләр һетиштәтти. Улар у йәрдә һетип көлчәкниң сүйиниң чайқишлишини күттәтти. 4 Чүнки бир пәриштә мәлүм вақитларда көлчәккә чүшүп суни ургутидикән; суни ургуғанда көлчәккә бириңи болуп чүшкән киши өзини басқан һәр қандақ кесәлдин сақийидикән. 5 Әнди у йәрдә оттуз сәккиз жилдин бери ағриқ азави тартқан бир бемар бар еди. 6 Әйса бу адәмниң шу йәрдә ятқинини көрди вә униң узундин шу һаләттә екәнлигини билип, униндин: — Сақийишни халамсән? — дәп сориди. 7 Бемар унинға жававән: — Тәхсир, сү чайқалғанда мени суға чүшүридиган адимим յоқ. Мән чүшәй дегичә, башқылар мениң алдымда чүшүвалиду, — деди. 8 Әйса унинға: — Орнуңдин тур, орун-көрпәңни жиғиштуруп маңғин! — деди. 9 һелиқи адәм шуан сақыйип, орун-көрписини жиғиштуруп көтирип маңди. Шу күни шабат күни еди. 10 Шуңа [бәзи] Йәһудийлар сақайған кишигә: — Бүгүн шабат күни турса, орун-көрпәңни көтириш [Тәвратта] саңа мәнъиң қилинған! — деди. 11 Лекин у уларға жававән: — Мени сақайтқан киши өзи маңа: «Орун-көрпәңни жиғиштуруп маңғин» дегән еди! — деди. 12 Улар униндин: — Әнди саңа: «Орун-көрпәңни жиғиштуруп маңғин» дегән киши ким екән? — дәп сорашти. 13 Бирақ сақайған адәм униң ким екәнлигини билмәйтти. Чүнки у йәрдә адәм

көп болғанлиқтін, Әйса өзини далдига йетип кәлмәктә, шундақла һазир кәлдики, елип, астиғина кетип қалди. 14 Бу ишлардин аңлиғанлар һаятлиққа егә болиду. 26 Чүнки кейин Әйса һелиқи адәмни ибадәтханида Ата Өзидә қандақ һаятлиққа егә болса, төпип униңға: — Мана, сақайдиң. Әнді Оғулғиму өзидә шундақ һаятлиққа егә қайта гуна садир құлма, бешиңға техиму болушни ата қилди 27 вә йәнә униңға еғири құлпәт чүшүп қалмисун! — деди. 15 сорақ қилиш һоқығиниму бәрди, чүнки һелиқи адәм Йәһудийларниң қешиға берип, у Инсаноғлидур. 28 Буниңға тәәжжүп өзини сақайтқан Әйса екәнлигини уқтурди. құлманлар; чүнки барлық ғердә ятқанлар 16 Әйса бу ишларни шабат құны құлғанлиғи униң авазини аңлайдыған вақит келиду 29 үчүн, Йәһудийлар униңға зиянкәшлик вә улар шуан йәрликлиридин чиқишиду, қишлишқа башлиди. 17 Лекин Әйса уларға: — яхшилиқ құлғанлар һаятқа тирилиду, Атам та һазирғыча тохтимастын иш құлип яманлық құлғанлар сораққа тартылишқа кәлмәктә, мәнму ишләймән! — деди. 18 тирилиду. 30 Мән өзлүгүмдин һеч немә Шу сәвәптин Йәһудийлар уни өлтүрүшкә қылалмаймән, пәкәт [Атамдин] аңлиғиним техиму урунатти; чүнки у шабат құниниң бойичә һөкүм қилимән; вә мениң һөкүмүм қаидисини бузупла қалмастин, йәнә Худани һәққаныйдур, чүнки мениң издигиним «Атам» дәп чақирип, өзини Худаға баравәр өзүмниң ирадиси әмәс, бәлки мени құлған еди. 19 Шуңа Әйса уларға жававән әвәткүчиниң ирадисини әмәлгә ашуруштур. мундақ деди: — Бәрһәк, бәрһәк, мән силәргә 31 — Әгер өзүм үчүн өзүм гувалиқ бәрсәм шуни ейтип қояйки, Оғул өзлүгидин һеч гувалиғим һәқиқәт несанапланмайду. 32 Лекин немә қылалмайду, бәлки пәкәт Атиниң мән үчүн гувалиқ беридыған башқа бириси немә қиливатқанлигини көрүп, андин шу бар. Униң маңа беридыған гувалиқиниң ишни қилиду. Ата немә иш қылса, Оғулму растлиғини билимән. 33 Силәр Йәһіяға әлчи шу ишни охшашла қилиду. 20 Чүнки Ата әвәткінинларда, у һәқиқәткә гувалиқ бәргән Оғулні сейиду вә Өзиниң қилидыған барлық 34 ([әмәлійәттә], маңа инсанниң гувалиқини ишлирини униңға аян қилиду һәм силәрни қобул қилишимниң кериги йоқ; мениң һәйран қалдурушқа булардин техиму зор вә [Йәһія тогрилиқ] шундақ ейтывақиним улуқ ишларни униңға аян қилиду. 21 Чүнки пәкәтла силәрниң күткүзүлушуңлар өлгәнләрни Ата қандақ тирилдүрүп, уларға үчүндүр). 35 [Йәһія] болса көйүп нур чечип һаятлиқ ата құлған болса, Оғулму шуниңға турған бир чирақ еди вә силәр униң охшаш өзи халиған кишиләргә һаятлиқ ата йоругида бир мәзгил шатлининшқа рази қилиду. 22 Шуниндәк, Ата Өзі һеч кимниң болдуңлар. 36 Лекин Йәһіяниң мән үчүн үстидин һөкүм чиқармайду, бәлки барлық бәргән гувалиғидинму улуқ бир гувалиқ һөкүм ишлирини Оғулға тапшурған. 23 бар. У болсими, ата маңа ада қилишқа Буниндин мәхсәт, — инсанларниң һәммиси тапшурған әмәлләр, йәни мән қиливатқан Атига һөрмәт құлғандәк, Оғулғиму охшашла әмәлләр, булар мениң төгремдә Атиниң һөрмәт қилиши үчүндүр. Кимки Оғулни мени әвәткінің гувалиқ бериду. 37 Вә һөрмәтлимисә, уни әвәткүчи Атиниму мени әвәткән Ата Өзимү мән үчүн гувалиқ һөрмәтлимигәнләрдин болиду. 24 — Бәрһәк, бәрһәк, мән силәргә шуни ейтип қояйки, сөзүмни аңлап, мени әвәткүчигә ишәнгән һәр ким мәңгүлүк һаятқа еришкән болиду; у адәм сораққа тартылмайду, бәлки өлүмдин һаятлиққа өткән болиду. (aiōnios g166) 25 — Бәрһәк, бәрһәк, мән силәргә шуни ейтип қояйки, өлүкләрниң Худаниң дәп қараисиләр. Дәл бу язмилар мәнгүлүк һаятқа егә болдук, чүнки улардин мәңгүлүк һаятқа егә болдук, язмиларни қетиркәнеп оқуп олтирисиләр; чүнки улардин мәңгүлүк һаятқа егә болдук, язмилар язмиларни қетиркәнеп оқуп олтирисиләр; 40

Шундақтиму силәр йәнила һаятлиққа бар. Лекин шунчә көп хәлиққә бу немә еришиш үчүн мениң йенимға келишни болиду?! — деди. 10 Эйса: — Көпчиликни халимайсиләр. 41 Мән инсанларниң олтарғузуңлар, — деди (у йәрдә от-чөп маҳтишини қобул қылмаймән; 42 лекин мол өскән еди). Шуниң билән әр кишиләр мән силәрни билимәнки, ичиңларда олтарди; уларниң сани бәш миңчә бар еди. Худаниң муhabбите үйөк, 43 Мән Атамниң 11 Эйса нанларни қолиға елип, [Худаға] нами билән кәлгәнмән, амма силәр тәшәккүр ейтқандын кейин, олтарғанларға мени қобул қылмайсиләр. Һалбуки, үләштурғап бәрди. Белиқларниму шундақ башқа бириси өз нами билән кәлсә, қилди; көпчилик халиғанчә йеди. 12 силәр уни қобул қилисиләр. 44 Силәр һәммәйлән йәт тоюнғанда, у мухлислириға: бир-бириңлардин иззәт-шөһрәт қобул — Ашқан парчиларни жигиңлар, неч қилисиләр-ю, йеганә Худадин кәлгән иззәт-нәрсә зайде болмисун, — деди. 13 Шуниң шөһрәткә интилмисәңләр, ундақта силәр билән улар бәш арпа ненидин йәт ашқан қандақму етиқат қиласлайсиләр?! 45 Бирақ парчиларини он икки севәткә толдуруп мени үстимиздин Атиға шикайәт қилиду, жигивалди. 14 Әнди халайиқ Әйсаниң дәп ойлимаңлар. Устуңлардин шикайәт көрсәткән бу мәжизилик аламитини қылғучи мән әмәс, бәлки силәр үмүт көрүп: «Дунияға келиши мұқәррәр болған бағлиған Муса [пәйғәмбәрдүр]. 46 Чүнки пәйғәмбәр һәқиқәтән мөшү екән!» дейишти. Әгәр силәр растин Муса [пәйғәмбәргә] 15 Шуниң билән Эйса уларниң келип өзини ишәнгән болсаңлар, маңыму ишәнгән падиша болушқа зорлимақчи болғанлигини болаттиңлар. Чүнки у [муқәддәс язмиларда] билип, улардин айрилип, қайтидин таққа мән төгрилиқ пүткәндур. 47 Лекин унин ялғуз чиқип кәтти. 16 Қәчқурун, Әйсаниң пүткәнлиригә ишәнмисәңлар, мениң мухлислири деңиз бойыға чүшүшти. 17 сөзлиримгә қандақму ишинисиләр?!

6 Бу ишлардин кейин, Эйса Галилийә деңизи (Тиберияс деңизи дәпмү атилиду)ниң у қетиға етти. 2 Зор бир топ халайиқ у кесәлләрни сақайтқан мәжизилик аламәтлирини көрди вә унин кәйнидин әгишип маңди. 3 Эйса таққа чиқип, у йәрдә мухлислири билән биллә олтарди. 4 У чағда Йәһүдийларниң нейти, йәни «өтүп кетиш нейти»ға аз қалған вақыт еди. 5 Эйса бешини көтирип, зор бир топ халайиқниң өзиниң алдига келиватқанлигини көрүп, Филипптин: — Буларға йәйдиганға нанни нәдін алымиз? — дәп сориди 6 (лекин у бу сөзни Филиппни синаш үчүн ейтқан еди. Чүнки у өзиниң немә қилидиганлигини биләтти). 7 Филип жававән: — Икки йүз динарға нан алсақму, һәр бириғе кичиккинә бир чишләмдин йейишкиму йәтмәйдү! 8 Мухлислардин бири, йәни Симон Петрусниң иниси Андрияс Эйсаға: 9 — Бу йәрдә кичик бир оғул бала бар, унинда бәш арпа нан билән икки кичик белик

Улар бир кемигә олтирип, деңизниң у қетидики Қәпәрнаһұм шәһиригә қарап йол елиши (қараңғы чүшүп кәткән еди вә Эйса техичә уларниң үйениға кәлмиғән еди). 18 Қаттиқ боран чиқип, деңиз долқунлап көтириливататти. 19 Мухлислар палақ уруп он-он бир чақиримчә маңғанда, Әйсаниң деңизниң үстидә меңип кемигә үйекинлишиватқанлигини көрүп, қорқушуп кәтти. 20 Лекин у уларға: — Бу мән, қорқманылар! — деди. 21 Шуни аңлатап улар уни кемигә чиқиривалғуси кәлди; у кемигә чиқипла, кемә дәрғал улар баридиган йәргә йетип барди. 22 Әтиси деңизниң у тәрипидә қалған халайиқ [алдинқи күни] у йәрдә Әйсаниң мухлислири чиққан кемидин башқа кеминиң йоқлуғини, Әйсаниң мухлислири шу кемигә чиққанда, Әйсаниң улар биллә чиқмифанлигини, бәлки мухлислириниң өзлирила кәткәнлигини көргән еди. 23 Һалбуки, бир нәччә кемә-қолвақ Тиберияс шәһиридин Рәб тәшәккүр ейтқандын кейин хәлиқ нан йегән йәргә үйекин келип тохтиди. 24 Шуниң билән

халайиқ Әйсаниң вә мухлислириниң у йәрдә қәлгәнләрдин һеч қайсисини һәргиз йоқлугини көрүпла, кемиләргә олтирип, ташливәтмәймән. 38 Чүнки өз ирадәмни Әйсаны издигили Кәпәрнаһум шәһиригә әмәс, бәлки мени Әвәткүчиниң ирадисини маңди. 25 Улар уни деңизниң у тәрипиңдә әмәлгә ашуруш үчүн әрштин чүштүм. 39 тепеп униңға: — Устаз, бу йәргә қастан Мени Әвәткүчиниң ирадиси болса дәл кәлдиң? — дәп сорашти. 26 Әйса уларға шуки, униң маңа тапшурғанлиридин һеч жағавән: — Бәрһәк, бәрһәк, мән силәргә бирини жүтүрмәй, бәлки ахирки күни шуни ейтип қояйки, силәр мени мәжизилик уларниң һәммисини тирилдүрүшүмдин аламәтләрни көргәнлигиндер үчүн әмәс, ибарәт. 40 Чүнки мениң Атамниң ирадиси бәлки нанлардин йәп тоюнгиниңлар үчүн издейсиләр. 27 Бузулуп кетидиган паний озуқлуққа әмәс, бәлки мәңгү һаятликқа бақый қалидиган озуқлуққа интилип ишләңдер; буни Инсаноглы силәргә бериду; чүнки уни Ата, йәни Худа Өзи мәһүрләп тәстиқлиған, — деди. (aiōnios g166) 28 Шунин һарази болуп ғотулдишишқа башлиди: билән улар униңдин: — Немигә интилип 42 — «Бу Йұсупниң оғли Әйса әмәсмү? ишлисәк андин Худаниң иш-хизмитидә Атисиниму, анисиниму тонуидиган турсақ, ишилгән болимиз? — дәп сорашти. 29 йәнә қандақларча: — «Әрштин чүштүм!» Әйса уларға жағап берип: — Худаниң десун? — дейиштәтти улар. 43 Әйса жағавән иш-хизмити дәл шуки, У әвәткиниң үларға мундақ деди: — [Мениң тограмда] етиқат қилишинләрдүр, — деди. 30 Шунин өз ара ғотулдашмаңлар. 44 Мени әвәткән билән улар йәнә: — Үндақ болса сән Ата Өзи кишиләрниң қәлбини тартқузмиса, бизни көрүп өзүңгә ишәндүргидәк қандақ һеч ким мениң йенимға келәлмәйдү; мәжизилик аламәт яритисән? Зади немә мениң йенимға кәлгән һәр бирини ахирки иш қилип берисән? 31 Ата-бовилириимиз күни тирилдүримән. 45 Пәйғәмбәрләрниң чөлдә жүргәндә, [Зәбурда]: «У үларға язмилирида: «Уларниң һәммисигә Худа әрштин чүшүрүлгән наң тәқдим қилди» тәрипиңдин үгитилиду» дәп пүтүлгәндүр. дәп пүтүлгәндәк, «манна»ни йегән — Шуңа, Атинин [сөзини] тиңшиған вә дейиши. 32 Әйса уларға мундақ деди: — униңдин үгәнгән һәр бирини мениң йенимға Бәрһәк, бәрһәк, мән силәргә шуни ейтип келиди. 46 Бирақ бу бирәрким Атини көргән қояйки, силәргә асмандин чүшкән наңни дегәнлик әмәс; пәкәт Худаниң йениниң бәргүчи Муса әмәс, бәлки мениң Атамдур; қәлгүчи болса, у Атини көргәндүр. 47 У [назирму] силәргә асмандин чүшкән Бәрһәк, бәрһәк, мән силәргә шуни ейтип һәкүкүй наңни бериватиду. 33 Чүнки қояйки, маңа етиқат қылғучы мәңгүлүк Худаниң нени болса пүткүл дунияға һаятлиқ һаятқа егидур. (aiōnios g166) 48 һаятлиқ нени ата қилидиган, әрштин чүшкүчидур. 34 өзүмдүрмән. 49 Ата-бовилирииңлар чөлләрдә — Тәхсир, немиша бизгә шу наңни берип «манна» йегини билән йәнила өлди. 50 тургайсән! — дейиши улар. 35 Әйса уларға Лекин мана, әрштин чүшкән наң дәл мундақ деди: — һаятлиқ нени өзүмдүрмән! шундақки, бириси униңдин йегән болса Мениң йенимға кәлгән һәр ким һеч өлмәйдү. 51 Әрштин чүшкән һаятлиқ нени қастан ач қалмайды, маңа етиқат қылған өзүмдүрмән; кимдәким бу наңдин йесә, һәр ким һеч қастан уссимайды. 36 Лекин силәргә ейтқинимдәк, силәр мени көргән шу наң болса мениң әт-тенимдур, пүткүл болсанәларму, етиқат қылмайватисиләр. дуниядикиләр һаятқа егә болсун дәп, мән 37 Ата маңа тапшурғанларниң һәр бирини уни атимаңчимән. (aiōn g165) 52 Бу сөз билән йенимға келиди вә мениң йенимға йәһүдийлар өз ара талаш-тартиш қилишика

башлап: — Бу адәм бизниң йейиши мизгә иккиләндін: — Силәрму, һәм [мәндін] өзинің эт-тенини қандақ берәлисүн?! — кетиши халамсиләр? — дәп сориди. 68 дейишишті. 53 Шуңа Әйса уларға мундақ деди: — Бәрһәк, бәрһәк, мән силәргә шуны ейтип қояйки, силәр Инсаноғлиниң эт-тенини йемигіч вә қеніні ичмігіч, силәрдә наялтиқ болмайду. 54 Эт-тенимни йегүчи вә қенимни ичкүчі мәңгүлүк наялтақа еришкән болиду вә мән уни ахирқи күни тирилдүримән. (aiōnios g166) 55 Чүнки эт-теним һәқиқій озуқлук, қеним болса (униң бу дегіні Ишқарийоттуқ Симонниң һәқиқій ичимліктүр. 56 Эт-тенимни йегүчи оғлы Йәһуданы көрсәткән еди, чүнки Йәһуда вә қенимни ичкүчі мәндә яшайду вә он иккиләнниң бири болғини билән, кейин мәнмұу униңда яшаймән. 57 Наят Ата мени өзігә сатқунлуқ қилиду).

әвәткән вә мән Атиниң болған лиғидин яшаватқинимдәк, мени йегүчи киши һәм мениң васитәм билән яшайду. 58

Мана бу әрштин чүшкән нандур. Бу нан ата-бовилириңлар йеген «[манна]»дәк әмәс; чүнки улар «[манна]»ни йейиши билән өлди; бирақ бу нанни истемал қылғучи болса мәңгү яшайду! (aiōn g165) 59

Бу сөзләрни у Кәпәрнаұмдикі синагогда тәlim бәргинидә ейтқан еди. 60 Шуниң билән униң мухлислиридин нурғунлири буни аңлиғанда: — Бу тәlim бәк еғир екән! Буни ким аңлат көтирәлисүн? — дейиши. 61 Бирақ өз ичидә мухлислириңиң бу тоғрисида ғотулдашқинини билгән Әйса уларға: — Бу сөзүм силәрни тайдурдыму?

62 Әнді мабада Инсаноғлиниң әсли кәлгән жайға көтириливатқинини көрсәндер, қандақ болар?! 63 [Инсанға] наялтиқ бәргүчи — Rohtur. Инсанниң этлири болса неч қандақ пайда бәрмәйду. Мән силәргә ейтқан сөзлирим болса һәм rohtur вә һәм наялтиқтур. 64 Лекин араңлардин етиқат қылмиған бәзиләр бар, — деди (чүнки Әйса етиқат қылмиғанларниң вә өзігә сатқунлуқ қилидиганниң ким екәнligини баштила биләтти). 65 Шуниң билән у мундақ деди: — Мән шу сәвәптин силәргә шуны ейттимки, Атамдин ата қылымиса, неч ким мениң үйенимға келәлмәйду! 66 Шу вақиттін тартып мухлислиридин хелә көпі чекинип чиқип, униң билән йәнә маңмайдыған болди. 67 Шуңа Әйса он

Симон Петрус униңға жавап қилип: — И Рәб, биз кимниң үйениға кеттәттүк? Мәңгү наялтиқ сөзлири сәндилидур! (aiōnios g166) 69 Вә шуниңға ишәндуқ вә шуни билип йәттүкки, сән Худаниң Муқәддәс Болғучисидурсән! — деди. 70 Әйса уларға жававән: — Мән силәр он иккиншіларни таллидим әмәсму, бирақ араңларда бириси Иблистур! — деди 71 (униң бу дегіні Ишқарийоттуқ Симонниң һәкімнің оғлы Йәһуданы көрсәткән еди, чүнки Йәһуда он иккиләнниң бири болғини билән, кейин 7 Бу ишлардин кейин, Әйса Галилийәдә айлинип жүрүшни халимайтты, чүнки [шу йәрдикі] Йәһудийлар униңға қаст қылмақчи еди. 2 Бу чағда, Йәһудийларниң «қәпиләр ھейти»ға аз қалған еди. 3 Шуңа Әйсаниң инилири униңға: — Мошу йәрдин айрилип Йәһудийәгә барғин, шуниң билән мухлислириңу [карамәт] әмәллириңиң көрәләйдү! 4 Чүнки өзини хәлиқ-аләмгә тонутмақчи болған hec ким йошурун жайда иш қылмайду. Бу әмәлләрни қиливатқан екәнсән, өзүңни дүнияға көрсәт! — дейиши. 5 Чүнки униң инилириуми униңға етиқат қылмиған еди. 6 Шуңа Әйса уларға: — Мениң вақит-сайтим техи кәлмиди. Лекин силәргә нисбәтән һәрвакит мұнасиптур. 7 Бу дүниядикі кишиләр силәргә һәргиз өч болмайду; лекин мени өч көриду. Чүнки мән уларниң қылмишлириңиң рәзил дәп гувалиқ бериватимән. 8 Силәр бу ھейтқа беривериңлар. Мән бу ھейтқа бармаймән, чүнки мениң вақит-сайтим техи йетип кәлмиди, — деди. 9 Әйса бу сөзләрни қилип, Галилийәдә қалды. 10 Әйсаниң инилири ھейтқа чиққандын кейин, у өзимү униңға барди. Амма ашқарә әмәс, йошурун барди. 11 ھейтта Йәһудийлар уни издәп: «У қәйәрдидур?» дәп соравататти. 12 Кишиләр арисида униң тоғрисида көп гулгула болди. Бәзиләр уни: «Яхши адәм!» десе, йәнә бәзиләр: «Яқ, у халайиқни

аздуруватиду!» дейиши. 13 Бирақ Йәһудий Лекин Мәсінә кәлгәндә, униң қәйәрдин [чонлиридин] қорқуп, ھеч ким очук-ашкарә кәлгәнлигини ھеч ким билмастиғу, — униң гепиниң құлмайтты. 14 Нейтниң үйерими дейиши. 28 Шуңа Әйса ибадәтхана өткәндә, Әйса ибадәтхана һойилириға һойлисида тәlim бериветип, жуқури аваз кирип хәлиқә тәlim беришкә башлиди. билән мундақ деди: — Силәр мени тонуймиз 15 Йәһудийлар: — Бу адәм ھеч қандақ һәмдә мениң қәйәрдин қәлгәнлигимнімү тәlim алмисан туруқлуқ, униң қандақму билимиз, [дәватисиләр]?! Бирақ мән мунчә көп билими болсун? — дәп һаң-таң өзлүгүмдин әмәс, мән мени Әвәткүчидин қелиши. 16 Әйса уларға: — Бу тәлимләр [кәлдим], У һәктур; бирақ силәр Уни мениң әмәс, бәлки мени Әвәткүчиниңкідур. тонумайсиләр. 29 Мән Уни тонуймән. Құнки 17 Униң ирадисигә әмәл қилишқа өз мән Униң үйенидин кәлдим, мени У әвәтти. ирадисини бағлиған һәр ким бу тәlim 30 Шуңа улар уни тутуш йолини издәйтти, тоғрилиқ — униң Худадин қәлгәнлигини яки лекин ھеч ким униңға қол салмиди; құнки өзлүгүмдин ейтиватқанлигимни билиду. 18 униң вақит-сайти техи йетип қәлмігән Өз алдига сөзлигән киши өз шан-шәривини еди. 31 Лекин халайиқ арисидики нурғун издәйдү, лекин өзини әвәткүчиниң шан- кишиләр униңға етиқат қылди. Улар: шәривини издәйдиган киши ھәк-садиқтур, «Мәсінә қәлгәндә бу киши көрсәткән униңда ھәқданийсизлик йоқтур. 19 Муса мәжізилік аламәтләрдин артуқ [мәжізә] [пәйғәмбәр] силәргә Тәврат қанунини яриталарму?!» дейиши. 32 Пәрисийләр тапшурған әмәсмۇ? Лекин ھеч қасиңлар бу халайиқниң у тоғрилиқ ғул-ғула болуватқан қанунға әмәл құлмайвасиләр! Немишкә бу гәп-сөзлирини аңлиди; шуниң билән мени өлтүрмәкчи болған ким екән? — 33 Шуңа билән Әйса: — Йәнә бир аз дейиши. 21 Әйса уларға мундақ жавап вақит силәр билән биллә болимән, андин бәрди: — Мән бир карамәтни яритишим мени Әвәткүчиниң үйениға кетимән. 34 билән ھәммиңлар һаң-таң қелиштиңлар. Мени издәйсиләр, лекин тапалмайсиләр. 22 — Әнди Муса [пәйғәмбәр] силәргә Мән баридиган յәргә баралмайсиләр, — хәтнә қилиш тоғрилиқ әмир қалдурған деди. 35 Буниң билән, Йәһудийлар бир- (әмәлийеттә болса хәтнә қилиш Муса бириғе: — У биз тапалмифидәк қәйәрләргә пәйғәмбәрдин әмәс, ата-бовилардин қалған), баар? Грекләр арисидики тарқақ Йәһудий шуңа силәр шабат күнігә [тоғра келип муһажирларниң үйениға берип, грекларға қалсмыу] шу күнидә адәмниң хәтнисини тәlim берәмдиганду? 36 «Мени издәйсиләр, қиливерисиләр. 23 Әнди Тәврат қанунига лекин тапалмайсиләр. Мән баридиган хилаплиқ қилинмисун дәп шабат күнидә յәргә баралмайсиләр» дегини немисиду? адәм хәтнә қилинған յәрдә, мән шабат — дейиши. 37 Нейтниң ахирки ھәм күнидә бир адәмни сәллімаза сақайтсам, әң катта күни, Әйса орнидин туруп, силәр немә дәп маңа аччиқлинисиләр? 24 Жуқури аваз билән: — Кимдәким уссиса, Сиртқи қияпәткә қарап һөкүм құлмаңлар, мениң үйенимға келип ичсүн! 38 Маңа бәлки ھәққаний һөкүм қилинлар! 25 У етиқат қылғучи кишиниң худди мүқәддәс вақитта Йерусалимлиқларниң бәзилири: язмиларда ейтилғинидәк, ич-бағридин — [Чонлар] өлтүрмәкчи болған киши наятылқ сүйиниң дәриялири екеп чиқиду! бу әмәсмиди? 26 Ашқарә сөзләватсиму, — дәп жақалиди 39 (у бу сезни өзиге етиқат униңға қарши ھеч нәрсә демидигу! Дәрвәқә, қылғанларға ата қилинидиган Мұқәддәс ақсақалларниң униң Мәсінә екәнлигини Роһқа қарита ейтқан еди. [Худаниң] Роһи билип йәткәнму? 27 Һалбуки, бу адәмниң техи ھеч кимға ата қилинмиғанмиди, құнки қәйәрдин қәлгәнлигини биз ениқ билимиз. Әйса техи шан-шәривигә кирмігән еди).

40 Халайиқ ичидә бәзиләр бу сөзни аңлап: өлтүрүшни әмир қылған. Әнди сәнчә, уни — [Келиши мүкәррәр болған] пәйғәмбәр қандақ қилиш керәк? — дәп сорашти. 6 һәқиқәтән мошу екән! — дейишти. 41 Әнди уларниң бундақ дейиштики нийити, Бәзиләр: «Бу Мәсиң екән!» дейишәтти. Йәнә уни қапқанقا чүшүрүп, униң үстидин әрз бәзиләр болса: «Яқ, Мәсиң Галилийәдин қылғидәк бирәр банә издәш еди. Амма келәттиму? 42 Мүкәддәс язмиларда, Мәсиң Әйса енишип, бармиғи билән йәргә бир [падиша] Давутниң һәслидин һәм Давутниң немиләрни язғили турди. 7 Улар шу соални жути Бәйт-Ләһәм йезисидин келиду, тохтимай соравататти, у русланип уларға: дейилмигәнми?» — дейишти. 43 Буниң — Араңлардикى ким гунасиз болса, [бу] билән, халайиқ униң вәҗидин иккигө [аялға] биринчи ташни атсун! — деди. 8 бөлүнүп кәтти. 44 Бәзилири уни тутайли Андин у йәнә енишип, йәргә йезишни дегән болсуму, лекин һеч ким униңға қол давамлаштуруди. 9 Улар бу сөзни аңлап, алди салмиди. 45 Қаравуллар [ибадәтханидин] билән яшанғанлири, андин қалғанлири баш қаһинлар билән Пәрисийләрниң йениғига бир-бирләп [һәммиси] у йәрдин чиқип қайтип қәлгәндә, улар қаравулларға: — кетиши. Ахирида Әйса оттурида өр турған Немә үчүн уни тутуп қәлмидиңлар? — һеликү аял билән ялғуз қалди. 10 Әйса дәп сорашти. 46 Қаравуллар: — һеч ким русланип туруп, шу аялдин башқа һеч һеч қачан бу адәмдәк сөзлигән әмәс! — кимни көрмігән болуп, униңдин: Ханим, дәп жағап беришти. 47 Пәрисийләр уларға саңа һеликү шикайт қылғанлар қени? Сени жағавән: — Силәрму аздурулдуңларму? гунаға бекитидиган һеч ким чиқмидиму? — 48 Ақсақаллардин яки Пәрисийләрдин дәп соривиди, 11 — һәэрәтлири, һеч ким униңға етиқат қылғанлар болғанму?! 49 чиқмиди, — деди аял. Әйса: — Мәннү сени Лекин Тәврат қанунини билмәйдиган бу гунаға бекитмәймән. Барғин, буниңдин чүпрәндиләр ләнәткә қалиду! — дейишти. кейин йәнә гуна қылмифин! — деди. 12 50 Уларниң арисидин бири, йәни бурун Шуңа Әйса йәнә көпчиликкә сөз қилип: ахшамда Әйсаның алдига қәлгән Никодим — Дунияның нури өзүмдүрмән. Маңа уларға: 51 — Тәврат қанунимиз авал кишиниң әгәшкәнләр қараңғулуқта маңмайду, әксичә немә қылғинини өзидин аңлап билмәй һаятлиқ нуриға еришиду, — деди. 13 туруп, униңға һөкүм чиқирамду! 52 Улар Пәрисийләр: — Сән өзүңгә өзүң гувалиқ жағав қилип: — Сәннү Галилийәдинму? бериватисән. Шуңа сениң гувалиғиң раст [Мүкәддәс язмиларни] көр, қетиркүнинг оқуп һесапланмайду, — дейишти. 14 Әйса уларға бақ, Галилийәдин һеч қандақ пәйғәмбәр жағавән мундақ деди: — һәтта мән өзүмгә чиқмайду! — деди. 53 Шунинң билән [уларниң] гувалиқ бәрсәммү, гувалиғиң һәқтүр, чүнки һәр бири өз өйигө кәтти.

8 Әйса болса Зәйтун тегиға чиқип кәтти.

2 Әтиси сәһәрдә, у йәнә ибадәтхана һойлилириға кирди вә халайиқниң һәммиси унин йениғига келишкән еди. У олтирип, уларға тәлим беришкә башлиди. 3 [Шу чағда], Тәврат устазлири билән Пәрисийләр зина қилип тутулуп қалған бир аялни унин алдига елип келишти. Улар аялни оттуриға чиқирип, 4 униңдин: — Устаз, бу аял дәл зина үстидә тутувелинди. 5 Муса [пәйғәмбәр] Тәврат қанунида бизгә мешундақ аялларни чалма-кесәк қилип мән өзүмниң қәйәрдин қәлгәнлигимни вә қәйәргә баридиганлигимни билимән. Лекин силәр қәйәрдин қәлгәнлигимни вә қәйәргә баридиганлигимни билмайсиләр. 15 Силәр әт егилириниң өлчими бойичә һөкүм қилисиләр. Бирақ мән һеч кимниң үстиге һөкүм қылмаймән. 16 Мән һөкүм қылсамму, һөкүмүм һәқиқиыйдур; чүнки мән ялғуз әмәс, бәлки мени әвәткән Ата [бу ишта] мән билән биллидур. 17 Силәргә тәвә болған Тәврат қанунида: «Иккى адәмниң гувалиғи болса раст һесаплиниду» дәп пүтүлгәндүр. 18 Раст, мән өзүм тоғрамда өзүм гувалиқ беримән, вә мени әвәткән Атиму мениң

тограмда гувалиқ бериду. 19 Улар униндин: — Эгәр мениң сөз-каламимдин чиқмай — Атап қәйәрдә? — дәп сорашти. Эйса уларга турсаңлар, мениң һәқиқий мухлислирим жавап берип: — Силәр я мени тонумайсиләр, болған болисиләр, 32 вә һәқиқәтни я Атамни тонумайсиләр; мени тонуған билисиләр вә һәқиқәт силәрни азатлиқта болсаңлар, Атамниму тонуйттуңлар, — ериштүриду, — деди. 33 Улар жававән: — деди. 20 Эйса бу сөзләрни ибадәтханида Биз Ибраһимниң нәслимиз, — heч қачан тәлім бәргинидә, сәдиқә сандуғиниң heч кимниң қуллуғыда болмидуқ. Сән алдида туруп ейтқан еди. Бирақ heч ким қандаксиге: Азатлиқта еришсиләр, дәйсән? уни тутмиди, чүнки униң вақит-сайты техи — деди. 34 Эйса уларға жавап берип: — йетип кәлмиғән еди. 21 Шунинң билән у Бәрһәк, бәрһәк, мән силәргә шуни ейтип уларға йәнә: Мән бу йәрдин кетимән; силәр қояйки, гуна садир қылған киши гунаниң мени издәйсиләр, лекин өз гунайиңлар қулидур. 35 Құл аилидә мәңгү турмайду, ичиә өлисиләр. Мән кетидиган йәргә лекин оғул мәңгү туриду. (aiōn g165) 36 силәр баралмайсиләр, — деди. 22 Буниң Шунинң үчүн Оғул силәрни азат қылса, билән Йәһүдийлар: — У: «Мән кетидиган һәқиқий азат болисиләр. 37 Силәрниң йәргә силәр баралмайсиләр» дәйду. Бу Ибраһимниң нәсли екәнлигиңларни униң өзини өлтүрүвалимән дегинимиðу? билимән. Бирақ мени өлтүрмәкчи — дейиши. 23 Эйса уларға: — Силәр болуватисиләр, чүнки мениң сөзүм төвәндидүрсиләр, мән жуқуридиндүрмән. ичинлардин орун алмиди. 38 Мән Атамниң Силәр бу дунияндидүрсиләр, мән бу йенида көргәнлиримни ейтиватимән; силәр дуниядин әмәсмән. 24 Шунинң үчүн силәргә: болсаңлар өз атаңлардин көргәнлириңларни «Гуналириңлар ичиә өлисиләр» дедим. қиливатисиләр! 39 Улар жавап берип: — Чүнки силәр мениң «[Әзәлдин] Бар Болгучи» Бизниң атимиз Ибраһимдур, — деди. Эйса екәнлигимгә ишәнмисәңлар, гуналириңлар уларға: — Эгәр Ибраһимниң пәрзәнтилири ичиә өлисиләр, — деди. 25 Сән зади болсаңлар, Ибраһимниңәмәллирины қылған ким? — дәп сорашти улар. Эйса уларға: болаттиңлар! 40 Бирақ һазир әксичә мени, — Башта силәргә немә дегән болсам, мән йәни Худадин аңлиған һәқиқәтни силәргә шу. 26 Өзүмниң силәрниң тограңларда йәткүзгән адәмни өлтүрүшкә қастләйсиләр. вә үстүңлардин һөкүм қилидиган нурғун Ибраһим ундақ ишни қылмиган. 41 Силәр сөзлирим бар; лекин мени әвәткүчі өз атаңларниң қылғинини қиливатисиләр! һәктуր вә мән Униндин немини аңлиған — деди. — Биз һарамдин болған әмәсмиз! болса, буларнила дуниядикиләргә уқтуруп Бизниң пәкәт бирла атимиз бар, у ейтимән, — деди. 27 Улар униң өзлиригә болса Худадур! — дейиши улар. 42 ейтқанлириның Ата тогрилиқ екәнлигини Эйса уларға: — Атаңлар Худа болған чүшинәлмиди. 28 Шуңа Эйса мундақ болса, мени сейгән болаттиңлар; чүнки деди: Силәр Инсаноғлини көтәргәндін мән Худаниң бағридин чиқип, бу йәргә кейин, мениң «[Әзәлдин] Бар Болгучи» кәлдім. Мән өзлүгүмдин кәлгән әмәсмән, екәнлигимни билисиләр вә шундақла бәлки Униң тәриpidин әвәтилгәнмән. 43 heч ишни өзлүгүмдин қылмиганлигимни, Сөзлиримни немишкә чүшәнмәйсиләр? пәкәт Атинин маңа үгәткенинила Ениқи, мениң сөз-каламим қулиқиңларға сөзлигәнлигимни билисиләр. 29 Мени кирмәйватиду! 44 Силәр атаңлар Иблистин әвәткүчі мән билән биллидур, У мени әсла болғансиләр вә униң арзу-һәвәслиригә ялғуз қоймиди, чүнки мән һемиша Уни әмәл қилишни халайсиләр. У аләм апиридә хүрсән қилидиган ишларни қилимән. 30 болғандын тартип қатил еди вә униңда Эйса бу сөзләрни қиливатқан ғағниң өзиðә, һәқиқәт болмigaчқа, һәқиқәттә турмиган. нурғун кишиләр униңға етиқат қылди. 31 У ялған сөзлигәндә, өз тәбиитидин Эйса өзигә етиқат қылған Йәһүдийларға: сөзләйду, чүнки у ялғанчи вә шундақла

ялғанчилиқниң атисидур. 45 Лекин қоллириға йәрдин таш алди; лекин Әйса мән һәқиқәтни сөзлигиним үчүн, маңа уларға көрүнмәй, уларниң оттурисидин ишәнмәйсиләр. 46 Қайсиңлар мени гунайи етүп ибадәтханидин чиқип кәтти.

бар дәп дәлилләләйсиләр, қени? һәқиқәтни сөзлисәм, немә үчүн маңа ишәнмәйсиләр?

47 Худадин болған киши Худаниң сөзлирини аңлайды; силәр уларни аңлимайсиләр, чүнки силәр Худадин болған әмәссиләр!

48 Йәһүдийлар униңға жававән: — Эжәба, бизниң сени: «Самарийәлик һәм жин чаплашқан адәм»сән дегинимиз тоғра әмәсму? — дейишти. 49 Әйса жававән: —

Маңа жин чаплашқини йоқ, бәлки мән Атамни һөрмәт қилимән; лекин силәр маңа һөрмәтсизлик қиливатисиләр. 50 Мән

өз шан-шәривимни издимәймән; лекин буни издигүчи һәм [униң үстидин] һөкүм қылғучи Бириси бар. 51 Бәрһәк, бәрһәк,

мән силәргә шуны ейтип қояйки, мениң сөз-каламимни тутидиган киши әбәдил-әбәт өлүм қөрмәйду. (aiōn g165) 52 Шуниң билән Йәһүдийлар униңға: — Санә дәрвәқә жин чаплашқанлыгини әнді билдүк! һәтта [Іәзрити] Ибраһим вә пәйғәмбәрләрму өлгән турса, сән қандаңсигә: «Мениң сөз-каламимни тутидиган киши әбәдил-әбәт өлүм тетимайду» дәйсән? (aiōn g165) 53 Эжәба, сән атимиз Ибраһимдин улуқмұсән? Ү өлди, пәйғәмбәрләр һәм өлди!? Сән өзүңни ким қылмақчысән? 54 Әйса жававән мундақ деди:

— Эгер мән өзүмни улуқлисам, ундақта улуқлуғум һеч нәрсә һесапланмайтты. Бирақ мени улуқлигучи — силәр «У бизниң Худайимиз» дәп атайдиган Атамниң Өзидур.

55 Силәр Уни тонумидиңлар, лекин мән Уни тонуймән. Уни тонумаймән десәм, силәрдәк ялғанчи болаттим; бирақ мән Уни тонуймән вә Униң сөз-каламини тутимән. 56 Атаңлар Ибраһим мениң күнүмни қоридиганлыгидин яйрап-яшниди һәм дәрвәқә уни алдин-ала көрүп шатланди.

57 — Сән теки әллик яшқа кирмәй туруп, Ибраһимни көрдүңмү? — дейишти улар. 58 Әйса уларға: — Бәрһәк, бәрһәк, мән силәргә шуны ейтип қояйки, Ибраһим туғулмастила, мән Бар Болғучидурмән! — деди. 59 Буниң билән улар уни чалма-кесәк қылғили

9 Вә у йолда кетиветип, туғма қарифу бир адәмни көрди. 2 Мухлислири униңдин:

— Устаз, ким гуна қилип униң қарифу туғулғиниға сәвәп болған? У өзиму я ата-анисиму? — дәп сорашти. 3 Әйса мундақ жавап берди: — Өзи яки ата-анисиниң гуна садир қылғанлыгидин әмәс, бәлки Худаниң Өз әмәллири униңда аян қилинсун дәп шундақ болған. 4 Күнниң йоруғида, мени әвәткүчиниң әмәллирини ада қилишим керәк. Кәч кирсә, шу чағда һеч

ким иш қылалмайду. 5 Мән дунияда турған вактимда, дунияниң нури өзүмдүрмән.

6 Бу сөзләрни қылғандын кейин, у йәргә түкүрүп, түкүрүктин лай қилип, лайни һелиқи адәмниң көзлиригә сүрүп қойди

7 вә униңға: «Силоам көлчиги»ға берип жуювәткин» деди («Силоам» [ибранийчә сөз болуп], «әвәтилгән» деген мәнини билдүриду). Шуниң билән һелиқи адәм берип жуювиди, көзи қоридиган болуп қайтип кәлди. 8 Хошнилири вә у илгири тилемчилик қылғинида уни қөргәнләр:

— Бу олтирип тилемчилик қилидиған һелиқи адәм әмәсму? — дейишти кәтти. 9 Бәзиләр: «Һә, шу екән» десә, йәнә бәзиләр:

«Яқ, у әмәс, лекин униңға охшайдыкән» дейишти. Бирақ у өзи: — Мән дәл шу киши болимән! — деди. 10 — Ундақта көзлириң қандақ ечилид? — дәп сорашти улар. 11 У жававән мундақ деди: — Әйса исимлиқ бир киши [түкүргүгидин] лай қилип көзлиримгә сүрүп қоювиди, маңа:

«Силоам көлчигигә берип жуювәткин» деген еди. Мән берип жуювидим, көрәләйдиган болдум. 12 — У һазир қәйәрдә? — дәп сорашти улар. — Билмәймән, — деди у. 13

Халайик илгири қарифу болған бу адәмни Пәрисийләрниң алдига елип беришти

14 (әслидә Әйса лай қилип бу адәмниң көзлирини ачқан күн дәл шабат күни еди).

15 Шуниң билән Пәрисийләр қайтидин бу адәмдин қандақ көрәләйдиган болғинини

соривиди, у уларға: — У көзлиримгә Силәргә аллиқачан ейттим, бирақ қулақ лай [сүрүп] қойди, мән жуовидим вә салмидиңлар. Силәр немә дәп қайтидин мана, көрәләйдиган болдум! — деди. **16** аңлашни халап қалдиңлар? Силәрму униң Шуниң билән Пәрисийләрдин бәзилири: мухлислири болай дәватамсиләр?! — деди. — У адәм Худаниң йенидин кәлгән әмәс, **28** Буниң билән, улар уни қаттиқ тиллап: — чүнки у шабат құнини тутмайды, — Сән һелиқиниң мухлиси! Биз болсақ Муса дейишти. Йәнә бәзилири: — У гунакар адәм [пәйғәмбәрниң] мухлислиримиз. **29** Худаниң болса, қандакларчә бундақ мәжизилик Мусага сөзлигәнлигини билимиз; лекин бу аламәтләрни яриталайтты? — дейишти. неминең болса қәйәрдин кәлгәнлигиниму Буниң билән уларниң арисида бөлүнүш билмәймиз, — дейишти. **30** һелиқи адәм пәйда болди. **17** Улар қарығу адәмдин йәнә: — уларға мундақ җавап қайтурди: — Эҗайип У көзлириңи ечишту, әнді сән у тогрилиқ ишкү бу! Гәрчә силәр униң қәйәрдин немә дәйсән? — дәп сорашти. У: — У бир кәлгәнлигини билмигиниңлар билән, у пәйғәмбәр екән, — деди. **18** Йәһүдийлар мениң көзлиримни ачти. **31** Биз билимизки, көрәләйдиган қилинған кишиниң ата-Худа гунакарларниң тиләклирини анисини тепип кәлмігічә, бурун униң аңлимайду; бирақ Өзигә ихласмән болуп қарығу екәнлигигә вә һазир көрәләйдиган ирадисигә әмәл қылғучиларниңкини қилингандығына ишәнмәйтти. Шуңа улар аңлады. **32** Дуния апиридә болғандын униң ата-анисини чақыртип, **19** улардин: — тартып, бирәрсиниң туғма қарығуниң Бу силәрниң оғлуңларму? Туғма қарығу, көзини ачқанлигини аңлат бақсан әмәс. (aiōn дәвататтиңлар? Әнді һазир қандақларча **g165**) **33** Әгәр бу адәм Худадин кәлмігән болса, көрәләйдиган болуп қалди? — дәп сорашти. hech немә қылалміған болатти. **34** Улар уни: **20** Ата-аниси уларға: — Унин бизниң оғлымиз — Сән түптин гуна ичидә туғулған туруклук, екәнлиги, шундақла туғулушидинла бизгә тәlim бәрмәкчимусән? — дейишши, қарығу екәнлигини билимиз; **21** лекин уни [синагогтин] қоғлап чиқириветиши. һазир қандақларчә көрәләйдиган болуп **35** Әйса уларниң уни [синагогтин] қоғлап қалғанлигини, көзлирини ким ачқанлигини чиқарғанлигини аңлат, уни издәп тепип: билмәймиз. У чоң адәм турса, [буни] өзидин Сән, Худаниң Оғлиға етиқат қыламсән? соранлар, у өзи дәп бәрсүн, — дәп җавап — дәп сориди. **36** У җававән: — Тәхсир, у бәрди. **22** Ата-анисиниң шундақ дейиши ким? Мән униңға етиқат қылай, — деди. Йәһүдийлардин қорқанлығы үчүн еди; **37** — Сән һәм уни қөрдүң һәм мана, һазир чүнки Йәһүдийлар кимдәким Әйсани Мәсиһ сән билән сөзлишиватқан дәл шунин өзи, дәп етирап қылса, у синагог җамаитидин — деди Әйса униңға. **38** һелиқи адәм: — қоғлап чиқирилсун дәп қарар қылған И Рәб, етиқат қилимән! — дәп, униңға еди. **23** Шу сәвәптин униң ата-аниси: «У сәждә қылди. **39** — Мән корларни көридиған чоң адәм турса, [буни] өзидин соранлар» болсун, көридиғанларни қор болсун дәп бу дегән еди. **24** Пәрисийләр әслидә қарығу дунияға һөкүм чиқиришқа кәлдим, — деди болған адәмни йәнә чақырип униңға: — Әйса. **40** Униң йенидики бәзи Пәрисийләр бу Худага шан-шәрәп беринг [қәсәм қыл]! Биз сөзләрни аңлат униңдин: — Бизму корму? бу адәмниң гунакар екәнлигини билимиз, — дәп сорашти. **41** Әйса уларға: — Кор болған — дейишти. **25** У мундақ җавап бәрди: болсаңлар, гунайиңлар болмайтти; лекин — У гунакарму, әмәсму, билмәймән. силәр һазир «көрүватимиз» дегиниңлар Бирақ мән шу бирла ишни билимәнки, үчүн силәргә гуна heсаплинивериду, — қарығу едим, һазир көрәләйдиган болдум. деди.

26 Улар униңдин йәнә бир қетим: — У сени қандақ қылди? Көзлириңи қандақ ачти? — дәп сорашти. **27** У җававән: —

10 Бәрһәк, бәрһәк, мән силәргә шуни ейтип қояйки, қой қотиниға ишиктин

кирмәй, башқа йәрдин ямишип киргән киши үчүн уни пида қилимән. **18** Жәнимни оғри вә қарақчидур. **2** Ишиктин киридиган heч ким мәндін алалмайду, мән уни өз киши болса қойларниң падичисидур. **3** ихтиярим билән пида қилимән. Мән уни Ишик бақар униңға ишикни ечиp бериду пида қилишқа һоқуқлуқмәn вә шундақла вә қойлар униң авазини аңлап тонуйду; у уни қайтурувельишқиму һоқуқлуқмәn; бу өз қойлириниң исимлирини бир-бирләp әмирни Атамдин тапшурувалғанмәn. **19** Бу чақыриp уларни сиртқа башлап чиқиду. **4** У сөзләр түпәйлидин Йәһүдийлар арисида қойлириниң һәммисини сиртқа чиқыриp йәnә бөлүнүш пәйда болди. **20** Улардин болуп, уларнин алдида маңиду, қойларму көп адәмләr: — Униңға жын чаплишипту, униң қәйнидин әгишип меңишиду; чүнки у жөйлұватиду, немә үчүн униң сөзигә улар униң авазини тонуйду. **5** Лекин улар қулақ салғидәксиләr? — дейиши. **21** Йәnә ят адәмниң қәйнидин маңмайду, бәлки бәзиләr болса: — Жын чаплашқан адәмниң униңдин қачиду; чүнки улар ятларниң сөзлири бундақ болмайду. Жын қандақму авазини тонумайду. **6** Эйса бу тәмсилни қарыуларниң көзлирини ачалисун?! — уларға сөзләp бәргини биләn, лекин улар дейиши. **22** Қиsh пәсли болуп, Йерусалимда униң өзлиригә немә дәвәтқанлигини heч «Қайта бегишлashedеити» өткүзүлұвататты. чүшәнмиди. **7** Шуңа Эйса уларға йәnә **23** Эйса ибадәтханидике «Сулайманниң мундақ деди: — Бәрһәк, бәрһәк, мәn пешайвини»да айлинип жүрәтти. **24** силәргә шуни ейтип қояйки, қойларниң Йәһүдийлар униң әтрапиға олишивелип: — ишиги өзүмдүрмәn. **8** Мәndin илгiri Бизни қачанғича тит-тит қилип тутуқлуқта кәлгәнләрниң һәммиси оғри вә қарақчидур, қалдурмақчисәn? Эгер Мәсиh болсаң, бизгә лекин қойлар уларға қулақ салмыди. **9** очуғини ейт, — дейиши. **25** Эйса мундақ Ишик өзүмдүрмәn. Мәn арқилиқ киргини жавап бәрди: — Мәn силәргә ейттим, күткүзулиду һәm кириp-чиқип, от-чөпләрни лекин ишәнмәйсиләr. Атамниң нами төпип йейәләйду. **10** Оғри болса пәкәt биләn қилған әмәллиримниң өзи маңа оғрилаш, өлтүрүш вә бузуш үчүнла келиду. гувалиқ бериду. **26** Бирақ мәn силәргә Мәn болсам уларни һаятлиққа еришсүн вә ейтқинимдәk, силәr етиқат қилмидиңлар, шу һаятлиғи мол болсун дәp кәлдим. **11** чүnки мениң қойлиримдин әмәссиләr. **27** Яхши падичи өзүмдүрмәn. Яхши падичи Мениң қойлирим мениң авазимни аңлайду, қойлар үчүн өз жәнимни пида қилиди. **12** мәn уларни тонуймәn вә улар маңа әгишиду. Лекин мәдикар ундақ қилмайду. У бәлки нә **28** Мәn уларға мәңгүлүк һаят ата қилимәn; қойларниң егиси нә падичиси болмиғаčқа, улар әсла һалак болмайду. heч ким уларни бөриниң кәлгинини көрсә, қойларни ташлап қолумдин тартивалалмайду. (*aiōn g165, aiōnios* қачиду вә бәрә келип қойларни титип **g166**) **29** Уларни маңа тәқдим қилған атам тирипирәn қиливетиду. **13** Әнді мәдикар һәммидин үстүндур вә heч ким уларни болса пәкәt һәккىни дәp ишләp, қойларға атамниң қолидин тартивалалмайду. **30** көңүл бөлмәй бәdәr қачиду. **14** Яхши падичи Мәn вә Ата [әслидинла] бирдүрмиз. **31** өзүмдүрмәn. Ата мени тонигинидәk мәn Буниң биләn Йәһүдийлар йәnә уни чалматаини тонугинимдәk, мәn өзүмниңкіләрни кесәk қилишмақчи болуп, йәрдин қоллирига тонуймәn вә өзүмниңкіләрму мени таш елиши. **32** Эйса уларға: — Атамдин тонуйду; қойлар үчүн жәним пида. **16** Бу кәлгәn нурғун яхши әмәлләрни силәргә қотандын болмиған башқа қойлириммү көрсәттим. Бу әмәлләрниң қайсиси үчүн бар. Уларниму елип башлишим көрәk вә мени чалма-кесәk қилмақчисиләr? — деди. уларму авазимни аңлайду; шунин өзүмниңкіләрни кесәk қилишмақчи болуп, йәрдин қоллирига тонуймәn вә өзүмниңкіләрму мени таш елиши. **33** Сени яхши бир әмәl үчүн әмәs, бир пада болиду, шундақла уларниң бир бәлки күпүрлүк қилғиниң үчүн чалма-кесәk падичиси болиду. **17** Ата мени шу сәвәптин қилимиз. Чүnки сәn бир инсан турүклуқ, сөйидуки, мәn жәнимни қайтурувельиш им өзүңни Худа қилип көрсәттиң! — деди

Йәһудийлар жававән. 34 Эйса уларға мундақ — Йәһудийәгә қайта барайли! — деди. 8 жавап берди: — Силәргә тәвә муқәддәс Мұхлислири униңға: — Устаз, йеқиндила қанунда «Мән ейттим, силәр илаһарсиләр» [у йәрдики] Йәһудийлар сени чалма-кесек дәп пүтүлгән әмәсму? 35 Худа өз сөз- қылмақчи болған турса, йәнә у йәргә қайта каламини йәткүзгәнләрни «илаһлар» дәп барамсән? — дейишти. 9 Эйса мундақ деди: — атиған йәрдә (вә муқәддәс язмиларда Құндыздә он иккى saat бар әмәсму? Құндызи ейтилғини һәргиз күчтин қалмайду) 36 немә йол маңған киши путлашмас, чүнки у бу үчүн Ата Өзигә хас-муқәддәс қилип паний дунияниң йоруғини көриду. 10 Лекин кечиси дунияға өвәткән зат «Мән Худаниң Оғлимән» йол маңған киши путлаштар, чүнки униңда десә, у тоғрилиқ «күпүрлүк қылдиң!» йоруқлук йоқтур. 11 Бу сөзләрни ейтқандың дәйисиләр? 37 Эгәр Атамниң әмәллирини кейин, у: — Достимиз Лазарус үхлап қалди; қылмисам, маңа ишәнмәңлар. 38 Бирақ мән уни үйқисидин ойғатқили бариман, қылсам, маңа ишәнмиғән һаләттиму, — дәп қошуп қойди. 12 Шуңа мұхлислиар әмәлләрниң өзлиригә ишиниңлар. Буниң униңға: — И Рәб, ухлиған болса, яхши болуп билән Атиниң мәндә екәнлигини, мениңмү қалиду, — деди. 13 һалбуки, Эйса Лазарусниң Атида екәнлигимни һәк дәп билип етиқат өлүми тоғрилиқ ейтқан еди, лекин улар қылидиган болисиләр. 39 Буниң билән у дәм елиштики үйқини дәватиду, дәп улар йәнә уни тутмақчи болди, бирақ у ойлашти. 14 Шуңа Эйса уларға очуғини уларниң қоллиридин күтулуп, у йәрдин еитип: — Лазарус өлди, — деди. 15 — Бирақ кәтти. 40 Андин у йәнә Иордан дәриясиның силәрни дәп, силәрниң етиқат қылишиңлар у қетиға, үйәнә Үәһә [пайғәмбәр] дәслипидә үчүн, [униң қешида] болмифанлиғимға адәмләрни чөмүлдүргән жайға берип, у хошалмән. Әнди униң үениға барайли, йәрдә турди. 41 Нурғун кишиләр униң үениға — деди. 16 «Қош гезәк» дәп атилидиган кәлди. Улар: — Үәһә неч мәжисилик аламәт Томас башқа мұхлисдашлыриға: — Бизум қөрсәтмігән, лекин униң бу адәм тоғрисида униң билән биллә барайли һәм униң билән барлық ейтқанлири раст екән! — дейишти. биллә өләйли, — деди. 17 Эйса мұхлислири 42 Шуниң билән нурғунлиған кишиләр бу билән Бәйт-Анияға барғанда, Лазарусниң йәрдә униңға етиқат қилди.

11 Лазарус дегән бир адәм кесәл болуп қалған еди. У Мәрйәм вә һәдиси Марта турған, Бәйт-Ания дегән кәнттә туратти 2 (бу Мәрйәм болса, Рәбгә хүшбүй майни сүркігән, путлирини өз чачлири билән ертип қурутқан ھелиқи Мәрйәм еди; кесәл болуп ятқан Лазарус униң иниси еди). 3 Лазарусниң һәдилири Эйсага хәвәрчи өвәтип: «И Рәб, мана сән сөйгән [достун] кесәл болуп қалди» дәп йәткүзди. 4 Лекин Эйса буни аңлат: — Бу кесәлдин өлүп кәтмәйду, бәлки бу арқилик Худаниң Оғли улуқлинип, Худаниң шан-шәриви аян қилиниду — деди. 5 Эйса Марта, сиңлиси вә Лазарусниң кесәл екәнлигини аңлиған болсыму, өзи туруватқан жайда йәнә икки күн турди. 7 Андин кейин у мұхлислириға:

йәрликкә қоюлғиниға аллиқастан төрт күн болғанлиғи униңға мәлум болди. 18 Бәйт-Ания Йерусалимға үеқин болуп, униңдин алтә чақиримчә жираклиқта еди, 19 шуниң билән нурғун Йәһудийлар Марта билән Мәрйәмгә иниси тоғрисида тәсәлли бәргили уларниң үениға кәлгән еди. 20 Марта әнди Эйсаниң келиватқинини аңлатпа, униң алдига чиқти. Лекин Мәрйәм болса өйидә олтирип қалди. 21 Марта әнди Эйсаға: — И Рәб, бу йәрдә болған болсаң, иним өлмігән болатты. 22 ھелихәм Худадин немини тилисән, Униң саңа шуни беридиганлигини билимән, — деди. 23 — Иниң қайта тирилиду, — деди Эйса. 24 Марта: — Ахирқи күнінде, үәнә тирилиш күнінде униң жәзмән тирилидиганлигини билимән, — деди. 25 Эйса униңға: — Тирилиш вә наятылған мән өзүмдүрмән; маңа етиқат қылғучи киши өлсімү, наят болиду; 26 вә наят туруп,

маңа етиқат қылғучи әбәдил-әбәт өлмәс; ишәнсүн дәп, буни ейтиватимән! 43 Бу бунинда ишинәмсән? [\[aiōn g165\]](#) 27 У униңға: — сөзләрни қылғандын кейин, у жуқури авазда: Ишинимән, и Рәб; сениң дүніяға келиши — Лазарус, ташқириға чиқ! — дәп товлиди. муқәррәп болған Мәсиһ, Худаниң Оғли 44 Өлгүчү қол-путлири кепәнләнгән, еңиги екәнлигиңға ишинимән. 28 Буни дәп болуп, у тәңілған һалда ташқириға чиқты. Эйса берип сиңлиси Мәрйәмни астиғина чакирип: уларға: — Кепәнни йешиветип, уни азат — Устаз кәлди, сени чақириватиду, — деди. 29 қилиңлар! — деди. 45 Мәрйәмниң йениға Мәрйәм буни аңлат, дәрхал орнидин туруп, пәтә қилип келип, униң әмиллирини униң алдига барди 30 (шу пәйттә Эйса техи көргән Йәһүдийлар ичидин нургунлири йезига кирмігән болуп, Марта униң алдига униңға етиқат қилди. 46 Лекин уларниң меңип, учришип қалған йәрдә еди). 31 Әнді ичида бәзилири Пәрисийләрниң йениға [Мәрйәмға] тәсәллі бериватқан, өйдә униң берип, Эйсаниң қылған ишлирини мәлум билән олтарған Йәһүдийлар униң алдираپ қилишти. 47 Шуңа баш қаһинлар вә қопуп сиртқа чиқип кәткенини көрүп, уни Пәрисийләр Йәһүдийларниң қенәшмисини қәбиргә берип шу йәрдә жиға-зэрә қылғили жиғип: — Қандақ қилишимиз керәк? Бу кәтти, дәп ойлап, униң кәйнидин меңиши. адәм нурғун мәжізилик аламәтләрни 32 Мәрйәм әнді Эйса бар йәргә барғанда яритиватиду. 48 Униңға шундақ йол уни көрүп, айиғыға өзини етип: — И Рәб, қоюп беривәрсәк, һәммә адәм униңға бу йәрдә болған болсаң, иним өлмігән етиқат қилип кетиду. Шундақ болғанда, болатти! — деди. 33 Эйса Мәрйәмниң жиға- Римлиқлар келип бу бизниң жайимиз зерә қылғинини, шундақла униң билән вә қовмимизни вәйран қиливетиду! — биллә кәлгән Йәһүдий хәлиқниң жиға- дейиши. 49 Уларниң ичида бири, йәни шу зерә қилишқинини көргәндә, роһида қаттиқ жили баш қаһин болған Қаяфа: — Силәр пифан чекип, көнли толиму барап болди һеч немини билмәйдикәнсиләр! 50 Пүтүн вә: 34 — Уни қәйәргә қойдуңлар? — дәп хәлиқниң һалак болушиниң орниға, бирла сориди. — И Рәб, келип көргин, — дейиши адәмниң улар үчүн өлүшиниң әвзәллигини улар. 35 Эйса көз йеши қилди. 36 Йәһүдий чүшинип йәтмәйдикәнсиләр, — деди 51 хәлқи: — Қараңлар, у уни қанчилык сөйгән! (бу сөзни у өзлүгидин ейтмиған еди; — дейиши. 37 Вә улардин бәзилири: — бәлки у шу жили баш қаһин болғанлиғи Қаригуның көзини ачқан бу киши кесәл үчүн, Эйсаниң [Йәһүдий] хәлқи үчүн, адәмни өлүмдин сақлап қалалмасмиди? — шундақла пәкәт у хәлиқ үчүнла әмәс, дейиши. 38 Эйса ичида йәнә қаттиқ пифан бәлки Худаниң һәр янға тарқылип кәткән чекип, қәбирниң алдига барди. Қәбир бир пәрәнтлириниң һәммисини бир қилип ғар еди; униң кириш ағзига соң бир таш уюштуруш үчүн өлидиганлиғидин алдин қоюқлуқ еди. 39 Эйса: — Ташни еливетиңлар! бешарәт берип шундақ дегән еди). 53 — деди. Өлгүчиниң һәдиси Марта: — И Рәб, Шуниң билән улар мәслинәтлишип, шу йәрліккә қойғили төрт күн болди, назир қундин башлап Эйсани өлтүрүветишни у пурап кәткәнду, — деди. 40 Эйса униңға: қастлиди. 54 Шуниң үчүн Эйса әнді — Мән саңа: «Етиқат қылсаң, Худаниң шан- Йәһүдийлар арисида ашқарә жүрмәйтти, у шәривини көрисән» дегән едимғу! — деди. у йәрдин айрилип чөлтә үйекин райондикі 41 Буниң билән халайиқ ташни еливәтти. Әфраим исимлиқ бир шәниригә берип, Эйса көзлирини асманға тикип мундақ дуа мухлислири билән у йәрдә турди. 55 Әнді қилди: — И Ата, тилигимни аңлиғиниң үчүн Йәһүдийларниң «етүп кетиш һейти»ға аз саңа тәшәккүр ейтимән. 42 Тиләклиrimни қалған еди. Нурғун кишиләр таһарәтни ада немишә аңлайдиганлиғиңи билимән; қилиш үчүн, һейттин илгири йезилардин лекин шундақ болсимиу, әтрапимдики Йерусалимға келишти. 56 Шуниң билән мошу халайиқ сениң мени әвәткәнлигиңға биллә шу кишиләр Эйсаны издәшти. Улар

ибадәтханида жигилғанда бир-биригә: — келиватқанлигини аңлап, 13 қоллириға Қандақ ойлаватисиләр? У нейт өткүзгили хорма шахлирини тутушқан һалда уни кәлмәсму? — дейишти. 57 Баш қаһинлар қарши алғили чиқиши вә: «Тәшәккүр- билән Пәрисийләр болса уни тутуш үчүн, һосанна! Пәрвәрдигарниң намида қәлгүчи, һәр кимниң униң қәйәрдилигини билсә, Исраилниң падишашиға мубарәк болғай!» мәлум қилиши тоғрилиқ пәрман чиқарған дәп вақирапости. 14 Әйса бир тәхәйни еди.

12 Өтүп кетишиң һейтидин алтә күн илгери,

Әйса өзи өлүмдин тирилдүргөн Лазарус туруватқан жай — Бәйт-Анияға қәлди. 2 Шу вәжидин улар у йәрдә униңға зияпәт бәрди. Марта меһманларни күтүваттатти; Лазарус болса әйса билән һәмдәстихан болғанларниң бири еди. 3 Мәрйәм әнді наһайити құммәт баһалиқ сап сүмбул әтирдин бир қадақ әқилип, әйсаниң путлириға қуиди андин чачлири билән путлирини ертип қурутти. Әтирниң хуш пурғи өйни бир алди. 4 Лекин униң мухлислиридин бири, йәни униңға пат арида сатқунлуқ қылғучи, Симонниң оғли Йәһуда Ишқарийот: 5 — Немишкә бу [құммәт баһалиқ] әтир қәмбәғәлләргө сәдиқә қилип берилишкә үч йұз динарға сетилмиди? — деди 6 (у бу сөзни қәмбәғәлләрниң ғемини йегенлиги үчүн әмәс, бәлки оғри болғанлиғи үчүн деген еди; чүнки у [мухлисларниң ортақ] һәмяниниң сақлиғучи болуп, дайым униңға селингенидин оғриливалатти). 7 Әнді әйса: — Аялни өз ихтияриға қойғин! Чүнки у буни мениң дәпнә құнұм үчүн тәйярлиқ қилип сақлиғандур; 8 чүнки қәмбәғәлләр һемишә силәр билән билла болиду, лекин мән һемишә силәр билән билла болмаймән, — деди. 9 Зор бир топ Йәһудийлар униң шу йәрдә екәнлигидин хәвәр төпип, шу йәргә қәлди. Уларниң келиши ялғуз әйсани дәпла әмәс, йәнә у өлүмдин тирилдүргөн Лазарусниму көрүш үчүн еди. 10 Лекин баш қаһинлар болса Лазарусниму өлтүрүшни мәслихәтләшкән еди; 11 Чүнки униң сәвәвидин нурғун Йәһудийлар өзлиридин чекинип әйсага етиқат қиливаттатти. 12 Әтиси, «[өтүп кетиши] һейти»ни өткүзүшкә қәлгән зор бир топ халайиқ әйсаның Йерусалимга

тепип, униңға минди; худди [муқәддәс язмиларда] мундақ пүтүлгәндәк: — 15 «Қорқма, и Зион қызы! Мана, Падишашиң ешәк тәхийигә минип келиватиду!». 16 Әйни чағда униң мухлислири бу ишларни қүшәнмайтти, лекин әйса шан-шәрәптә улуқланғандын кейин, бу сөзләрниң униң тоғрилиқ пүтүлгәнлигини, шундақла бу ишларниң дәрвәқе униңда шундақ йұз бәргенлигини есигә қәлтүрди. 17 Әнді у Лазарусни қәбирдин чақирип тирилдүргөн чағда униң билән билла болған халайиқ болса, бу ишқа гувалық бериваттатти. 18 Әйса яратқан бу мәжизиilik аламәтнімү аңлиғаға, уни қарши елишқа шу бир топ адәмләр чиқишиңан еди. 19 Пәрисийләр болса бир-биригә: — Қараңлар, [барлық] қылғиниңдар бекар кәтти! Мана әнді пүткүл жаһан униңға әтәшмәктә! — дейишти. 20 Өтүп кетишиң һейтида ибадәт қылғили қәлгәнләр арисида бир һәнчә грекларму бар еди. 21 Булар әнді Галилийәниң Бәйт-Саида یезисидин болған Филиппиң үенинега келип: — Эпәндим, биз әйса билән көрүшсәк, — дәп тәләп қилишти. 22 Филип берип буни Андрияқса ейтти. Андин Андрияс вә Филип иккиси әйсаға мәлум қилди. 23 Лекин әйса уларға жававән мундақ деди: — «Инсаноғлиниң шан-шәрәптә улуқлинидиган вақыт-сайты үтештіп қалди. 24 Бәрһәк, бәрһәк, мән силәргә шуны үтештіп қояйки, бүгдей дени тупрақ ичиге үшүп өлмігічә, өзи үәнила ялғуз қалиду; лекин өлсә, мол һосул бериду. 25 Кимдәким өз наятыни айиса униңдин мәһрум болиду; лекин бу дүнияды өз наятыдин нәпрәтләнсә, уни мәңгүлүк наятылиқса сақлалайду. (aiōnios g166) 26 Кимдәким хизмитимдә болушни халиса, маңа әтәшсүн. Мән қәйәрдә болсам, мениң хизмәтчимму шу йәрдә болиду. Кемдәким мениң хизмитимдә болса, Ата

уニンГА иззэт қилиду. 27 һазир женим (худди Йәшшая пәйғембәр йәнә алдин-қаттиң азаплиниватиду. Мән немә дейишим ала ейтқандәк): «[Пәрвәрдигар] уларниң керәк? Ата, мени бу сааттин қутқузғин!» көзлирини кор, Қәлбини таш қилди; Мәксәт, дәйму? Лекин мән дәл мошу өақит-саат уларниң көзлириниң көрүп, Қәлбиниң үчүн кәлдим. 28 Ата, намиңға шан-шәрәп чүшинип, [Гуналиридин] йенишиниң кәлтүргин!. Шуан, асмандин бир аваз алдини елиш үчүндүр; Болмиса, Мән аңлинип: — Униңға шан-шәрәп кәлтүрдүм уларни сақайтқан болаттим, — [дәйду вә йәнә униңға шан-шәрәп кәлтүримән!] — Пәрвәрдигар]. 41 Бу сөзләрни Йәшшая дейилди. 29 Буни аңлиған шу йәрдә турған [пәйғембәр] [Мәсиһиниң] шан-шәривини халайиқ; — һава гүлдүрлиди, — дейишти. көрүп униңға қарита алдин-ала сөз йәнә бәзиләр болса: — Бир париштә униңға қылғинида ейтқан еди. 42 Вәһаләнки, гәп қилди, — дейишти. 30 Әйса болса гәрчә һәтта Йәһудий ақсақаллиридинму жававән: — Бу аваз мени дәп әмәс, силәрни нурғунлиған адәмләр униңға етиқат дәп чүшти. 31 Әнді дунияниң үстүгө һөкүм қылған болсуму, улар Пәрисийләр вәҗидин чиқирилиш вақти кәлди; һазир бу дунияниң қорқуп, өзлириниң синағогтин қоғлап һөкүмдариниң ташқириға қылғаниш вақти чиқириветилмәслиги үчүн уни етирап кәлди. 32 Вә мән болсам, йәрниң үстидин қылмиди. 43 Буниң сәвәви, улар инсанлардин көтирилгенимдә, пүткүл инсанларни келидиган иззэт-шөһрәтни Худадин өзүмгә жәлип қылғип тартымән, — деди 33 келидиган иззэт-шөһрәттин яхши көртти. (унин буни дегини өзиниң қандақ өлүм 44 Бирақ Әйса жуқуру аваз билән мундақ билән өлидиганлиғини көрсөткени еди). деди: — Маңа етиқат қылғучи маңила әмәс, 34 Халайиқ буниңға жававән униңдин: — бәлки мени әвәткүчигә етиқат қылғучидур. Биз мұқәддәс қанундин Мәсиһиниң әбәткичә 45 Кимки мени көргүчи болса, мени қалидигинини аңлиған; сән қандақсигә әвәткүчини көргүчи болиду. 46 Мән маңа «Инсаноғли көтирилиши керәк» дәйсән?! етиқат қылғучилар қараңғулуқта қалмисун Бу қандақму «Инсаноғли» болсун? — дәп дәп, нур сүпитетдә дунияға кәлдим. 47 сориди. (aiōn g165) 35 Шуңа Әйса уларға: — Бириси сөзлиримни аңлап, уларни тутмиса, Нурниң араңларда болидиган вақти узун уни сораққа тартмаймән; чүнки мән болмайду. Шуңа қараңғулуқниң силәрни дуниядикиләрни сораққа тартқили әмәс, бесивалмаслиғи үчүн, нур бар өақтида бәлки дуниядикиләрни қутқузғили кәлдим. [унинда] меңинилар; қараңғулуқта маңған 48 Бирақ мени чәткә қаққучини, шундақла киши өзиниң қәйәргә кетиватқанлиғини сөзлиримни қобул қылмиғанни болса, билмәйду. 36 Нур араңларда бар өақитта, уни сораққа тартқучи бириси бар. У униңға ишининилар; буниң билән нурниң болсуму, мән ейтқан сөз-каламимдур. пәрзәнтири болисиләр, — деди. Әйса У ахирки күни уни сораққа тартиду. 49 бу сөзләрни қылғандың кейин, улардин Чүнки мән өзлүгүмдин сөзлигиним йоқ, айрилип йошурунувалди. 37 Гәрчә у бәлки мени әвәткән Ата мениң немини уларниң көз алдда шунчә тола мәжизилик дейишим вә қандақ сөзлишім көрәклигигә аламәт көрсөткән болсуму, улар техи әмир бәргән. 50 Униң әмриниң мәңгүлүк униңға етиқат қылмиди. 38 Шуңа наялтиқ екәнлигини билимән. Шуңа билән Йәшшая пәйғембәрниң язмисида немини сөзлісәм, Ата маңа буйругинидәк алдин-ала көрситилгән бешарәт дәл сөзләймән. (aiōnios g166)

әмәлгә ашурди: «И Пәрвәрдигар, бизниң йәткүзгөн хәвиirimизгә кимму ишәнгән? 13 Өтүп кетиш һейтидин илгири, Әйса һәм «Пәрвәрдигарниң билиги» Болғучи кимгиму аян қилинған?» 39 Халайиқниң йениниң өзлисім, Ата маңа буйругинидәк көлгөнлигини билди вә шунин үчүн етиқат қылмиғининиң сәвәви дәл шуки

бу дуниядики өз адәмлиригә көрситип турмайду, әлчиму өзини әвәткүчидин үстүн кәлгән меһир-муһәббитини ахиргичә турмайду. 17 Бу ишларни билгән екәнсиләр, толук көрситип турди. 2 Әнди кәчлик шундақ қылсаңлар бәхитлиksиләр! 18 Мән тамақ йейиливатқан еди; Иблис аллибурун буларни һәммиңларға қаритип ейтмидим. Симонниң оғлы Йәһуда Ишқарийотниң Мән таллиғанлиримни билимән, лекин көңлигә әйсаға сатқунлуқ қилиш [муқәддәс язмиларда] алдин пүтүлгән: вәсвәсисини салған еди. 3 Әйса Атиниң «Мән билән һәмдәстихан болуп ненимни һәр ишни униң қолиға тапшурғинини, вә йегәнму маңа putt атты!» дегән бу сөз өзиниң Худаниң йенидін келип, Худаниң әмәлгә ашурулмай қалмайду. 19 Мән бу йенинга қайтидиганлигини билгәчкә, 4 иш үз бериштин авал уни силәргә ейтип дәстихандин туруп, тон-көйнигини йешип, қояйки, у ишлар үз бәргәндә мениң бир лөңгә билән белини бағлиди. 5 Андин «Бар Болғучи» екәнлигимға ишинисиләр. жавурға су қуюп, мухлисларниң puttлирини 20 Бәрһәк, бәрһәк, силәргә шуни ейтип жуашқа вә белигә бағлиган лөңгә билән қояйки, кимки мән әвәткән һәр қандақ сүртүп қурутушқа башлиди. 6 Нөвәт бирисини қобул қылған болса, мени қобул Симон Петрусқа кәлгәндә, Петрус униңға: қылған болиду; вә мени қобул қылғучилар — И Рәб, путумни сән жуйсаң қандақ мени әвәткүчини қобул қылған болиду. болғини?! — деди. 7 Әйса униңға: — Немә 21 Әйса бу сөзләрни ейтқандин кейин, қиливатқинимни һазир билмәйсән, лекин роңта қаттиқ пыған чекип, мундақ гувалиқ кейин билисән, — деди. 8 Петрус: — Сән бәрди: — Бәрһәк, бәрһәк, мән силәргә мениң puttумни жуйсаң һәргиз болмайду! — шуни ейтип қояйки, аранларда бирәйлән деди. Әйса униңға жававән: — Сени юмисам, маңа сатқунлуқ қилиду! 22 Мухлислар мениң билән тәң несивәң болмайду, — деди. кимни дәватқанлигини биләлмәй, бир-
(aiōn g165) 9 Симон Петрус: — И Рәб, ундақта биригә қараشتы. 23 Әнди дәстиханда пәкәт puttлиримнила әмәс, қоллиримниму, мухлислиридин бири Әйсаниң мәйдисигә бешимнүму жүйфайсән! — деди. 10 Әйса йөлинин жүктән еди; у болса «Әйса сөйидиган униңға: — Бәдини жуюлуп, тамамән пакиз мухлис» еди. 24 Симон Петрус униңдин болған адәм пәкәт puttлирини юсила [Әйсаниң] кимни дәватқинини сорап қайта жуюнушиниң һажити болмайду. бекишини ишарәт қилди. 25 Шуниң Силәр пакиз, лекин һәммиңлар әмәс, — билән у Әйсаниң мәйдисигә йөлинин деди 11 (чүнки у өзини кимниң тутуп туруп униңдин: — И Рәб, у кимдур? — беридиганлигини биләтти; шуниң үчүн дәп сориди. 26 Әйса жавап берип: — Бу у «һәммиңларла пакиз әмәс» дегән еди). бир чишиләм нанни ашқа төгүрүп кимгә 12 Шуниң билән у уларниң puttлирини сунсам, шудур, — деди. Шуниң билән жуюп болғандин кейин, тон-көйнигини у бир чишиләм нанни [ашқа] төгүрүп, кийип, йәнә дәстиханға олтирип уларға Симонниң оғлы Йәһуда Ишқарийотқа мундақ деди: — Силәргә немә қылғинимни сунди. 27 Йәһуда нанни еливиди, Шәйтән уқтуңларму? 13 Силәр мени «Устаз» униң ичигә кирди. — Қилидигиниңни вә «Рәб» дәйсиләр вә раст ейтисиләр, чапсан қыл, — деди Әйса униңға. 28 (Әнди мән шундақтурмән. 14 Әгәр мән Рәб вә дәстиханда олтарғанларниң hec қайсиси устазиңлар түрүклюқ, puttлириңларни униң [Йәһудаға] бу сөзләрни немә үчүн жуйған екәнмән, силәрму бир-бириңларниң дегинини билмиди. 29 Йәһуда уларниң puttлирини жуюшүңлар керәк. 15 Мән ортақ һәмиянины тутқини үчүн, бәзиләр силәргә қылғандәк силәрниңму һәм шундақ Әйса униңға: «Бизгә көрәклик hейтлиқ қилишиңлар үчүн бу үлгини қалдурдум. нәрсиләрни елип кәл» яки «Кәмбәғәлләрә 16 Бәрһәк, бәрһәк, мән силәргә шуни бирәр нәрсә бәр» дәвавтаса керәк, дәп ейтип қояйки, күл ғожайинидин үстүн ойлашты). 30 Йәһуда бу бир чишиләм нанни

елипла ташқириға чиқип кәтти (бу чағ билимиз? — деди. 6 Эйса униңға: — Йол, кечә еди). 31 Ында ташқириға чиқип һәкүқәт вә һаятлиқ өзүмдурмән. Мениңсиз кәткәндін кейин, Эйса мундақ деди: — ھеч ким Атиниң йениңга баралмайду. 7 Әнди Инсаноғлы улуқлинидіған вақыт-саат Әгәр мени тонуған болсаңлар, Атамниму йетип кәлди вә Худа у арқилиц үлуклиниду. тонуған болаттыңлар. һазирдин башлап уни 32 Вә әгәр Худа униңда улуқланса, Худаму тонудуңлар һәм уни қөрдүңлар, — деди. 8 Өзиңде уни улуқлайду, шундақла дәрһал — И Рәб, Атини бизгә көрситип қойсаныла, уни улуқлайду. 33 Балилирим, силәр билән шу купайә, — деди Филип. 9 Эйса униңға билә боридиган йәнә азғина вақтим қалди. мундақ деди: — «И Филип, силәр билән Силәр мени издәйсиләр, лекин мениң биргә болғанимға шунчә вақыт болди, мени Ындуйларға: «Мән баридиган йәргә силәр техичә тонумидиңму? Мени қөргән киши баралмайсилар» дәп ейтқинимдәк, буни Атини қөргән болиду. Шундақ туруқлуқ, сән силәргиму ейтимән. 34 Силәргә йеңи бир немишкә йәнә: «Бизгә Атини қөрсәткәйсән» әмир тапшуримәнки, «бир-бириңларни дәйсән? 10 Мән Атида, Ата мәндә екәнлигигә сәйүңлар». Силәрни сәйганимдәк, силәрму ишәнмәмсән? Силәргә ейтқан сөзлиримни бир-бириңларни сәйүңлар. 35 Араңларда өзлүгүмдин ейтқиним йоқ; бәлки мәндә бир-бириңларға мәнир-муһәббитиңлар туруватқан Ата Өз әмәллирини қиливатиду. болса, һәммә адәм силәрниң мениң 11 Мениң Атида болғанлиғимға, Атиниң мухлислирим екәнлигіндерни билиду. 36 мәндә болғанлиғига ишиниңлар. Яки ھеч Симон Петрус униңдин: — И Рәб, қәйәргә болмиғанда, мениң қылған әмәллиримдин барисән? — дәп сориди. Эйса жававән: маңа ишиниңлар. 12 Бәрһәк, бәрһәк, мән — Мән кетидиган йәргә һазирчә әгишип силәргә шуни ейтип қояйки, маңа ишәнгән баралмайсән, лекин кейин маңа әгишип киши мениң қиливатқан әмәллиримни барисән, — деди. 37 Петрус униңға: — И қилалайду; вә булардинму техиму улуқ Рәб, немә үчүн һазир сениң кәйниңдин әмәлләрни қилиду, чүнки мән Атиниң әгишип баралмаймән? Сән үчүн женимни йениңға [қайтип] кетимән. 13 Вә Атиниң пида қиласай! — деди. 38 Эйса жававән мундақ Огулда улуқлиниши үчүн, һәр немини деди: — Мән үчүн растина женинчи пида мениң намим билән тиисәңлар, шуларни қиласаң? Бәрһәк, бәрһәк, саңа ейтип ижабәт қилимән. 14 Мениң намим билән қояйки, гораз чиллигичә, сән мәндін үч һәр қандақ нәрсими тиисәңлар, мән қетим танисаң!

14 Көңлүңларни паракәндә қилмаңлар!

Худаға ишинисиләр, маңыму ишиниңлар. 2 Атамниң өйидә нурғун маканлар бар. Болмиған болса, буни силәргә ейтқан болаттим; чүнки мән һәр бириңларға орун тәйярлаш үчүн шу йәргә кетип баримән. 3 Мән силәргә орун тәйярлиғили баридиган екәнмән, чокум қайтип келип, силәрни өзүмгә алымән; шунин билән, мән қәйәрдә болсам, силәрму шу йәрдә болисиләр. 4 Силәр мениң қәйәргә кетидиганлиғимни вә у йәргә баридиган йолни билисиләр. 5 Томас униңға: — И Рәб, сениң қәйәргә кетидиганлиғиниң билмәймиз. Шундақ екән, йолни қандақ

силәргә шуни ижабәт қилимән». 15 — «Мени сөйсәңлар, әмирлиримгә әмәл қилисиләр. 16 Мәнмү Атидин тиләймән вә У силәргә башқа бир Ярдәмчи ата қилиду. У силәр билән әбәткічә биргә болиду. (аіон g165) 17 У болсимву һәкүқәтниң Роһидур. Уни бу дуниядикиләр қобул қиласайду, чүнки Уни нә көрмәйду, нә тонумайду. Бирақ силәр Уни тонуйсиләр, чүнки У силәр билән билә туруватиду һәм силәрдә макан қилиду. 18 Мән силәрни житим қалдурмаймән, йениңларға йәнә қайтип келимән. 19 Азғина вақыттың кейин, бу дуния мени көрмәйду, лекин силәр көрүсиләр. Мән һаят болғанлиғим үчүн, силәрму һаят болисиләр. 20 Шу құндә мениң Атамда болғанлиғим, силәрниң мәндә болғанлиғиңлар вә мәнмү һәм

силәрдә болғанлиғимни билисиләр. 21 **15** — «һәқиқий үзүм тели» өзүмдурмән, Ким әмирлиримгә егә болуп уларни тутса, Атам болса бағвәндур. 2 Бағвән мени сөйгүчү шу болиду. Мени сөйгүчини мәңдики мевә бәрмәйдиган һәр бир шахни Атамму сәйиду, мәнму уни сәйимән вә кесип ташлайду. Мевә бәргәнлирини болса өзүмни униңға аян қилимән». 22 Йәһуда техиму көп мевә бәрсун дәп, пак қилип (Йәһуда Ишқарийот әмәс) униңдин: — И путап туриду. 3 Әнди силәр мән силәргә Рәб, сән өзүңни бу дуниядикиләргә аян йәткүзгән сөзүм арқиلىқ аллибурун пак қилмай, бизгила аян қилишиң қандақ иш? болдуңлар. 4 Силәр мәнәдә изчил туруңлар, — дәп сориди. 23 Әйса униңға жааваң мәнму силәрдә изчил туримән. Шах талда мундақ деди: — «Бирким мени сәйсә, турмай, өзи мевә берәлмәйдигинидәк, сөзүмни тутиду; Атамму уни сәйиду вә силәрму мәнәдә изчил турмисаңлар, мевә [Атам] билән иккимиз униң йенига берип, берәлмәйсиләр. 5 «Үзүм тели» өзүмдурмән, униң билән билә мақан қилимиз. 24 Мени силәр болсаңлар шахлиридурсиләр. Ким сәймәйдиган киши сөзлиримни тутмайду; мәнәдә изчил турса, мәнму шундақла вә силәр аңлаватқан бу сөз болса мениң униңда турғинимда, у көп мевә бериду. әмәс, бәлки мени әвәткән Атиниңкүдур. Чүнки мәнсиз һеч немини қиласлайсиләр. 25 Мән силәр билән биллә болуватқан 6 Бириси мәнәдә турмиса, у [керәксиз] чегимда, буларни силәргә ейттим. 26 шахтәк ташлинип, қуруп кетиду. Бундақ Лекин Ата мениң намим билән әвәтидиган шахлар жиғип келинип отқа ташлиниду. 7 Ярдәмчи, йәни Муқәддәс Poh силәргә Силәр мәнәдә изчил турсаңлар вә сөзлирим һәммини үгитиду һәм мениң силәргә силәрдә изчил турса, немини тәләп ейтқан һәммә сөзлиримни есиңларға қылсаңлар, силәргә шу ижабәт болиду. 8 кәлтүриду. 27 Силәргә хатиржәмлик Силәрниң көп меви беришиңлар, шундақла қалдурумән, өз хатиржәмлигимни силәргә мениң мухлислирим екәнлигиңларни беримән; мениң силәргә бәргиним бу испатлишиңлар билән шан-шәрәп Атамға дуниядикиләрниң бәргинидәк әмәстур. кәлтүрүлиди. 9 Атам мени сөйгинидәк, Қөңлүңларни паракәнә қылмаңлар вә мәнму силәрни сөйдүм; мениң меһир-жүръәтсиз болмаңлар. 28 Силәр мениң: муһәббитимдә изчил туруңлар. 10 «Мән [силәрдин] айрилип кетимән, Әгәр әмирлиримни тутсаңлар, худди кейин йениңларға йәнә қайтип келимән» мән Атамниң әмирлирини тутқан дегинимни аңлидиңлар. Мени сөйгән вә һемишә униң меһир-муһәббитидә болсаңлар, Атиниң йениңға кетидиганлиғим турғинимдәк, силәрму һемишә мениң үчүн хурсән болаттиңлар. Чүнки Ата меһир-муһәббитимдә туриシリ. 11 Мениң мәндин улуқдур. 29 Силәрниң бу ишлар хошаллиғим силәрдә болсун вә шуниндәк йүз бәргинидә ишинишиңлар үчүн бу хошаллиғиңлар толуп ташсун дәп, мән [ишлар] йүз бериштин авал силәргә буларни силәргә ейттим. 12 Мениң әмрим ейттим. 30 Мундин кейин силәр билән шуки, мән силәрни сөйгинимдәк, силәрму көп сөзләшмәймән; чүнки бу дунияниң бир-бириңларни сөйүңлар. 13 Инсанларниң һөкүмдәри келиш алдида туриду вә мәндин өз достлири үчүн жәнини пида қилиштин киргидәк һеч йочуқ тапалмайду. 31 Лекин چоңқұр меһир-муһәббити յоқтур. 14 Силәргә бу дунияниң адәмлириниң мениң Атини буйруған әмирлиримни ада қылсаңлар, сәйидиганлиғимни билиши үчүн Ата маңа мениң достлири болисиләр. 15 Әнди немә әмир қылған болса, мән дәл шуни мундин кейин мән силәрни «құл» дәп әмәлгә ашуримән. Туруңлар, бу жайдын атимаймән. Чүнки құл ғожайининиң немә кетәйли».

қиливатқинини билмәйду. Униң орниға силәрни «дост» дәп атидим, чүнки Атамдин аңлиғанлиримниң һәммисини силәргә

йэткүздүм. 16 Силәр мени таллигиниңлар 16 Силәрниң puttлишип кәтмәслигиңлар йоқ, әксичә мән силәрни таллидим үчүн буларни силәргә ейттим. 2 Улар вә силәрни берип мева бәрсун һәмдә силәрни синагогларниң жамаәтлиридин мевилириңлар дайим сақлансын, мениң қоғлап чиқириветиду; һәмдә шундақ бир намим билән Атидин немә тилисәңлар, вақит-саат келидүки, силәрни өлтүргүчи у силәргә бәрсун дәп силәрни тиклидим. өзини Худаға хизмәт қиливатимән, дәп 17 Силәргә шуни әмир қилимәнки, бир- heсаплайду. 3 Улар буларни я Атини, я бириңларни сейүңлар. 18 Бу дуниядикиләр мени тонумиғанлығи үчүн қилиду. 4 Лекин силәрдин нәпрәтләнсә, силәрдин авал мән бу ишларни силәргә ейттимки, вақит-мәндін нәпрәтләнгәнлигини билиңлар. саити қәлгәндә, мән шундақ алдин-ала 19 Силәрму бу дуниядикиләрдин болған ейтқинимни есиңларға қәлтүрәләйсиләр. 5 болсаңлар, бу дуниядикиләр силәрни — Мән башта буларни силәргә ейтмидим, өзимизниңкі дәп, сөйгән болатти. Бирақ чүнки мән силәр билән биллә едим. Лекин силәр бу дуниядин болмғаңқа, бәлки мән әнди мени әвәткүчиниң йениға қайтип силәрни бу дуниядин айрип таллиғанлығим кетимән. Шундақ туруқлуқ, араңлардин үчүн, әнди бу дуниядикиләр силәрдин һеч ким мәндін: «Нәгә кетисөн?» дәп нәпрәтлиниду. 20 Мән силәргә ейтқан сезни соримайватиду. 6 Әксичә, силәргә буларни есиңларда тутуңлар: «Күл ғожайиниңдін ейтқиним үчүн, қәлбиңлар қайғуға чөмүп үстүн турмайды». Улар маңа зиянқашлик қетти. 7 Амма мән силәргә һәқиқәтни қылған болса, силәргиму зиянқашлик ейтип қояйки, мениң кетишим силәргә қилиду. Мениң сезүмни тутқан болса, улар пайдилиқтур. Чүнки әгәр кәтмисәм, силәрниңкіним тутиду. 21 Бирақ мениң Ярдәмчи силәргә қәлмәйду. Амма кәтсәм, намим түпәйлидин улар силәргиму шу Уни силәргә әвәтимән. 8 У қәлгәндә, ишларниң һәммисини қилиду, чүнки улар бу дуниядикиләргә гуна тоғрисида, мени әвәткүчини тонумайды. 22 Әгәр мән һәққанийлиқ тоғрисида вә ахирәт сориғи келип уларға сөз қылмған болсам, уларда тоғрисида һәқиқәтни билгүзиду. 9 У гуна йоқ дәп heсаплинатти. Лекин һазир уларни гуна тоғрисида билгүзиду, чүнки гунаи үчүн уларниң һеч баниси йоқтур. 23 улар маңа етиқат қылмиди. 10 Уларни Кимдәким мәндін нәпрәтләнсә Атамдинму һәққанийлиқ тоғрисида [бильгүзиду], чүнки нәпрәтләнгән болиду. 24 Мән уларниң Атамниң йениға қайтип баримән вә силәр арисида башқа һеч ким қилип бақмған мени йәнә көрәлмәйсиләр. 11 Уларни әмәлләрни қылмған болсам, уларда гуна ахирәт сориғи тоғрисида [бильгүзиду], йоқ дәп heсаплинатти. Лекин улар һазир чүнки бу дуняниң һәкүмдари үстигә [әмәллиримни] көргән туруқлуқ, йәнила һәкүм чиқирилди. 12 Силәргә ейтидиган һәм мәндін һәм Атамдин нәпрәтләнди. йәнә көп сөзлирим бар еди; лекин силәр 25 Лекин бу ишлар уларға тәвә болған уларни һазирчә көтирәлмәйсиләр. 13 Лекин Тәврат қанунида: «Һеч қандақ сәвәпсизла У, йәни һәқиқәтниң Rohi қәлгәндә, У мәндін нәпрәтләнди» дәп пүтүлгән сөз силәрни барлық һәқиқәткә башлап бариду. әмәлтә ашурулуши үчүн шундақ йүз бәрди. Чүнки У өзлүгидин сөзлимәйду, бәлки 26 Лекин мән силәргә Атиниң йенидин немини аңлиған болса, шуни сөзләйду вә әвәтидиган Ярдәмчи, йәни Атиниң йенидин қәлгүсідә болидиган ишлардин силәргә чиққучи һәқиқәтниң Rohi қәлгәндә, У маңа хәвәр бериуду. 14 У мени улуқлайду; чүнки У гувалиқ бериду. 27 Силәрму маңа гувалиқ мәндә бар болғанни тапшурувелип, силәргә берисиләр, чүнки силәр баштın тартип мән жакалайду. 15 Атида бар болғанниң һәммиси билән биллә болдуңлар.

һәм мениңкідур; мана шуниң үчүн мән:
«У мәндә бар болғанни тапшурувелип,
силәргә жакалайду» дәп ейттим. 16 Аз

вақиттін кейин, мени көрмәйсиләр; вә йәнә сөйиду; чүнки силәр мени сөйисиләр вә бир аз вақит өткәндін кейин, мени қайта мениң Худаниң йенидин кәлгәнлигимгә көрисиләр, чүнки мән Атамниң йениға ишәндиңлар. **28** Мән Атиниң йенидин кетимән». **17** Шуңа мұхлисларниң бәзилири чиқип бу дунияға кәлдім; әнді мән бир-биригә: — Бизләргә: — «Аз вақиттін йәнә бу дуниядін кетип Атиниң йениға кейин, мени көрмәйсиләр; йәнә бир аз вақит баримән». **29** Мұхлислири: — Мана сән өткәндін кейин, мени қайта көрисиләр» вә һазир очуқ ейтиватисән, тәмсил кәлтүрүп йәнә «Чүнки мән Атамниң йениға кетимән» сөзлимиң! **30** Биз сениң һәммини дегини немә дегиниду? **18** «Аз вақиттін билгиниң, шундақла һеч кимниң сәндін кейин» дегендің сөзиниң мәнаси немә? Униң соал соришиниң һажити йоқлуғини әнді немиләрни дәвавтқанлирини билмидуқ, билип йәттүқ. Шуниңдин сениң Худаниң — дейишиду. **19** Әйса уларниң өзидін йенидин кәлгәнлигінде ишәндүк, — немини соримақчи болғинини билип дейишти. **31** Әйса жававән уларға: — һазир уларға мұндақ деди: — «Мениң «Аз вақиттін ишәндиңларму? **32** Мана, шундақ вақит-кейин, мени көрмәйсиләр; йәнә бир аз саити келәй дәп қалди, шундақла келип вақит өткәндін кейин, мени көрисиләр» қалдикі, һәммиңлар мени ялғуз ташлап дегинимниң мәнасини бир-бириңлардин һәр бириңлар өз йоллириңларға тарқилип сораватамсиләр? **20** Бәрһәк, бәрһәк, мән кетисиләр. Бирақ мән ялғуз әмәсмән, чүнки силәргә шуны ейтип қояйки, силәр жиға-Ата мән билән биллидур. **33** Силәрниң зерә көтирисиләр, лекин бу дуниядикиләр мәндә хатиржәмліккә егә болушуңлар үчүн хошал болушуп кетиду; силәр қайғурысиләр, буларни силәргә ейттим. Бу дунияда туруп лекин қайғулириңлар шатлиққа айлиниду. азап-оқыбәт тартисиләр, амма ғәйрәтлик **21** Аял киши туғутта азаплиниду, чүнки униң болуңлар! Мән бу дуния үстидин ғәлибә вақит-саити йетип кәлгән; лекин бовиқи қылдым!

тугулуп болғандын кейин, бир пәрзәнтың дунияға кәлгәнлигиниң шатлиғи билән тартқан азавини унтуп кетиду. **22** Шуниңға охшаш, силәрму һазир азаплиниватисиләр, лекин мән силәр билән қайта көрүшимән, қәлбіңлар шатлиниду вә шатлиғиңларни һеч ким силәрдин тартывалалмайды. **23** Шу күндә силәр мәндін һеч нәрсә соримайсиләр. Бәрһәк, бәрһәк, мән силәргә шуны ейтип қояйки, мениң намим билән Атидин немини тилицәңлар, у шуны силәргә бериду. **24** Һазирғыча мениң намим билән һеч немә тилемидиңлар. Әнді тиләңлар, ериши силәр, буниң билән шатлиғиңлар толуп ташиду! **25** Силәргә буларни тәмсилләр билән ейтип бәрдім. Бирақ шундақ бир вақит келидүкі, у чағда силәргә йәнә тәмсилләр билән сөзлимәймән, Ата тоғрилиқ силәргә очуқ ейтимән. **26** Шу күни тиләклириңларни мениң намим билән илтиқа қилисиләр. Мән силәр үчүн Атидин тәләп қылымән, дәп ейтмаймән; **27** чүнки Ата өзимү силәрни

17 Әйса бу сөзләрни қылғандын кейин, көзлирини әршкә тикип, мұндақ дуа қылди: — И Ата, вақит-саат йетип кәлди; Сән Оғлуңни улуқлатқузығайсән; буниң билән Оғлуңму Сени улуқлатқузыду; **2** йәни, униң Сән униңға тапшурған инсанларға мәңгүлүк һаят ата қилиши үчүн, униңға пүткүл әт егилиридин үстүн һоқуқ ата қылғиниңдәк, уни улуқлатқузығайсән. (aiōnios g166) **3** Мәңгүлүк һаят шуки, бирдин-бир һәкүмий Худа — Сени вә Сән әвәткән Әйса Мәсиһни тонуштын ибарәттүр. (aiōnios g166) **4** Мән Сениң әмәл қилишим үчүн тапшурған ишиңни орундишим билән Сени йәр йүзидә улуқлатқуздум. **5** И Ата, Сениң аләм апирида болуштын бурун мән Өзүңниң йениңда егә болған шан-шәрәп билән мени Өзүңниң йениңда улуқлатқузығайсән. **6** Сән бу дуниядин маңа таллап бәргән адәмләрғә Сениң наминиң аян қылдым. Улар Сениңки еди, Сән уларни маңа бәрдин вә улар Сениң сөз-каламиңни тутуп кәлди. **7** Улар

һазир Сән маңа бәргән һәммә нәрсиләрниң болғандәк, уларму Биздә бир болғай; шундақ Сениңдин кәлгәнлигини билди. 8 Чүнки Сән болғанда, бу дуниядикиләр мени Сениң маңа тапшурған сөзләрни уларға йәткүздүм; әвәткәнлигиңгә ишиниду. 22 Сән маңа ата уларму буларни қобул қылды, шуның билән қылған шан-шәрәпни уларға ата қылдымки, Сәндін чиққинимни һәқиқәтән билип биз иккимиз бир болғандәк, уларму бир йәтти һәмдә Сениң мени әвәткәнлигиңгиму болғай; 23 йәни мән уларда, сән мәндә ишәнди. 9 Буларға дуа қилимән; бу болуп, улар бирликтә камил қилингай. дуниядикі адәмләргә әмәс, бәлки Сән Шу арқибиң бу дуниядикиләр мени маңа бәргән адәмләргә дуа қилимән; чүнки әвәткәнлигиңниң һәм мени сейгининдәк улар Сениңкидур. 10 Мениң барлығын уларнаму сөйгәнлигиңи билиду. 24 И Ата, Сениңкидур вә Сениң барлығын болса Сән маңа бәргәнлириңниң һәммисиниң мән мениңкидур вә мән уларда шәрәп таптим. болған йәрдә мән билән биргә болушини, 11 Мән әнди бу дунияда туривәрмәймән; шундақла мениң шан-шәривимни, йәни лекин улар бу дунияда қалды вә мән Сән аләм апиридә болуштын бурун мени Сениң йениңға кетиватимән. И муқәддәс сөйгәнлигиң үчүн, маңа бәргән шан-Ата, Сән маңа бәргән намиң арқибиң шәрәпни уларниң көрушини халаймән. 25 уларни сақлигинки, биз иккимиз бир И һәққаний Ата, бу дуниядикиләр сени болғинимиздәк, уларму бир болғай. 12 Мән тонумиған, амма мән Сениң тонуймән вә улар билән биллә болған вақтимда, Сән буларму мени Сениң әвәткәнлигиңни маңа бәргән намиң билән уларни сақлидим билди. 26 Вә мән Сениң намиңни уларға һәм қоғидидим; вә муқәддәс язмилардикі аян қылдим вә йәнә давамлиқ аян қилимән. бешарәтниң әмәлгә ашурулуши Йолида, Шуның билән, Сениң маңа көрсәткән мәһир-уларниң ичидин һалакәткә хас болған муһәббитиң уларда болиду вә мәнму уларда кишидин башқа бириму йоқалмиди. 13 болай.

Мана әнди сениң йениңға баримән. Мениң шатлиғим уларда толуп ташсун дәп, бу сөзләрни дуниядикі вақтимда сөзлидим. 14 Мән уларға сөз-каламиңни тапшурдым. Мән бу дуниядин болмғинимдәк, уларму бу дуниядин болмғини үчүн, бу дунияниң адәмлири улардин нәпрәтлиниду. 15 Уларни бу дуниядин айривәткәйсән дәп тилимәймән, бәлки уларни рәзил болғучидин сақлигайсән, дәп тиләймән. 16 Мән бу дуниядин болмғинимдәк, уларму бу дуниядин әмәстур. 17 Уларни һәқиқәт арқибиң Өзүңгә муқәддәс қилип атиғузғайсән, чүнки сөз-каламиң һәқиқәттур. 18 Сән мени дунияга әвәткіниндәк, мәнму уларни дунияга әвәттим. 19 Уларму һәқиқәттә муқәддәс қилинип Өзүңгә аталсун дәп, өзүмни Саңа хас атаймән. 20 Мән ялғуз улар үчүнла әмәс, йәнә уларниң сөзи арқибиң маңа етиқат қилидиганлар үчүнму дуа қилимән. 21 Уларниң һәммиси бир болғай; и Ата, Сән мәндә, мән Сәндә

18 Эйса буларни ейтқандын кейин, мухлислири билән биллә ташқириға чиқип Кидрон жылғисиниң у қетига өтти. У йәрдә бир бағчә бар еди. Эйса билән мухлислири у бағчигә кирди. 2 Униңға сатқунлуқ қилидиган Йәһудаму у йәрни биләтти, чүнки Эйса мухлислири билән пат-пат у йәрдә жиғилип олтиратти. 3 Шуның билән Йәһуда бир топ Рим ләшкәрлири билән баш қаһинлар һәм Пәрисийләр әвәткән қаравулларни башлап бу йәргә кәлди. Уларниң қоллирида панус, мәшъәл вә қурааллар бар еди. 4 Эйса бешиға чүшидиганларниң һәммисини билип, уларниң алдиға чиқип: — Кимни издәйсиләр? — дәп сориди. 5 Насарәтлик Эйсани, — дәп җавап беришти улар. Эйса уларға: — Мана мән болимән, — деди. (Униңға сатқунлуқ қылған Йәһудаму уларниң арисида туратти). 6 Эйса: «Мана мән болимән» девиди, улар арқисиға йенип йәргә жиқилишти. 7 Шуның билән

Әйса улардин йәнә бир қетим: — Кимни дайим тәлим берип кәлдим, мән йошурун издәйсиләр? — дәп сориди. — Насарәтлик heч немә демидим. 21 Буларни немишкә Әйсани, — дейиши улар. 8 Әйса: — мәндін сорайсөн? Ейтқан сөзлиримни Силәргә ейттимғу, мән шу болимән. аңлиғандардин соригин; мана, улар немә Әгәр издигиниңлар мән болсам, буларни дегәнлигимни билиду. 22 Әйса бу сөзләрни кәткили қоюңлар, — деди. 9 Буниң билән қылғанда, йенида турған қаравуллардин өзиниң: «[Ата], Сән маңа бәргәнләрдин heч бири уни бир качат уруп: — Баш қаһинға қайсисини жүтүрмидим» дегән сөзи әмәлгә мошундақ җавап қайтурамсән? — деди. ашурулди. 10 Симон Петрусниң йенида 23 — Әгәр яман сөз қылған болсам, униң бир қилич болғач, у шуан уни суғуруп, яман екәнлигини көпчиликниң алдида баш қаһинниң чакириға бирни уруп, оң көрсөткін. Амма ейтқанлирим дурус қулиқини шилип үшүрүвәтти. Чакарниң болса, мени немә үчүн урисән? — деди исми Малкус еди. 11 Әйса Петrusқа: — Әйса униңға. 24 Буниң билән Аннас Қилични филапқа сал! Ата маңа тапшурған уни бағлақлиқ пети баш қаһин Қаяфаға қәдәхіни ичмәмдим? — деди. 12 Шуниң йоллиди. 25 Симон Петрус [отниң] алдида билән, ләшкәрләр топи билән миң беши иссинип туруватқан еди. [Йенидикиләр]: — hәм Йәһудийларниң қаравуллири Әйсани Сәнму униң мухлислиридин әмәсмидин? — тутуп бағлашти. 13 Андин уни алди билән дейиши. — Яқ, әмәсмән, — дәп танди Петрус. Аннасниң алдиға елип беришти. Аннас 26 У йәрдә баш қаһинниң чакарлиридин, болса шу жили баш қаһин болуп турған Петрус қулиқини кесип ташлиған кишигә Қаяфаниң қейиннатиси еди. 14 Бурун Йәһудий түққан бириси бар еди. У Петrusқа: — кенәшмисидикиләргә: «Путүн хәлиқиң Бағчидә сени униң билән биллә көргән [налак болушиниң] орниға, бирла адәмниң едимғу?! — деди. 27 Петрус йәнә танди. улар үчүн налак болуши яхши» дәп мәслинәт Дәл шу чағда гораз чиллиди. 28 Андин бәргән киши дәл шу Қаяфа еди. 15 Әнди улар Әйсани Қаяфаниң йенидин римлиқ Симон Петрус билән йәнә бир мухлис валийниң ордисиға елип кәлди (шу чағда таң Әйсаниң қайнитидин әгишип барған еди. атқан еди). Уни елип кәлгән [Йәһудийлар] У мухлис баш қаһинға тонуш болғачқа, болса өзимизни напак қилип булғимайли баш қаһинниң сарийига Әйса билән тәң дәп, ордига кирмиди. Болмиса өтүп кетиши кирди. 16 Лекин Петрус болса дәрвазиниң heйтиниң дәстихиниң гизалиналмайтты. сиртида қалди. Шуңа баш қаһинға тонуш 29 Шуңа [валий] Пилатус сиртқа чиқип, болған һелиқи мухлис ташқириға чиқип, уларниң алдиға берип уларға: — Бу адәмниң дәрвазивән қызы билән сөзлишип, Петрусни үстидин немә әрз қилисиләр? — дәп сориди. ичкиригә башлап кирди. 17 Дәрвазивән 30 Улар: — Бу адәм жинайәтчи болмиса, уни болған шу дедәк Петrustin: — Сәнму сизгә тапшурмуган болаттуқ, — дәп җавап бу адәмниң мухлислиридин әмәсмү? — беришти. 31 — Уни өзүңлар елип кетип, дәп сориди. Яқ, әмәс, — деди Петрус. 18 өз қанунуңлар бойичә heкүм чиқириңлар! Әнди һава соғ болғанлиғи үчүн, чакарлар — деди Пилатус уларға. Йәһудийлар: — вә қаравуллар шахардин гүлхан яққан Бизниң heч кимни олумгә мәһкүм қилиш болуп, униң чөрисидә иссинип турушатти. hoқуқимиз иоқ турса, — дейиши. 32 Бу Петrusmu уларниң йенида туруп иссинди. ишлар Әйсаниң өзи қандақ өлүм билән 19 Баш қаһин болса Әйсадин мухлислири өлүдигини тоғрисидиқи алдин-ала ейтқан тоғрилиқ вә тәlimи тоғрилиқ соал бешарәтлик сөзиниң әмәлгә ашурулуши сораşқа башлиди. 20 Әйса униңға җававән үчүн йүз бәрди. 33 Андин Пилатус йәнә мундақ бәрди: — Мән хәлиқ-аләм алдида ордисиға кирип, Әйсани чақыртип, униңдин: ашқарә сөз қылғанмән, барлық Йәһудийлар — Сән Йәһудийларниң падиашасиму? — дәп жиғилидиган синагогларда вә ибадәтханица сориди. 34 Әйса униңға: — Бу соалың өзүң

сораватамәсән, яки башқилар мән төгрилиқ ташқириға елип чиқилди. Пилатус уларға: — саң шундақ ейтқанму? — деди. 35 — Мән бир Қараңлар, у адәмг! — деди. 6 Баш қаһинлар Йәһудийму?! Сени маңа тапшурғанлар өз вә қаравуллар уни көрүп: — Уни крестләң, хәлкиң вә баш қаһинларғу! Немә [җинайәт] крестләң! — дәп вақиравши. Пилатус уларға: өткүзгән един? — деди Пилатус. 36 Эйса — Уни елип берип өзүңлар крестләңлар! жававән: — Мениң падишилигим бу дунияға Чүнки мән униндин heч қандақ җинайәт тәвә әмәстүр. Әгәр бу дунияға тәвә болған тапалмидим! — деди. 7 Йәһудийлар униңға болса, хизметчилирим мениң Йәһудийларға жававән: — Биздә шундақ бир қанун бар. тапшурулмаслигим үчүн жәң қиливатқан Шу қанунимизға аласән у өлүмгә мәhkүм болатти. һалбуки, мениң падишилигим қилиниши керәк, чүнки у өзини Худаниң бу йәргә тәвә әмәстүр, — деди. 37 Шуңа Оғли дәп ативалди. 8 Пилатус бу сөзни аңлап Пилатус униңға: — Үндакта, сән падишаму? техиму қорқуп, 9 йәнә ордисиға кирип, Эйса жававән: — Шундақ, ейтқиниңдәк, әйсадин: — Сән зади қәйәрдин кәлгән? — дәп падишамән. Мән шуниңға туғулғанмән, сориди. Лекин Эйса униңға жавап бәрмиди. вә шуниңға дунияға кәлдим: — һәкүқәткә 10 Шуңа Пилатус униңға: — Сән маңа гәп гувалиқ беришім үчүндін ибәрәттур. қилмамсән? Сени қоюп беришкә hoкукүм һәкүқәткә тәвә болған hәр бир киши болса барлыгини, шундақла крестләшкиму мениң авазимға қулақ салиду, — деди. 38 hoкукүм барлыгини билмәмсән? — деди. 11 Пилатус униңдин: — «һәкүқәт» дегән немә? Эйса жававән: — Саңа әрштин берилмигән — дәп сориди. Пилатус мошуларни дәп, йәнә болса, мениң үстүмдин heч қандақ hoкукүн ташқириға, Йәһудийларниң алдига чиқип болмуган болатти. Шуниң үчүн мени уларға: — Мән униңдин heч қандақ җинайәт саңа тапшуруп бәргән адәмниң гунаи тапалмидим. 39 Лекин hәр жили өтүп техиму еғирдур, — деди. 12 Шу чағдин кетиш hейтида силәр үчүн [мәһбүслардин] тартип, Пилатус уни қоюветишка амал бирни қоюп бериш қаидәм бар. Шуңа издәйтти. Лекин Йәһудийлар вақиришип: бу «Йәһудийларниң падишиаси»ни силәргә — Бу адәмни қоювәтсиз, сиз Қәйсәрниң қоюп беришимни халамсиләр? — деди. 40 дости болмуган болисиз! Өзини падиша Уларниң hәммиси жавап берип: — Бу адәмни дегән hәр бир киши Қәйсәргә қарши чиққан әмәс, Бараббасни қоюп бериш! — дәп қийқас- болиду! — дәп чуқан селишти. 13 Пилатус сүрән селишти (Бараббас болса бир қарақчы бу сөзләрни аңлап, Эйсани ташқириға еди).

19 Шуниң билән, Пилатус Эйсани елип берип қамчилатти. 2 Ләшкәрләр тикәнлик шахларни өрүп, бир таж ясап, униң бешиға кийдүрүшти вә униңға [шашана] сөсүн рәңлик бир тон кийдүрүп, 3 униң алдига келип: — Яшиғайла, и Йәһудийларниң «падишиаси»! — дәп мәсқирә қилишип, униң йузигә қайта-қайта качат салди. 4 Пилатус болса йәнә ордисидин чиқип, халайиқقا: — Мана! Униндин heч қандақ җинайәт тапалмғанлигимни билишиңлар үчүн, уни силәрниң алдиңларға елип чиқтим, — деди. 5 Буниң билән Эйса бешиға тикәнлик таж вә учисиға сөсүн тон кийгүзүлгән һалда

чиқарди вә «таш тахтайлиқ hoйла» дәп аталған, ибраһий тилида «Габбата» дәп аталған йәрдә «сорақ тәхти»гә олтарди 14 (у вақит өтүп кетиш hейтиниң тәйярлиқ күниниң алтинчи саити әтрапида еди). Пилатус Йәһудийларға: Мана бу силәрниң падишиасындардур! — деди. 15 Лекин улар вақиришип: — Йоқитиң, йоқитиң, уни крестләң! — деди. Пилатус уларға: — Мени падишиасындарни крестлигин, дәмсиләр? — деди. Баш қаһинлар жававән: — Қәйсәрдин башқа heч қандақ падишиасимиз йоқтуру! — дәп [товлашти]. Буниң билән Пилатус уни крестләшкә уларға тапшуруп бәрди. 16 [Ләшкәрләр] Эйсани елип манди. У өз крестини йүдүп, «Баш сүйәк җайи» (ибраһий тилида «Голгота») дегән йәргә

барди. 18 Улар уни шу йәрдә йәнә икки бағлап, Эйсаниң ағзига тәңлиди. 30 Эйса киши билән тәң кресткә тартти; бу тәрипида сиркә шарапни ичкәндін кейин: — Тамам бириси, у тәрипида бириси вә Эйса болди! — деди-да, бешини төвән қилип, уларниң оттурисида кресткә тартылди. роһини тапшуруп бәрди. 31 У күни [өтүп 19 Пилатус тахтига елан йезип кресткә кетиш нейтиниң] тәйярлиқ күни болғачқа, бекитип қойди. Униңға: — «Насарәтлик крестләнгәнләрниң жәсәтлирини шабат Эйса — Йәһудийларниң падишаси» дәп күнидә кресттә қалдуурмаслиқ үчүн (шабат йезилған еди. 20 Эйса крестлини диган күни «улук күн» несапланғачқа) Йәһудийлар йәр шәһәргә йеқин болғачқа, нурғун Пилатустин крестләнгәнләрниң путлирини Йәһудийлар тахтидики сөзләрни оқуди. чеқип андин жәсәтлирини кресттин Тахтидики сөзләр ибрайыйчә, латинча вә тезрәк чүшүрүветишини тәләп қылди. 32 грекча йезиқта йезилған еди. 21 Шуңа Шунинң билән ләшкәрләр берип Эйса Йәһудийларниң баш канинлири Пилатусқа: билән биллә крестләнгән биринчи андин — «Йәһудийларниң падишаси» дәп язмаң, иккинчи адәмниң путлирини чақты. 33 бәлки «У өзини мән Йәһудийларниң Лекин Эйсаға кәлгәндә, униң аллиқачан падишаси, дегән» дәп йезиң, — дейишти. өлгәнлигини көрди, шуңа билән униң 22 Бирақ Пилатус жававән: — Язидиганни путини чақмиди. 34 Амма ләшкәрләрдин йезип болдум! — деди. 23 Ләшкәрләр Эйсани бири униң биқиниға нәйзини санжывиди, крестлигәндін кейин, униң кийимлирини шуан қан вә су еқип чиқти. 35 Буни көргүчи елип, төрткә бәлүп, һәр бир ләшкәр бир силәрниң ишинишиңлар үчүн гувалиқ ұлшыттын елишти; улар һәм ичидики узун бериду; көргүчиниң гувалиғи һәктур, у көйнәкниму елишти; лекин бу көйнәк өзиниң ейтқанлирини һәк дәп билиду. 36 Бу тикилмigен, үстидин айигиғичә бир пүтүн ишларниң һәммиси муқәддәс язмиларда: тоқулған еди. 24 Шунин үчүн ләшкәрләр «Униң бир тал сүйигиму сундурулмайды» бир-биригә: — Буни житмайли, бәлки чәк вә йәнә бир бешарәттә: «Улар өзлири тартишайли, кимгә чиқса шу алсун, — санжыған адәмгә қараиду» дәп алдин-ала дейишти. Бу ишлар муқәддәс язмилардики ейтилғанларни әмәлгә ашуруш үчүн йүз муну сөзләр әмәлгә ашурулуш үчүн йүз бәрди. 38 Бу ишлардин кейин, Аrimатиялық бәрди: — «Улар мениң кийимлиримни Йүсүп Пилатустин Эйсаниң жәситини елип өз арисида үләшти, Мениң көйнигимгә кетишни тәләп қылди (Йүсүп Эйсаниң еришиш үчүн чәк ташлашти». Дәрвәқә, мухлислиридин еди, лекин Йәһудийлардин ләшкәрләр шундақ қилишти. 25 Эйсаниң қорқини үчүн буни мәхпий тутатти); крестиниң йенида аниси, анисиниң Пилатус рухсат бәрди, шуңа билән Йүсүп сиңлиси, Клопасниң аяли Мәрйәм вә берип Эйсаниң жәситини елип кәтти. 39 Магдаллиқ Мәрйәмләр туратти. 26 Эйса Бурун бир кечиси Эйсаниң йениға кәлгән аниси билән өзи сәйидиган мухлисинаң һелиқи Никодимму мурмәккى билән сәбрә биргә турғанлигини көрүп, анисиға: — арилаштурулған хүшбүй дора-дәрмандин И ханим, мана сениң оғлуң! — деди. 27 йүз жиңчә елип, [унин] [билән биллә] Андин у бу мухлисқа: — Мана сениң анаң! кәлди. 40 Иккилән Эйсаниң жәситини — деди. Шундин етиварән, у мухлис уни Йәһудийларниң дәпнә қилиш адити бойичә өзиниң өйидә турғузди. 28 Андин Эйса дора-дәрманларни чечип, канап рәхтләр һәммә ишларниң тамам болғинини билип билән орап кепәнлиди. 41 Эйса крестләнгән (муқәддәс язмилардики бешарәт әмәлгә йәрдә бир бағ болуп, бағниң ичидә теки heч ашурулуш үчүн): — Уссап кәттим! — деди. 29 ким йәрләнмигән йеңи бир бош йәрлик У йәрдә сиркә шарап билән толдурулған бар еди. 42 Бу Йәһудийларниң нейтиниң бир коза бар еди. Улар бир парчә булутни тәйярлиқ күни болғачқа һәм бу йәрлик сиркә шарапқа чилап, бир лепәкгүл ғолига

Йеқин жайда болғанлиғи үчүн, улар Әйсани шу, дәп ойлап: — Тәхсир, әгәр уни сиз шу шу йәрликкә қойди.

20 Һәптиниң бириңчи күни таң сәһәр, Магдаллиқ Мәрйәм қәбиргә барды вә қәбирниң ағзидики ташниң еливетилгәнлигини көрди. **2** Шуңа у жұғургинардың келип Симон Петрус вә Әйса сейгән һелиқи мухлисниң йениға келип, уларға: — Улар Рәбни қәбирдин йөтківетипту, уни қәйәргә қойғинини билмидуқ! — деди. **3** Петрус билән һелиқи мухлис ташқириға чиқип, қәбиргә қарап йол алди. **4** Иккилән тәң жұғуруп маңди, лекин һелиқи мухлис Петrustин тез жұғуруп, қәбиргә бириңчи болуп йөтеп барды. **5** У еңишип ичигә қарап, канап кепәнләрниң у йәрдә йейиқлиқ турғанлигини көрди, лекин ичкіригә кирмиди. **6** Униңға әгишип кәлгән Симон Петрус йетип келип, қәбиргә кирди вә у йәрдә йейиқлиқ турған канап кепәнләрни, **7** шундақла Әйсаниң бешиға оралған яғлиқнemu көрди. Яғлиқ кепәнләр билән бир йәрдә әмәс, бәлки айрим йәрдә йөгөклик туратти. **8** Аңдин қәбиргә авал кәлгән һелиқи мухлисму қәбиргә кирип, әһвални көрүп ишәнди **9** (чүнки улар униң өлümдин қайта тирилишиниң мұқәррәлігін һәккідә мұқәддәс язмилардики бешарәтни техічә чүшәнмәйтті). **10** Шуңың билән иккилән өз туралғулириға қайтиши. **11** Амма Мәрйәм болса қәбирниң сиртида туруп жиғлаваттатти. У жиғлап туруп қәбирниң ичигә еңишип қаривиди, **12** мана ақ кийим кийгән икки пәриштә туратти; уларниң бири Әйсаниң жәсити қоюлған йәрниң баш тәрипи, йәнә бири аяқ тәрипи дәлтиратти. **13** Улар Мәрйәмдин: — Ханим, немишкә жиғлайсән? — дәп сориди. — Рәббимни елип кетипту, уни нәгә қойғанлигини биләлмәйватимән, — деди уларға. **14** У шу сөзләрни қилип, кәйнігә буруувиди, Әйсаниң шу йәрдә турғанлигини көрди. Лекин у униң Әйса екәнлигини билмиди. **15** Әйса униңдин — Ханим, немишкә жиғлайсән, кимни издәйсән? — дәп сориди. Мәрйәм уни бағвән

шы, дәп ойлап: — Тәхсир, әгәр уни сиз шу йәрдин йөтківәткән болсициз, қәйәргә қойғанлиғицизни ейтип бәргәйсиз. Мән уни елип кетимән, — деди. **16** Мәрйәм! — деди Әйса униңға. Мәрйәм буруулупла, ибраний тилида: — Раббони! — деди (бу сөз «устаз» деген мәнидә). **17** Әйса униңға: — Маңа есилмиғин! Чүнки мән техи атамниң йениға чиқмидим. Берип қеріндашлиримға: Мени «Силәрниң Атаңларниң, йәни мениң Атамниң, силәрниң Худайиңларниң, йәни мениң Худайимниң йениға чиқмән!» дәйду, — дәп йәткүзгін, деди. **18** Шуңың билән Магдаллиқ Мәрйәм мухлисларниң йениға берип, уларға: «Рәбни көрдүм!» деди вә шундақла Әйса өзігә ейтқан у сөзләрни уларға йәткүзді. **19** Шу күни кәчтә, йәни һәптиниң бириңчи күни кәчтә, Йәһүдийлардин қорқанлығы үчүн мухлислар жиғилған өйдә ишиклирини ним тақивалған еди; шу вақитта, Әйса келип уларниң оттурисида [кеңүнүп], өрә турған һалда уларға: — Силәргә аман-хатиржәмлик болғай! — деди. **20** Буни дәп, қоллирини вә биқинини уларға көрсәтти. Шуңың билән мухлислар Рәбни көргинидин шатланды. **21** Шуңа Әйса уларға йәнә: — Силәргә аман-хатиржәмлик болғай! Ата мени әвәткінідәк, мәнмү силәрни әвәтимән, — деди. **22** Бу сөзни ейтқандын кейин, у уларниң үстігә бир пұвләп: — Мұқәддәс Роһни қобул қилиңлар. **23** Кимниң гуналирини кәчүрсәңлар, униң гунаи кәчүрүм қилиниду; кимниң гуналирини тутувалсанлар, шуңың гунаи тутувелениниду! — деди. **24** Амма он иккиләнниң бири, йәни «кош гезәк» дәп атальған Томас Әйса кәлгәндә уларниң йениңдә әмәс еди. **25** Шуңа башқа мухлислар униңға: — Биз Рәбни көрдүк! — дейиши. Лекин Томас уларға: — Униң қоллирида миқларниң изини көрмігічә, миқларниң изига өз бармиғимни вә биқиниге өз қолумни тиқип бақмиғічә, һәргиз ишәнмәймән, — деди. **26** Сәккиз күндин кейин, мухлислар йәнә шу өй ичидә жәм болғанда, Томасму улар билән биллә

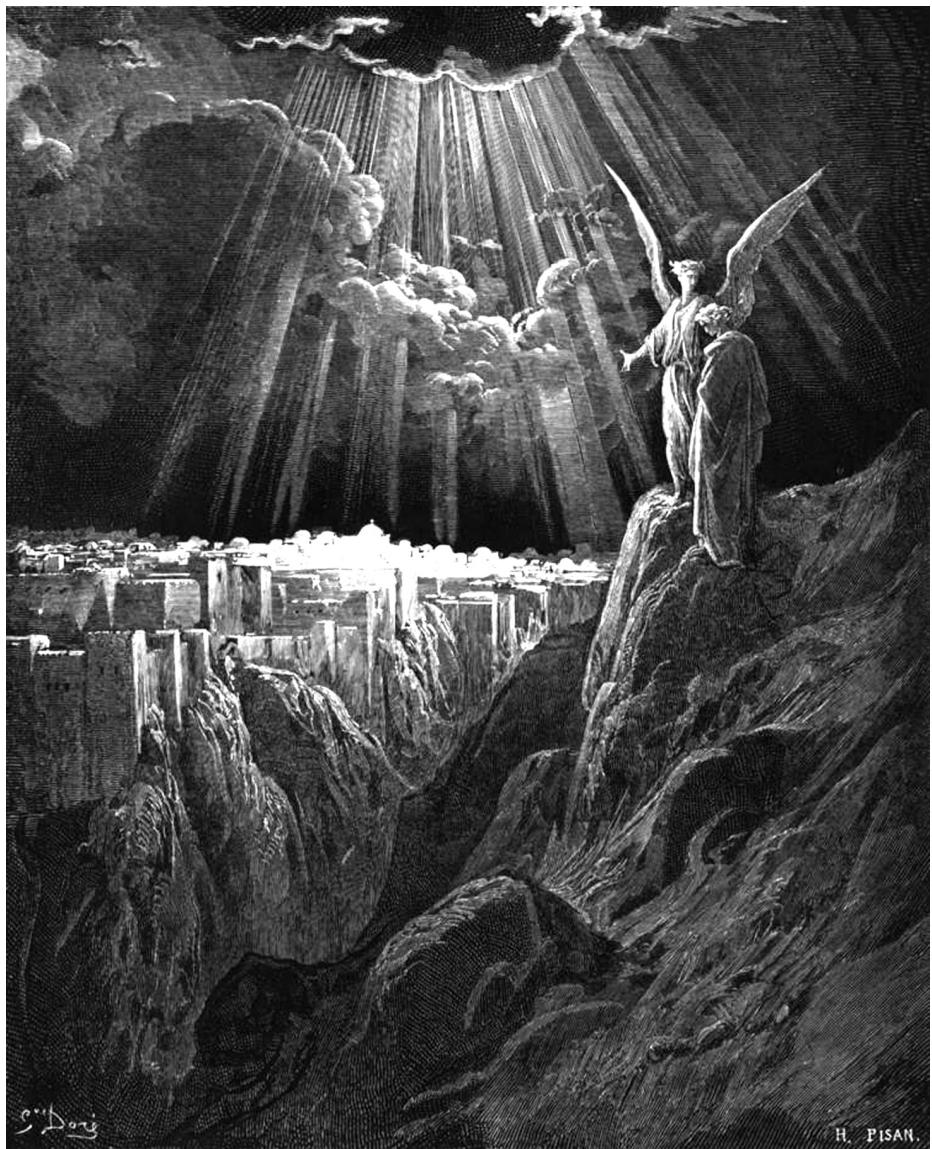
еди. Ишикләр тақақлиқ турсиму, Әйса мухлислар белик билән толған торни келип уларниң арисида туруп: — Силәргә тартып кичик кемиси билән қирғақça аман-хатиржәмлик болгай! — деди. 27 кәлди. 9 Улар қирғақça чиққанда, шахардин Андин у Томасқа: — Бармиғиңни бу йәргә йеқилған, үстидә белик қоюқлук гүлханни тәккүзүп, қоллиримға қара. Қолуңни вә нанни көрди. 10 Әйса: — Әнді тутқан узитип, биқинимға тиқип, гуманда болмай, белиғиңлардин әкелиңлар, — деди. 11 Симон ишәнгүчі болғин! — деди. 28 Томас униңға: Петрус [кемигә] чиқип, торни қирғақça — Мениң Рәббим һәм мениң Худайимсән! тартып чиқарди. Тор чоң белиқлар билән — дәп жавап берди. 29 Әйса униңға: — толған болуп, жәмий бир йұз әллік үч белик Мени қөргәнлигиң үчүн ишәндиң. Қөрмәй бар еди. Белик шунчә көп болғини билән, туруп ишәнгүчиләр бәхитликтүр! — деди. 30 тор житилмиған еди. 12 Әйса: — Келиңлар, Әйса мухлислириниң алдда бу китапта нашта қилиңлар, — деди. Мухлисларниң хатириләнмиғен башқа нурғун мәжизилик ичидин һеч ким униңдин: — Сән ким аламәтләрниму қөрсәтти. 31 Лекин мошулар болисән? — дәп сорашқа петиналмиди. силәрни Әйсаниң Мәсиһ, шундақла Худаниң Чүнки улар униң Рәб екәнлигини билди. Оғли екәнлигигә ишәнсүн һәм бу арқиلىк 13 Әйса нанни әкилип уларға берди һәм [униңға] етиқат қилип, униң нами арқиلىк белиқларниму шундақ қилди. 14 Мана бу һаятлиққа еришсүн, дәп йезилди.

21 Бу ишлардин кейин, Әйса Тиберияс деңизиниң бойида мухлислириға йәнә бир қетим қөрүнди. Униң бу қетимкі қөрүнүши мундақ болди: 2 Симон Петрус, «кош гезәк» дәп аталған Томас, Галилийәдикі Каналиқ Натанийәл, Зәбәдийниң оғуллари вә башқа иккى мухлис биллә еди. 3 Симон Петрус: Мән белик тутқили баримән, — деди. Қөпчилик: Бизму сән билән биллә баримиз, — дейишти. Улар ташқириға чиқип, кемигә олтарды, лекин шу бир кечә һеч нәрсә туталмиди. 4 Таң атай дегинидә, Әйса қирғақта туратти, бирақ мухлислар униң Әйса екәнлигини билмиди. 5 Шунда Әйса: — Балилар, силәрдә йегидәк бир нәрсә йоққу? — дәп сориди. — Йоқ, — дәп жавап берди улар. 6 Әйса уларға — Торни кеминиң оң тәрипигә ташлаңлар, шундақ қылсаңлар тутисиләр, — деди. Шуниң билән улар торни [шу яққа] ташлап, шундақ көп белик туттихи, һәттә торни тартып чиқыралмай қалди. 7 Әйса сөйгән мухлис Петрусқа: — Бу Рәбкү! — деди. Симон Петрус униң Әйса екәнлигини аңлап, тонини өзигә йөгәп (чүнки [белениң асти] ялаңач еди) өзини деңизға ташлиди. 8 Қирғақтын анчә жирақ әмәс болуп, тәхминән иккى йұз гәз жирақлиқта болғақча, қалған

Әйсаниң өлгәндин кейин тирилип, өзини мухлислириға үчинчі қетим аян қилиши еди. 15 Улар нашта қылғандын кейин, Әйса Симон Петrustin: — Юнусниң оғли Симон, сән мени булардинму өнкүр сейәмсән? — дәп сориди. — Шундақ Рәб, мениң сени сөйидиганлиғимни сән билисән! — деди Петрус. Әйса униңға: Ундақта, қозилиримни отлитип бақ! — деди. 16 У иккінчи қетим йәнә униңдин: — Юнусниң оғли Симон, мени сөйәмсән? — дәп сориди. Петрус йәнә: — Шундақ, Рәб, мениң сени сөйидиганлиғимни билисән, — деди. Әйса униңға: — Ундақта, қойлиримни бақ, — деди. 17 Үчинчі қетим униңдин йәнә: — Юнусниң оғли Симон, мени сөйәмсән? — дәп сориди. Петрус Әйсаниң үчинчі қетим өзиңдин: «Мени сөйәмсән?» дәп сориганлиғига көнли йерим болуп: — Рәб, сән һәммини билисән, сени сөйидиганлиғимниму билисән, — деди. Әйса униңға: — Ундақта, қойлиримни отлат. 18 Бәрһәк, бәрһәк, саңа шуны ейтип қояйки, яш вактиңда белиңни өзүң бағлап, қәйәрәгә барайдесәң шу йәргә маңаттин; лекин яшанғанда, қоллириңни узитисән вә башқа бириси сени бағлап, сән халимайдыған йәргә елип кетиду, — деди. 19 Әйса бу сөзни Петрусниң қандақ өлүш арқиلىқ Худаға шан-шәрәп қәлтүридиганлигини ениң билдүрүш үчүн ейтти. Андин, униңға

Йәнә: — Маңа әгәшкүчі болғин, — деди. 20
Петрус кәйнігә бурулуп, Әйса сөйидіған
мұхлисниң әгишип келиватқанлығини
көрді (бу мұхлис кәчлик тамақта Әйсаниң
қучигиға йөлиніп: «И Рәб, сени тутуп
беридіған кимду?» дәп сориған мұхлис
еди). 21 Петрус уни қөрүп, Әйсадин: — И
Рәб, бу адәм кейин қандақ болар? — дәп
сориди. 22 Әйса унинға: — Әгәр мән қайта
кәлгічә униң туроп қелишини халисамму,
сениң буниң билән немә кариң?! Маңа
әгәшкүчі болғин, — деди. 23 Буниң билән
қериндашлар арисида «хелиқи мұхлис
өлмәйдү» дегән гәп тарқалди. Лекин Әйса
Петрусқа: «У өлмәйдү» демігән еди, бәлки
пәқәт: «Әгәр мән қайта кәлгічә униң
туроп қелишини халисамму, сениң буниң
билән немә кариң?!» дегән еди. 24 Бу
ишларға гувалиқ бәргүчи һәмдә бу ишларни
хатирилигүчі әнә шу мұхлистур. Унин
гувалиқиниң һәқиқәт екәнлигини билимиз.
25 Әйса булардин башқа нурғун ишларниму
қылған еди; әгәр уларниң һәммиси бир-
бирләп йезилған болса, мениңча йезилған
китаплар пүткүл аләмниң өзигә сиғмайтты!

Мүкәддәс шәһәрниң, йәни Худадын чиққан, худди өз жисигитигә той пәрдәзлирини қылуп һазирланған қыздәк ыйеңи Йерусалимниң әрштин үшүгөтәнәнлижни көрдүм.

Әрштин жуқуру көтирилгән бир авазниң мундақ дегенлигини аңлидим: «Мана, Худаниң макани инсанларниң арисидидүр; У улар билән биллә маканлишип түриду, улар Үниң хәлекү болиду. Худа Өзимү улар билән биллә түруп, уларниң Худаси болиду.»

Вәхий 21:2-3

Вәхий

19 Бу ишлардин кейин, әрштә зор бир топ адәмләрниң вақиравширидәк бир авазни аңлидим. Улар: — һәмдусана! Нижат, шан-шәрәп вә қудрәт Худайимизға мәнсүптүр! 2 Чүнки Униң һөкүмлири һәк вә адилдур; У йәр йүзини өз бузуклуғи билән бузған соң пашишиниң үстидин һөкүм чиқирип, Өз қул-хизмәткарлириниң қениниң интиқамини униндин алди, — дейишәтти. 3 Улар иккىнчи қетим: — «Һәмдусана!» дейишти. Униндин чиққан ис-түтәкләр әбәдил-әбәткىч пурқирайду! (aiōn g165) 4 Жигирмә тәрт ақсақал вә тәрт һаят мәхлүк йәргә жиқиlip: — У буниң билән барлық әлләрни уриду; У «Амин! һәмдусана!» дәп, тәхттә олтарған уларни тәмүр калтәк билән падичидәк Худага сәҗәдә қилишти. 5 Андин тәхттин бақиdu; У һәммигә Қадир Худаниң көтирилгән бир аваз мундақ деди: — дәһшәтлик ғәзивиниң «шарап көлчиги»ниң «Әй униң барлық қул-хизмәткарлири, чәйлигүчисидур. 16 Униң тони вә янпиши Униндин қорқидиган каттилар болсун, үстиге «Падишаһларниң Падишаси вә төвәнләр болсун, һәммиңлар Худайимизни рәбләрниң Рабби» дегән нам йезилған еди. 17 Андин мән қуяшниң ичидә турған бир пәриштини көрдүм. У асманниң оттурисида учуватқан барлық күшларға жуқури аваз билән: — Келиңлар, Худаниң катта зияпитигә жиғилиңлар! 18 Падишаһларниң сәрдарларниң вә палванларниң, атларниң вә уларға мингәнләрниң, шундақла қылайли вә уни мәдһийиләп улуқлайли! Чүнки Қозиниң той-мәрика күни йетип кәлди, Қызы өзини тәйяр қылди! 8 Қызға кийиш үчүн пакиз, пақирап туридиган нәпис либас берилди (нәпис либас болса мүқәддәс бәндиләрниң һәкәнәй әмәллиридүр). 9 Андин, [пәриштә] маңа: — Муну сөзләрни хатириливал: — «Қозиниң той зияпитигә чақирилғанлар бәхитликтүр!» — деди. У маңа йәнә: — Булар Худаниң һәкәнәй сөзлиридүр, — деди. 10 Мән униңға сәҗәдә қылғили айиғига жиқилдим. Лекин у: — Һәргиз ундақ қылма! Мәнмү Худаниң сән вә Әйсага гувалиқ бәргүчи қериндашлириң билән охшаш қул-хизмәткармән. Худагила ибадәт қыл! Чүнки вәхий-бешарәтниң роһ-маһийити болса Әйса һәкәнәй гувалиқ бериштур, — деди. 11 Андин көрдүмки, асман өчилди вә мана, бир ақ ат туратти; үстиге мингүчиниң болса нами «Садиқ» вә «Һәкәнәй» болуп, У һәкәнәйлиләк билән һөкүм чиқириду вә жәң қилиду. 12 Униң көзлири от ялқуниға охшайтти, бешида нурғун тажи болуп, тенидә Өзидин башқа неч ким билмәйдиган бир нам пүтүклүк еди. 13 У учисиға қанға миләнгән бир тон кийгән еди, Униң нами «Худаниң Калами» дәп атилиду. 14 Униң қәйнидин әгишип келиватқан әрштики қошунылар болса, ақ атларға мингән, аппақ, пак нәпис канап либас билән кийдүргүлгән еди. 15 Униң ағзидин өткүр бир қылич чиқып туратти; 16 Униң тони вә янпиши рәбләрниң Рабби» дегән нам йезилған еди. 17 Андин мән қуяшниң ичидә турған бир пәриштини көрдүм. У асманниң оттурисида учуватқан барлық күшларға жуқури аваз билән: — Келиңлар, Худаниң катта зияпитигә жиғилиңлар! 18 Падишаһларниң сәрдарларниң вә палванларниң, атларниң вә уларға мингәнләрниң, шундақла қылайли әт егилириниң, қулларниң һәм һөрләрниң, каттиларниң һәм төвәнләрниң вә уларниң қошуныларниң, атка Мингүчи билән мән дивә, йәр йүзидики падишалар вә уларниң қошуныларниң, атка Мингүчи билән дивә, йәр йүзидики падишалар вә уларниң қошуни билән жәң қилиш үчүн топланғанлигини көрдүм. 20 Әнди дивә вә униңға вакалитән мәжизилик аламәтләрни көрсөткән сахта пәйғәмбәрниң һәр иккиси тутувелинди (сахта пәйғәмбәр шу аламәтләр билән дивиниң тамғисини қобул қылған һәмдә униң бут-һәйкилигә чоқунғанларни аздуруп жүргән еди). Улар иккиси гүңгүт иениватқан от көлигә тирик ташланди. (Limnē Ryg g3041 g4442) 21 Қалғини болса атка Мингүчиниң ағзидин чиққан қылич билән қырыйди. Барлық пүтүн учар-қанатлар буларниң гөши билән йәп тоюнди.

20 Униңдин кейин, қолида теги йоқ жай һәргиз төпилмайду. 12 Мән йәнә катта һаңынц ачкучи вә йоган зәңжир болсун, яки төвән болсун, өлгәнләрниң тутқан бир пәриштиниң асмандин чүшүватқанлигини көрдүм. (*Abyssos g12*) 2 Пәриштә әждиһани, йәни Иблис яки Шәйтандейилидиган һеликү қедимий иланни тутуп, миң жиллик зәңжирләп қойди. 3 Униң миң жил тошқичә әлләрни аздурмаслиғи үчүн, уни теги йоқ һаңға ташлап һаңынц ағзини етип печәтливәтти. Бу вақитлардин кейин, у вақтингә қоюп берилиши муқәррар. (*Abyssos g12*) 4 Андин мән тәхтләрни вә уларда олтарғанларни көрдүм. Уларға һөкүм қилиш һоқуқи берилгән еди. Мән йәнә, Әйсаға бәргән гувалиғи вәҗидин вә Худаниң сөз-калами вәҗидин каллиси елингәнларниң жәнлириниму көрдүм. Улар дивигә вә униң бут-һәйкилигә чоңумиган, униң тамғиси пешанисигә вә қолиға урулмуганлар еди. Улар тирилип, Мәсін билән бирліктә миң жил һөкүм сүрди 5 (өлгәнләрниң қалғанлири миң жил тошмугичә тирилмәйду). Бу дәсләпки тирилиш еди. 6 Дәсләпки тирилиштин несивә болғанлар бәхитлик вә муқәддәстүр; иккинчи өлүмниң буларни илкигә елиш һоқуқи йоқтур. Улар Худаниң вә Мәсінин қаһинлири болиду вә Униң билән бирліктә миң жил һөкүм сүриду. 7 Мин жил тошқанда, Шәйтандин зиндандин бошистилип, 8 йәр йүзиниң төрт булуңиди әлләрни, йәни Гог вә Магогни аздаруш вә уларни жәһ қилишқа бир йәргә топлашқа чиқиду. Топланғанларниң сани деңиз саһилидики күмдәк санақсиз болиду. 9 Улар йәр йүзиди қән тузыләңлиkkә чиқип, муқәддәс бәндиләрниң барғанини, йәни Худа сөйидиган шәһәрни муһасиригә алиду. Лекин асмандин от йерип, уларни жутуветиду. 10 Уларни аздурған Иблис болса дивә билән сахта пәйғәмбәр көйүватқан от вә гүңгүт көлигә ташлинип, у йәрдә кечә-күндүз әбәдил-әбәткичә қыйнилиду. (*aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442*) 11 Униңдин кейин, соң бир ақ тәхт вә униңда Олтарғучини көрдүм. Асман билән зимин Униң йүзидин өзини қачуруп, улар турған

жай һәргиз төпилмайду. 12 Мән йәнә катта һаңынц ачкучи вә йоган зәңжир болсун, яки төвән болсун, өлгәнләрниң һәммисиниң тәхтниң алдда турғанлигини көрдүм. Китаплар ечили; андин йәнә бир китап — «Наятиләк дәптири» дәп аталаған китап ечили. Өлгәнләргә китапларда хатириләнгини бойичә өз әмәлийитигә қарап һөкүм қилинди. 13 Деңиз өзиң өлгәнләрни тапшуруп бәрди, өлүм вә тәһтисараму өзлиридики өлгәнләрни тапшуруп бериши. һәр кимниң үстүгә өз әмәлийитигә қарап һөкүм қилинди. (*Hadēs g86*) 14 Андин өлүм вә тәһтисара от көлигә ташланди. Мана иккинчи өлүм — от көлидур. (*Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442*) 15 Кимниң исмениң «Наятиләк дәптири» дәйезилмеганлиғи байқалса, от көлигә ташланди. (*Limnē Pyr g3041 g4442*)

21 Андин, йеңи асман вә йеңи зиминни көрдүм; чүнки бурунқи асман вә зимин етүп кәткән еди, деңизму мәвжүт болмиди. 2 Муқәддәс шәһәрниң, йәни Худадин чиққан, худи өз жигитигә той пәрдазлирини қилип наизирланған қыздәк йеңи Йерусалимниң әрштин чүшүватқанлиқни көрдүм. 3 Эрштин жуқури көтирилгән бир авазниң мундақ дегәнлигини аңлидим: «Мана, Худаниң макани инсанларниң арисидидур; У улар билән биллә маканлишип туриду, улар Униң хәлқи болиду. Худа Өзиму улар билән биллә туруп, уларниң Худаси болиду. 4 У уларниң көзлиридики һәр тамчә яшни сүртиди; әнді өлүм әсла болмайду, нә матәм, нә жиға-зэрә, нә қайғу-әләм болмайду, чүнки бурунқи ишлар өтүп кәтти». 5 Тәхтта Олтарғучи: — Мана, һәммиңи йеңи қилимән! — деди. У маңа йәнә: Буларни хатириливал! Чүнки бу сөзләр һәкүкүй вә ишәшліктүр, — деди. 6 У йәнә маңа мундақ деди: — «Иш тамам болди! Мән «Алфа» вә «Омега» дурмән, Муқәддимә вә Хатимә Өзүмдурмән. Уссиган һәр кимгә наятлиқ сүйиниң булиқидин һәкүсиз беримән. 7 Ғәлибә қылғучи һәр ким буларға мирасхорлук қилиду; Мән униң Худаси болимән, уму Мениң оғлум болиду. 8 Лекин қорқанчақлар, етиқатсизлар,

жиркиничликләр, қатиллар, бузуклуқ һеңиң, төртинчиси зумрат, 20 бәшинчиси қылгучилар, сениргәрләр, бутпәрәсләр қызыл һеңиң, алтинчиси қызыл қашташ, вә барлиқ ялғанчиларға болса, уларниң үйттити от билән гүргүт йенип туруваткан һәттәнчеси қызыл қашташ, көлдур — бу болса иккинчи өлүмдүр». **(Limnē Pyg g3041 g4442)** 9 Ахирки йәттә балаю- сөсүн яқут вә он иккинчиси пироза еди. апәт билән толған йәттә чинини тутқан 21 Он икки дәрваза он икки мәрвайит еди, йәттә пәриштидин бири келип, маңа демәк дәрвазиларниң һәр бири бирдин сөзләп: — Кәл! Саңа Қозиниң жориси мәрвайиттин ясалған еди. Шәһәрниң гол болидиган қызын қөрситип қояй, — деди. Йоли әйнәктәк сүзүк сап алтундин еди. 22 10 Андин у мени Роһниң илкىдә болған Шәһәрдә һеч қандак ибадәтхана көрмидим, һалда йоган вә егиз бир таққа елип чүнки һәммигә Қадир Пәрвәрдигар Худа вә қойди. У йәрдин маңа Худадин чиққан Қоза униң ибадәтханисидур. 23 Шәһәрниң муқәддәс шәһәр Йерусалимниң әрштин йортулуши үчүн қуяшқа яки айға муһтаҗ чүшүватқанлигини қөрсәтти. 11 Униңда әмәс, чүнки Худаниң шан-шәриви уни Худаниң шан-шәриви бар еди, униң жуласи йортуқтан еди, униң чириғи болса Қозидур. интайин қыммәтлик гөһәрниң, яшил 24 әлләр шәһәрдикі йоруклуқта жүриду; һәр якуттәк ялтириған хрусталъниң жуласыға йүзидики падишалар шанушәвkitини униң охшайты. 12 Униң соң һәм егиз сепили бар ичигә елип келиду. 25 Униң дәрвазилири еди; сепилниң он икки дәрвазиси болуп, құндүздә һәргиз тақалмайду (әмәлийеттә дәрвазиларда он икки пәриштә туратти. һәр у йәрдә кечә зади болмайду). 26 һәр бир дәрвазиниң үстүгә Исарайлларниң он қайси әлләрниң шанушәвkitи вә һөрмәт-икки қәбилисисидин бириниң исми йезилған иззити униң ичигә елип келиниду. 27 еди. 13 Мәшриқ тәрипидә үч дәрваза, шимал һәр қандак һарам нәрсә вә һәр қандак тәрипидә үч дәрваза, жәнуп тәрипидә үч жиркиничлик ишларни қылгучи яки дәрваза вә мәргип тәрипидә үч дәрваза ялғанчилик қылгучи униңға кирәлмәйду; бар еди. 14 Шәһәрниң сепилиниң он пәкәт нами Қозиниң наятлиқ дәптиридә икки һүл теши болуп, уларниң үстүгә йезилғанларла кирәләйду.

он икки исим, йәни Қозиниң расулинин, исимлири пүтүклүктүр. 15 Маңа сөз қылған пәриштиниң қолида шәһәрни, униң дәрвазилири вә униң сепилини өлчәйдиган алтун қомуш өлчигүч һаса бар еди. 16 Шәһәр төрт часа болуп, узунлуғи билән кәңлиги охшаш еди. Пәриштә шәһәрни һаса билән өлчиди — он икки миң стадийон кәлди (узунлуғи, кәңлиги вә егизлиги тәңдур). 17 У сепилниму өлчиди. Сепилниң [келинлиги] инсанларниң өлчәм бирлиги бойичә, йәни шу пәриштиниң өлчими бойичә бир йүз қириқ төрт жәйнәк кәлди. 18 Сепилниң қурулуши болса яшил якуттинган, шәһәр әйнәктәк сүзүк сап алтундин бена қилинған еди. 19 Шәһәр сепилиниң һуллири һәр хил қыммәтлик яқутлар билән безәлгән еди. Биринчи һүл таш яшил яқут, иккинчиси көк яқут, үчинчиси

22 Андин [пәриштә] маңа хрусталъдәк пақирақ наятлиқ сүйи еқиватқан дәрияни қөрсәтти. Дәрия Худаниң вә Қозиниң тәхтидин чиққан болуп, 2 шәһәрниң гол йолиниң оттурисида еқиватқан еди. Дәрияниң бу тәрипидә вә у тәрипидиму он икки хил мевә беридиган, һәр айда мевиләйдиган наятлиқ дәриғи бар еди; дәрәкниң жопурмақлири әлләрниң шипаси үчүн еди. 3 Ләнәт деген әнди болмайду; Худаниң вә Қозиниң тәхти шәһәрниң ичиә болуп, Униң құл-хизметкарлири Униң хизмет-ибадитидә болиду. 4 Улар Униң жамалини көриду; Униң нами уларниң пешанилиригә пүтүклүк болиду. 5 У йәрдә әсла кечә болмайду, нә чирак нуриға, нә қуаш нуриға муһтаҗ болмайду. Чүнки Пәрвәрдигар Худа уларниң

ұстидә йориду, улар әбәдил-әбәткічә гувалиқ берип ағаһландуримәнки: *həkum* сүриду. (aiōn g165) 6 Пәриштә маңа: кимдиким бу сөзләргә бир немини қосса, — Бу сөзләр һәқиқий вә ишәшликтүр; Худа униңға бу китапта йезилған балаю-пәйғәмбәрләрниң роһлириниң Рәб Худаси аපәтләрни қошиду. 19 Кимдиким бу йеқин кәлгүсідә йуз бериши муқәррәр бешарәтлик китапниң сөзлиридин бирәр болған ишларни Өз құл-хизмәткарлириға сезни елип ташл иса, Худаму униндиң бу көрситиш үчүн, пәриштисини әвәтти, — китапта йезилған *hаятлиқ* дәриғидин вә деди. 7 («Мана, пат йеқинда келимән! муқәддәс шәһәрдин болидиган несивисини Бу китаптиki бешарәтниң сөзлирини елип ташлайду. 20 — Мана, буларға ағаһ-гува тутқучи киши бәхитликтүр!») 8 Буларни Бәргүчи болса мундақ дәйду: — «Шундақ, аңлигүчи вә көргүчи мән Юһаннамән. Бу пат йеқинда келимән!» — «Амин! Кәл, я ишларни аңлиғинимда вә көргинимдә, Рәб Әйса!» 21 Рәб Әйса Мәсиһиниң меһри-буларни маңа көрсөткән пәриштигә сәждә шәпқити барлық муқәддәс бәндиләр билән қылғили айғи алдига жиқилдим. 9 биллә болғай, амин!

Лекин у маңа: — һәргиз ундақ қылма!

Мәнму Худаниң сән вә қериндашлириң болған пәйғәмбәрләр билән охаш қул-хизмәткаримән. Худағила ибадәт қыл! — деди. 10 У маңа йәнә: — Бу китаптиki бешарәтниң сөзлирини печәтлимә; чүнки буларниң вақты йеқин кәлди. 11 Қабиһлик қылғучи киши қабиһликни қиливәрсун; пәскәш киши болса пәскәшликтә туривәрсун; һәққаний киши болса һәққанийлигини жүргүзивәрсун; пак-муқәддәс киши болса пак-муқәддәсликтә туривәрсун, — деди. 12 «Мана, пат йеқинда келимән! һәр кимниң әмәлийитигә қарап беридигинимни Өзүм билән биллә елип келимән. 13 Мән «Алфа» вә «Омега», Бириңчи вә Ахирқи, Муқәддимә вә Хатимә Өзүмдүрмән». 14 *hаятлиқ* дәриғиниң мевисидин несип болуш вә дәрвазилиридин шәһәргә киришкә муйәссәр болуш үчүн тоңлирини жуйғанлар бәхитликтүр! 15 Шәһәрниң сиртидикиләр — иштлар, сеһиргәрләр, бузуклуқ қылғучилар, қатиллар, буттәрәсләр, ялғанчилиққа хуштар болғанлар вә әмәл қылғучилардур. 16 «Мәнки Әйса жамаэтләрни дәп силәргә бу ишларниң гувалиқини йәткүэйш үчүн пәриштәмни әвәттим. Давутниң Йилтизи һәм Нәсли, Парлақ Таң Юлтузидурмән!» 17 Роh вә тойи болидиган қыз: «Кәл!» дәйду. Аңлигүчи: «Кәл!» десун. Уссиғучи һәр ким кәлсун, халиған һәр ким *hаятлиқ* сүйидин һәкçиз ичсун. 18 Мәнки бу китаптиki бешарәтниң сөзлирини аңлиғанларға

66 Verses

Uyghur tili at AionianBible.org

The Bible is a library of 66 books in the Protestant Canon written by 40 different men over a span of 1,500 years from 1435 BC to 65 AD with one consistent message. From the first page through the last, Jesus. Genesis promised our deliverer is coming, Jesus. Moses said our better prophet is coming, Jesus. Isaiah prophesied our Messiah will be a suffering servant, Jesus. John announced our Anointed One is here, Jesus. Jesus himself testified he is our Lord God, Yahweh. The gospels agree our conqueror of death has risen, Jesus. The Apostles witnessed our victor ascend to his throne in Heaven, Jesus. And Revelation promises Jesus' return for our final judgment. Are you ready? Read the Bible cover to cover at AionianBible.org and answer these questions. How did I get here? Why am I here? How do I determine right or wrong? How can I escape condemnation? What is my destiny? Begin with the primer verses below.

Яритилиш 9:8 Андин Худа Нуһ билән униң оғуллириға сөз қилип мундақ деди: — «Мана Өзүм силәр билән вә силәрдин кейин келидиган әвлатлириңлар билән, шундақла силәр билән биллә турған һәр бир жән егиси, учарқанатлар, мал-чарвилар, силәр билән биллә турған йәр йүзидики һәр бир явайи һайванлар, кемидин чиққанларниң һәммиси билән — йәр йүзидики һеч бир һайванни қалдурмай, улар билән Өз әһдәмни түзимән. 9:11 Мән силәр билән шундақ әһдә түзимәнки, нә барлық әт егилири топан билән йоқитилмас, нә йәрни вәйран қилидиган һеч бир топан йәнә кәлмәс». 9:12 Худа йәнә: — «Мән Өзүм силәр билән вә қешиңлардики һәммә жән егилири билән мәңгүлүк, йәни пүткүл әвлатлириңларгычә бекиткән мөшү әһдәмниң бәлгүсі шуки: — Мана, Мән Өзүм билән йәрниң оттурисида болған әһдиниң бәлгүсі болсун дәп һәсән-һүснинимни булатлар ичиғә қойимән;

Мисирдин чиқиши 14:13 Буниң билән Муса хәлиққә: — Қорқмай, тик туруңлар, Пәрвәрдигарниң бүгүн силяргә жүргүзидиган нижатини көрисилар; чүнки силәр бүгүн көргән мисирлиқларни иккинчи көрмәйсиләр. 14:14 Пәрвәрдигар силәр үчүн жәң қилиду, лекин силәр болсаңлар жүм турсаңларла болди, деди.

Лавийлар 20:26 Силәр Маңа хас пак-муқәддәс болушуңлар көрәк; чүнки Мән Пәрвәрдигар пак-муқәддәстурмән, силәрни Маңа хас болсун дәп барлық әлләрдин айрим қылғанмән.

Чөл-баявандикىسى сәпәр 6:24 «Пәрвәрдигар силәргә бәхит-бәрикәт ата қылғай, силәрни Өз панаһида сақлигай; 6:25 Пәрвәрдигар йүзини силәрниң үстүңләрдә йорутуп, силәргә шапаэт қылғай; 6:26 Пәрвәрдигар йүзини үстүңларға қаритип көтирип, силәргә хатиржәмлик бәргәй!» — дәп тиләңлар.

Қанун шәрhi 18:18 Мән уларға қериндашлири арисидин саңа охшайдиган бир пәйғәмбәрни турғузимән, Мән Өз сөзлиримни униң ағзига салимән вә у Мән униңға барлық тапилигинимни уларға сөзләйдү. 18:19 Вә шундақ болидуки, у Мениң намимда дәйдиган сөзлиримгә кулақ салмайдиган һәр қандақ киши болса, Мән униңдин несан алымән.

Йәшуа 1:7 Мениң құлум Муса саңа буйруған барлық қанунға әмәл қилишқа көнүл бөлүп, қәттый жүръәтлик вә толиму қәйсәр болғин; сән қәйәргила барсаң ишлириң ғәлибилик болushi үчүн униңдин я он, я солға чәтнәп кәтмә; 1:8 бу қанун китавини өз ағзиндин нери құлмай, униң ичиðе пүтүлгәнниң һәммисини тутуп, уни кечә-күндүз зикир килип ойла; шундақ қылсаң йоллиринда ғәлибилик болуп, өзүң ронақ таписән. 1:9 Мана саңа: —

Жүръетлик вә қәйсәр бол, дәп буйруған едимғу? Шуңа һеч вәһимигә чүшмә, жүрәксиз болма; чүнки қәйәргә барсаң Пәрвәрдигар Худайиң сән билән биргидур.

Батур һакимлар 2:7 Йәшуаниң пүткүл һаят күнлиридә, шундақла Йәшуадин кейин қалған, Пәрвәрдигарниң Исраил үчүн қылған һәммә қарамәт әмәллирини убдан билгән ақсақалларниң пүткүл һаят күнлириди [Исраил] хәлкі Пәрвәрдигарниң ибадитидә болуп турди.

Рут 1:16 Лекин Рут жававән: — Мениң сениң йениндин кетишимни вә саңа әгишиш нийитимдин йенишни өтүнмә; чүнки сән нәгә барсаң мәнму шу йәргә баримән; сән нәдә қонсаң мәнму шу йәрдә қонимән; сениң хәлқиң мениңмү хәлқымдур вә сениң Худайиң мениңмү Худайимдур. 1:17 Сән нәдә өлсәң мәнму шу йәрдә өлимән вә шу йәрдә ятимән; өлүмдин башқиси мениң сәндін айриватсә Пәрвәрдигар мениң үрсун һәм униндин ашуруп жазалисун! — деди.

Самуил 1 16:7 Лекин Пәрвәрдигар Самуилға: — Униң тәқи-турқыға яки бойыға қаримиғин. Мән уни шалливәттим, чүнки Худа инсан көргәндәк көрмәйду; инсан болса сиртқи қияпитигә қарайду, лекин Пәрвәрдигар қәлбгә қарайду, деди.

Самуил 2 7:22 Шуңа Сән улуқсән, и Пәрвәрдигар; қулақлиримиз барлық аңлиғинидәк, Сениң тәңдишиң йоқ, Сәндін башқа һеч қандақ илаһ йоқтұру.

Падишаһлар 1 2:3 Сән барлық қиливатқан ишлириңда һәмдә барлық нийәт қылған ишлириңда раваж тепишиң үчүн Мусага чүшүрүлгән қанунда пүтүлгәндәк, Пәрвәрдигар Худайиңниң йоллирида мениң, Униң бәлгүлимилири, Униң әмирлири, Униң һөкүмлири вә ағаһ-гувалиқлирида чиң туруп, Униң тапшурұғини чиң тутқин.

Падишаһлар 2 22:19 Чүнки көңлүң юмшақ болуп, мөшү җай вә униңда турғучиларниң вәйранә вә ләнәткә айландурулидіғанлиғи тоғрисида уларни әйипләп ейтқан сөзлиримни аңлиғиниңда, Пәрвәрдигарниң алдидә өзүңни төвән қилип, кийимлириңи житип, Мениң алдимда жиғлиғиниң үчүн, Мәнму дуайиңни аңлидим, дәйду Пәрвәрдигар.

Тарих-тәзкирә 1 29:17 И Худайим, шуни билимәнки, Сән инсанниң қәлбини синап, дуруслуқтын хурсән болисән; мән болсам дурус қәлбимдин буларни ихтиярән тәқдим қилдим; вә бу йәрдә һазир турған хәлқиңиң Саңа тәқдим қылғинини хошал-хурамлиқ билән көрдүм.

Тарих-тәзкирә 2 7:14 [шу чағда] намим билән аталған бу хәлқим өзини кәмтәр тутуп, дуа қилип йүзүмни изләп, рәзил йоллиридин янса, Мән асманда туруп аңлап, уларниң гунайини кәчүримән вә зимишини сақайтимән.

Әзра 7:10 Чүнки Әзра көңүл қоюп Пәрвәрдигарниң Тәврат-қанунини чүшинип тәһисил қилишқа һәм униңға әмәл қилишқа вә шуниңдәк Исраил ичида униңдики һөкүм-бәлгүлимиләрни үгитишкә нийәт қылған еди.

Нәһемия 6:3 Шуңлашқа мән әлчиләрни әвәтип: — Мән улуқ бир иш билән шуғуллиниватқанлиғимдин силәр тәрәпкә чүшмәймән. Мән қандақму силәрниң қешиңларға баримән дәп, ишни ташлап уни тохтитип қояй? — дедим.

Әстәр 4:14 Әгәр бу чағда сән жим турувалсаң, Йәһүдийларға башқа тәрәптин мәдәт вә нижат чиқиши мүмкін; лекин у чағда сән өз ата жәмәтиң билән қошулуп йоқтитилисән. Ким билсун, сениң ханишлиқ мәртвисигә еришкиниң дәл бүгүнки мөшүндақ пәйт үчүн болғаным?».

Аюп 19:25 Бирақ мән шуни билимәнки, өзүмниң һәмжәмәт-Күткүзгүчим наялтур, У ахирәт күнидә йәр йызыда туруп туриду!

Зәбүр 23:1 Давут язған құй: — Пәрвәрдигар мени баққучи Падичимдур, Мұхтаж әмәсмән неч нәрсигә; 23:2 У мени юмран чөпләрдә ятқуезуп дәм алдурап; Тинич ақидиган суларни бойлитип бақиду; 23:3 У вужудумни йенелайду; У һәққанийлик йолида Өз намы үчүн йетәкләйдү; 23:4 Һәттә мән өлүм сайиси болған жылғидин өтсәммү, һеч яманлиқтың қорқмаймән; Чүнки Сән мән билән билдиурсән; Сениң һасаң һәм тайигиң маңа тәсәллидур. 23:5 Мени хар қылғучиларниң көз алдида маңа кәң дәстихан салисән; Мениң бешимни май билән мәсиң қилисән; Қәдәһим ташиду; 23:6 Бәрһәк, барлық құнлиримдә яхшилиқ вә өзгәрмәс шәпқәт маңа әгишип һәмраһ болиду; Мәңғудин-мәңғұға Пәрвәрдигарниң дәргаһида яшаймән!

Пәнд-несиһәтләр 3:5 Өз әқлиңгә таянмай, Пәрвәрдигарға чин қәлбиң билән таянғин; 3:6 Қандақла иш қылсаң, Пәрвәрдигарни тонушқа интил; У саңа тоғра йолларни көрситиду.

Некмәт топлигучи 3:10 Мән Худа инсан балилирига жүклигән, ишләп жапа тартиш керәк болған ишни көргәнмән. 3:11 У һәр бир ишниң вақти қәлгендә гөзәл болидиганлигини бекиткән; у йәнә мәңғұлукни инсанларниң көңлигі салған; шуңа, инсан Худаниң өз наятиға баштин ахирғиңемини бекиткәнлигини билип йәтмәстур.

Күйләрниң құйи 2:4 У мени шарапханиға елип кирди; Униң үстүмдә көтәргән туғи муһаббәттүр.

Йәшай 9:6 Чүнки биз үчүн бир бала туғулди; Бизгә бир оғул ата қилинди; һөкүмранлиқ болса униң зиммисигे қоюлиду; Униң намы: — «Карамәт Мәслиһәтчи, Құдрәтлик Тәңри, Мәңғұлук Ата, аман-хатиржәмлик Егиси Шаһзадә» дәп атилиду. 9:7 У Давутниң тәхтигә олтарғанда вә падишилиғиға һөкүмранлиқ қылғанда, Шу чағдин башлап та әбәдил-әбәткічә, Уни адаләт һәм һәққанийлиқ билән тикләйдү, шундақла мәзмут сақтайту, Униңдин келидиган һөкүмранлиқ вә аман-хатиржәмликниң ешиши пүтмәс-түгимәс болиду. Самави қошунларниң Сәрдари болған Пәрвәрдигарниң отлук мұнәббити мушуларни ада қилиду.

Йәрәмия 1:4 Пәрвәрдигарниң сөзи маңа келип: 1:5 — Анаңниң қосиғида сени апиридә қишиштин илгирила Мән сени биләттим; сән балиятқудин чиқишин бурун сени Өзүмгә атап, әлләрәг пәйғәмбәр болушқа тиклидим, — дейилди. 1:6 Мән болсам: — Апла, Пәрвәрдигар! Мән гәп қишишни билмәймән; чүнки мән ғәдәк балидурмән, дедим. 1:7 Лекин Пәрвәрдигар маңа: — Өзүңни ғәдәк бала, демә; чүнки Мән сени кимгә әвәтсәм, сән шуларға барисән; вә Мән сени немә дә дәп буйрусад, сән шуни дәйсән. 1:8 Улардин қорқма; чүнки сени күткүзуш үчүн Мән сән билән билдиурмән, — деди. 1:9 Вә Пәрвәрдигар қолини созуғ ағзымға тәккүзді; Пәрвәрдигар маңа: Мана, Өз сөзлиримни ағзинға қойдум; 1:10 Қара, мушу құни Мән сени жулуш, сөкүш, налак қишиш вә өрүш, қуруш вә терип өстүрүш үчүн әлләр вә падишилиқтар үстигә тиклидим, — деди.

Йәрәмияниң жиға-зарлири 3:21 Лекин шуни көnlүмгә кәлтүрүп әсләймәнки, Шуниң билән үмүт қайтидин яниду, — 3:22 (Хәт) Мана, Пәрвәрдигарниң өзгәрмәс мәһриванлиқлири! Шуңа биз түгәшмидуқ; Чүнки Униң рәһимдиллиқлириниң айиги йоқтур; 3:23 Улар һәр сәһәрдә үеңилиниду; Сениң һәкүкәт-садиқлиғиң толиму молдур!

Әзакиял 36:26 Мән силәргә йеңи қәлб беримән, ичинларға йеңи бир роһ салимән; тениңлардики таш жүрәкни елип ташлап, мәһрлик бир қәлбни ата қилимән. 36:27 Мениң

Роһумни ичиңларға киргүзүп, силәрни әмир-пәрманирим бойичә маңғузимән, һөкүмлиримни тутқузимән, шуның билән уларға әмәл қилисиләр;

Даниял 3:16 Шадрак, Мишак, Әбәднеголар падишаға жававән: — И Небоқаднәсар, бу ишта биз өзимизни ақлишимиз һаҗәтсиз. 3:17 Биз сәждә қилип келиватқан Худайимиз бизни дәһшәтлик ялқунлап турған хұмдандин құтқазалайду; и алйилири, У чокум өзлириниң илкидин бизни қутқузиду. 3:18 Лекин бизни қутқузміған тәғдирдіму, алйилиригә мәлүм болсунки, биз йәнила илаһириниң хизметидә болмаймиз вә сили орнатқан алтун һәйкәлгә сәждә құлмаймиз, — деди.

Ношия 6:6 Чүнки Мән қурбанлиқтардин әмәс, бәлки меһир-муһәббәттин, Көйдүрмә қурбанлиқтардин көрә, Худани тонуш һәм билиштин хұрсәнлик тапимән.

Йоел 2:28 Һәм кейин, Мән Өз Роһумни барлық әт егилири үстигә қүйимән; Силәрниң оғул-қызылириңлар бешарәт бериду, Қерилириңлар аламәт чүшләрни көриду, Жигитлириңлар ғайипанә аламәт көрүнүшләрни көриду; 2:29 Бәрһәк, шу құнләрдә құллар үстигиму, дедәкләр үстигиму Роһумни қүйимән. 2:30 Мән асманларда, зиминдә қарамәтләрни, Қан, от, ис-түтәк түврүклирини көрситимән. 2:31 Пәрвәрдигарниң улуқ һәм дәһшәтлик құни кәлмигичә, Қуяш қараңғулуқта, Ай қанға айландурулиду. 2:32 Һәм шундақ әмәлгә ашурулидуки, Пәрвәрдигарниң намини чақирип ныда қылғанларниң һәммиси құтқазулиду; Чүнки Пәрвәрдигар дегинидәк, Зион тегида һәм Йерусалимда, һәмдә Пәрвәрдигар чақирмақчи болған «қалдиси»лар үчүн құтқазуш-нижат болиду.

Амос 5:24 Буниң орнида адәләт худди шарқиratмидәк, һәкәнайлиқ әбәдий ақидиган еқимдәк долкунлисун!

Обадия 1:15 Чүнки Пәрвәрдигарниң құни барлық әлләр үстигә чүшүшкә йекин қалғандур; Сениң башқыларға қылғиниңдәк, саңыму шундақ қилиниду; Саңа тегишлик жаза өз бешиңға үшүшидү;

Юнус 2:6 Мән тағларниң тәғлиригичә үшүп кәттим; Йәр-зимин тегидики тақақлар мени әбәдил-әбәткічә қамап қойди; һалбуки, Сән жәнимни һаң ичидин чиқардың, и Пәрвәрдигар Худайим. 2:7 Жәним ичимдә һалидин кәткәндә Пәрвәрдигарни есимгә кәлтүрдүм, Дуайим Саңа йетип, Муқәддәс ібадәтхананға кирип кәлди. 2:8 Бемәна әрзимәс бутларға чоқунғанлар өзигә несип болған меһриванлиқтін мәһрум болиду. 2:9 Бирақ мән болсам тәшәккүр садайим билән Саңа қурбанлиқ қилимән; Мән ичкән қәсәмлиримни Сениң алдинда ада қилимән. Нижат-құтқазуш Пәрвәрдигардинду!

Микаһ 6:8 И инсан, У саңа немә ишниң яхши еқәнлигини көрсәтти, Бәрһәк, Пәрвәрдигар сәндин немә тәләп қылғанлигини көрсәтти — Адаләтни жүргүзүш, Меһриванлиқни сөйш, Сениң Худайиң билән биллә кәмтәрлик билән мәништин башқа йәнә немә ишиң болсун?

Наһум 1:2 Пәрвәрдигар отлуқ муһәббәтлик, интиқам алғучи бир Худадур; Бәрһәк, Пәрвәрдигар бир интиқам алғучи, Дәрғәзәп Егисидур; Пәрвәрдигар явлиридин интиқам алиду, Дүшмәнлири үчүн адавәт сақлайду. 1:3 Пәрвәрдигар асанлиқчә аччиқланмайду, Құч-кудраттә улуқдур, Гунайи барни һеч ақлимайду; Пәрвәрдигар — Униң йоли қара қуюнда вә борандидур, Булутлар Униң аяқлири пурқиratқан чаң-тозаңдур.

Набаккүк 3:17 Чүнки әнжир дәриғи чечәклиmisиму, Үзүм таллирида мевә болмисиму, Зәйтун дәриғигә қылған әжир йоққа чиққан болсими, Етизлар һеч һосул бәрмигән болсими, Қотандин қой падиси үзүлгән болсими, Еғилда кала падиси йоқ болсими, 3:18 Мән

һаман Пәрвәрдигардин шатлинимән, Маңа нижатимни бәргүчи Худайимдин шатлиққа чөмүлимән, 3:19 Пәрвәрдигар, Рәб, мениң күч-құдритимдур; У мениң путлиримни кейикниңкідәк қылиду; Мени жуқури җайлиримда маңғузиду! (Бу күй нәғмичиләрниң бешиға тапшурулуп, тарлиқ сазлар билән оқулусун).

Зәфания 3:17 Пәрвәрдигар Худайин әранда, Күткүзидиган құдрәт Егисидур! У шатлиқ билән үстүндә шатлиниду; Өз мәһир-мухаббитидә арам алиду; Үстүндә нахшилар ейтип яйрап-яшнайду.

Һагай 1:4 Бу өй техичила харабә турса, бу силәр тахтайдин безәлгән өйлириңларда яшайдиган үақытту? 1:5 Мана, Пәрвәрдигар мундақ дәйду: — Қиливатқиниңлар үстидә көңүл қоюп ойлиниңлар! 1:6 Териғиниңлар көп, жиғивалидигиниңлар аз; Йәйсиләр, бирақ тоймайсиләр; Ичисиләр, бирақ қанмайсиләр; Кийисиләр, бирақ heч қандақ иллимайсиләр; Иш һәккі алғучи болса, Худди иш һәккіни төшүк һәмянға салғанға охшаштур. 1:7 — Самави қошунларниң Сәрдари болған Пәрвәрдигар мундақ дәйду: — Қиливатқиниңлар үстидә көңүл қоюп ойлиниңлар!

Зәкәрия 12:10 Вә Мән Давут жәмәти вә Йерусалимда туруватқанлар үстігә шапаәт йәткүзгүчі вә шапаәт тилигүчи Роһни қуйимән; шунин билән улар өзлири санжип өлтүргән Маңа йәнә қарайду; биригиниң тунқа оғлы үчүн матәм тутуп жиға-зэрә көтәрәнгендәк улар Униң үчүн жиға-зэрә қөтириду; йәккә-йеганә оғлидин жуда болгучиниң дәрд-әләм тартқинидәк улар униң үчүн дәрд-әләм тартиду.

Малаки 4:2 Лекин намимдин әйминидиган силәр үчүн, қанатлирида шипа-дәрман елип келидиган, һәкканийлиқни парлитидиган Қуяш орнидин туриду; силәр талаға чиқип бордақ мозайлардәк қийғитип ойнаисиләр; 4:3 силәр рәзилләрни чәйләп дәссиветисиләр; улар Мән тәйярлиған құнидә тапиниңлар астида күл болиду, — дәйду самави қошунларниң Сәрдари болған Пәрвәрдигар.

Матта 28:18 Әйса уларниң үенинға келип, мундақ деди: — Әрштә вә йәр үзидә барлиқ һоқук маңа берилди. 28:19 Шуниң үчүн, берип пүткүл әлләрни [өзүмгә] муҳлис қилип үетиштүрүңлар, шундақла уларни Ата, Оғул вә Мүкәддәс Роһниң намига тәвә қилип чөмүлдүрүп, 28:20 уларға мән силәргө тапилиған барлиқ әмирләргө әмәл қилишни үгитиңлар. Вә мана, мән заман ахиригичә hәр қуни силәр билән биллә болимән. (aiōn g165)

Маркус 1:14 Әнди Йәһя соланғандын кейин, Әйса Галилийә өлкисигә берип: «Вақыт-сайти тошти, Худаниң падишлиғи үеқинлашты! Товва қилиңлар, хуш хәвәргә ишиниңлар!» дәп Худаниң падишлиғиниң хуш хәвирини жақалашқа башлиди. 1:16 [Шу құнләрдә] у Галилийә деңизи бойида кетиветип, Симон билән иниси Андриясни көрди. Улар белиқчи болуп, деңизға тор ташлаваттати. 1:17 Әйса уларға: — Мениң кәйнимдин меңиңлар, мән силәрни адәм тутқучи белиқчи қилимән! — деди. 1:18 Улар шуан торлирини ташлап, униңға әгишип мәнди.

Луқа 4:18 — «Пәрвәрдигарниң Роһи мениң вужудумда, Чүнки У мени йоқсулларға хуш хәвәрләр үткүзүшкә мәсін қилди. Тутқунларға азатлиқни, Вә корларға көрүш шипасини жақалашқа, Езилгәнләрни халас қилишқа, Пәрвәрдигарниң шапаәт көрситидиган жилини жақалашқа мени әвәтти».

Юанна 3:16 Чүнки Худа дуниядикі инсанларни шу қәдәр сәйидуки, Өзиниң бирдин-бир йеганә Оғлини пида болушқа бәрди. Мәхсити, униңға етиқат қылған hәр бириниң налак болмай, мәңгүлүк hаятқа еришиши үчүндер. (aiōnios g166) 3:17 Худа Оғлини дуниядикі

инсанларни гунаға бекитиш үчүн әмәс, бәлки уларниң у арқилиқ қутқузулуши үчүн дунияга әвәтти.

Паалийәтлири 1:7 У уларға мундақ деди: — Ата Өз һоқуқиға аласән бекиткән вақит-пәйтләрни силәрниң билиш несивәңлар йоқ. 1:8 Бирақ Мұқәддәс Роһ үстүңларға чүшкәндә силәр күч-қудратқа етә болисиләр, Йерусалим, пүтүн Йәһүдийә әз Самарийә бойичә һәм жаһанниң өтөлиригичә маңа гувачи болисиләр.

Римлиқтарға 11:32 Чүнки Худа пүткүл инсанға рәһим-шәпқәт көрситиш үчүн, һәммәйләнни итаәтсизликкә солап қойди. (eleēsē g1653) 11:33 — Ah! Худаниң даналиги вә илим-хекмитиниң бебаһа байлиқлири һәм һесапсиз өңдүрүлүгү! Униң һекүмилириниң тегигә йәткили болмас! Униң йоллири издәп тепиштин шунчә жирақтур! 11:34 «Кимму Пәрвәрдигарниң ой-муддиялирини чүшинип йәтти? Кимму Униңға мәслихәтчи болалиди?» 11:35 «Униңға ким авал бир нәрсә берип, Кейин уни қайтуруп бәр дейәлиди?». 11:36 Чүнки барлық мәвжудатлар Униңдин кәлгән, У арқилиқ мәвжүт болуп туриду, Хәм Униң үчүн мәвжүт болуп туриду. [Барлық] шан-шәрәп әбәткічә Униңға болғай! Амин. (aiōn g165)

Коринтлиқтарға 1 6:9 Һәкканийсизларниң Худаниң падишилигиге варислиқ қылалмайдиганлигини билмәмсиләр? Алдинип кәтмәңлар! Бузуқчилиқ қылғучилар, бутпәрәсләр, зина қылғучилар, бәччивазлар, башқа әрләр билән бузуклуқ қылғучилар, 6:10 оғрилар, нәпсанийәтчиләр, һараққәшләр, тәһмәтхорлар яки алдамчи-каззаплар Худаниң падишилигиге варислиқ қылалмайду; 6:11 бәзиңлар дәрвәқә шундақ болғансиләр; амма силәр Рәб Эйса Мәсиһиниң намыда вә Худайимизниң Роһи билән жуяулдуңлар, пак-муқәддәс қылиндиндилар, һәкканий қылиндиндилар.

Коринтлиқтарға 2 5:17 Шуңа әнди бириси Мәсиһдә болса, у йеңи бир яритилғучидур! Кона ишлар өтүп, мана, һәммә иш йеңи болди! 5:18 Вә барлық ишлар Худадиндур; У бизни Мәсиһ арқилиқ Өзигә енақлаштурди, шундақла бизгә енақлаштуруш хизмитини тапшурди: — 5:19 демәк, Худа Мәсиһдә адәмләрниң итаәтсизликирни уларниң әйиви билән һесаплашмай, аләмни Өзигә енақлаштурди; шуниндәк бизгә енақлаштуруш хәвирини аманәт қилип тапшурди. 5:20 Шуңа худди Худа биз арқилиқ [адәмләрдин енақлиққа келишни] өтүнгинидәк, биз Мәсиһкә вакалитән алчиләрдүрмиз; Мәсиһниң орнида «Худаға енақлаштурулғайсиләр!» дәп өтүнимиз. 5:21 Гунаға heч тонуш болмиған кишини Худа бизни дәп гүнаниң өзи қилди; мәхсити шуки, бизниң Униңда Худаниң һәкканийлиги болушимиз үчүндүр.

Галатиялиқтарға 1:6 Силәр өзүңларни Мәсиһниң меһри-шәпқити арқилиқ Чакирғучиниң йенидин шунчә тез жирақлаштуруп башқычә бир хил «хүш хәвәр»гә әгишип кетиватқиниңларға интайин һәйран қалмақтимән! 1:7 Әмәлийәттә у һеч қандақ башқа «хүш хәвәр» әмәстүр! — пәкәтла бәзи кишиләр силәрни қаймақтуруп, Мәсиһниң хүш хәвирини бурмилимақчи болған, халас.

Әфәсслуқтарға 2:1 Вә силәр болсаңлар, қабиһликлириңлар һәм гуналириңларда өлгөн болуп, 2:2 бу дунияниң дәрвигә әгишип, һаваниң һоқуқини тутқан һөкүмдарға, йәни бүгүнкүн күндә итаәтсизликтін болған пәрзәнтләрни күтритиватқан роһқа әгишип, бу ишларда илгири маңғансиләр; (aiōn g165) 2:3 биз һәр биримизмүн илгири шуларниң арисида әтлиримиздик шәһвәт-һәвәсләрдә наят өткүзгәнмиз, әтлиримиз һәм өз ой-хиялимизниң хәнишилириға әмәл қилип, башқыларға охшаш, маһийәттә «ғәзәппики пәрзәнтләр» болғанмиз; 2:4 бирақ Худа, мол рәһим-шәпқәтни көрсәткүчі болуп, бизни сейгәндә бизгә көрсәткән аләмбәхш меһир-муһаббити түпәйлидин, — 2:5 һәттә итаәтсизликләрдә

өлгөн вактимиздиму, бизгә Мәсиһ билән билә жән киргүзүп (меңри-шәпкәт билән қутқузулдуңлар!), 2:6 бизни Униң билән билә тирилдүрүп, әршләрдә Мәсиһ Әйса билән билә олтарғузған; 2:7 мәхсити қәлгүсі заманларда Униң Мәсиһ Әйсада бизгә қаритилған меңриванлиги билән ипадиләнгән шаптаитиниң шунчә гайәт зор екәнлигини көситиштин ибәреттүр; (*aiōn g165*) 2:8 چүнки силәр шәпкәт биләнла ишәш арқилиқ қутқузулдуңлар. Бу иш өзүңлардин қәлгән иш әмәс, бәлки Худадин қәлгән илтиат, 2:9 у задила адәмләрниң әмәл-әжридин қәлмәйдү, бу һәм һеч кимниң маҳтамаслиғи үчүндүр. 2:10 Чүнки биз Худаниң ишилгән һуниридумиз, хәйрхан ишлар үчүн Мәсиһ Әйсада яритилғанмиз; Худа әсли бизниң уларда менишимиз үчүн бу ишларни алдин-ала тәйярлиған еди.

Филиппилиқларға 3:7 амма маңа немә иш «пайдилиқ» болса, буларни Мәсиһ сәвәвидин зиянлиқ дәп несалидим; 3:8 Мәсиһ Әйса Рәббимни тонушниң әвзәллиги вәҗидин, мән башқа һәммә ишни зиянлиқ дәп несалимән; мән дәрвәқә Униң үчүнму һәммидин мәһрум болған; бәрһәк, Мәсиһкә еришишим үчүн буларни нижасәт дәп несалимәнки, 3:9 Мәсиһтә болуп, өзүмдик қандақтур һәкәнайлиқ (Тәврат қанунидин чиқкан һәкәнайлиқ)тин ваз кечип, Мәсиһниң етиқат-садиқлиғи арқилиқ болған һәкәнайлиқ, йәни етиқат арқилиқ Худадин болған һәкәнайлиққа еришәләймән;

Колоссиликләргә 1:15 У болса көрүнмәс Худаниң сурәт-образидур, пүткүл кайнаттики тунжидур; 1:16 چүнки Униңда барлық мәвжудатлар, асмандик болсун, зимиңдик болсун, көрүнидиган болсун, көрүнмәс болсун, мәйли тәхтләр, ғожайынлар, һөкүмранлиқлар, һоқуқдарлар болсун, барлық һәммә Униң тәрипидин вә Униң үчүн яритилғандур. 1:17 У һәммидин бурундуру, вә һәммә мәвжудатлар Униңда бир-биригә бағлинип турмақта; 1:18 У йәнә тәнниң, йәни жамаәтниң бешидур; у башлиништур, өлгөнләрдин тунжа болуп тирилгүчидур; буниңдик мәхсәт, Униң пүткүл мәвжудатлар ичида һәр жәһәттин әң үстүн орунда туруши үчүндүр. 1:19 Чүнки Худа Өзиниң мүкәммәл жәвһирини Униңда турғузышқа, 1:20 вә Униң арқилиқ барлық мәвжудатларни Өзи билән әпләштүрүшкә лайиқ көргән еди, йәни, Униң кресттә төкүлгән қени арқилиқ енақлиқ елип қалгәндін кейин, — У арқилиқ мәйли зимиңда болсун, әршләрдә болсун барлық мәвжудатларни Өзи билән әпләштүрүшкә лайиқ көргән еди;

Тесалоникалиқ 1 4:1 Ахира, и қериндашлар, биз Рәб Әйсада туруп силәрдин шуны өтүнимиз һәм жекеләймизки, силәр биздин Худани хурсән қилишқа қандақ менишиңлар керәклигини тапшшурувалғиниңлардәк һәм назир шу бойичә мениватқиниңлардәк, шундақ қилишиңлар техиму ешип ташқай. 4:2 Чүнки силәр бизниң Рәб Әйса арқилиқ силәргә немә әмирләрни тапилиғанлигимизни билисиләр. 4:3 Чүнки Худаниң ирадиси шуки, пак-муқәддәс қилиниш, һәр қандақ бузукчиликтин сақлиниш, 4:4 йәни һәр бириңлар Худани тонумайдыған тапиләрдәк шәһваний һәвәсләргә берилмәй, бәлки қандақ қилип өз тенини башқуруп, уни пак-муқәддәслектә ар-номус билән сақлашни үгинивелиштур.

Тесалоникалиқ 2 3:6 Әнди қериндашлар, Рәббимиз Әйса Мәсиһниң намида шуни тапилаймизки, биздин алған тәлимләргә риайә қылмай, тәртипсиз жүргәнләрдин өзүңларни нери тутуңлар. 3:7 Биздин қандақ үлгә елишиңлар керәклигини өзүңлар билисиләр; چүнки биз силәр билән биллә болғанда тәртипсиз журмигән едуқ. 3:8 һеч кимниң ненини бекарға йемәйттүк; бәлки биз һеч қайсиңларға ефиримизни салмаслиқ үчүн, кечә-күңдүзләп тиришип-тирмишип җапалиқ ишләйттүк. 3:9 Бундақ қилишимиз, силәрдин ярдәм құтышқа һәкәлиқ болмиғанлигимиздин әмәс, бәлки өзимизни силәргә биздин яхши үлгә қалдуруп, силәрниң бизгә әгишишиңлар үчүн еди. 3:10 Чүнки биз

силәрниң йениңларда болғинимизда силәргә: «Бириси ишлимәймән десә, у йемисун!» дәп тапилиған едуқ.

Тимотийға 1 2:1 Мән һәммидин авал, [етиқатчиларға] пүткүл инсанлар үчүн Худадин тиләкләр тилишини, дуа-тилавәт қилишини, башқылар үчүн муражиәт қилишини вә тәшәккүрләр ейтишини, 2:2 болупму падишалар вә барлық әмәлдарлар үчүн дуа-тилавәт қилишини жекиләймән. Шундақ қылғанда, биз толук ихласмәнлик вә салмақлиқ билән тинич вә аман-есән һаят кәчүрәләймиз. 2:3 Бундақ дуа-тилавәт қилиш гөзәл иштур, Күткүзғучимиз Худани хурсән қилиду. 2:4 Чүнки У пүткүл инсаннин құтқузулушы вә уларниң һәқиқәтни тонуп йетишини халайду. 2:5 Чүнки бирла Худа бардур, Худа билән инсанлар арисида бир келиштүргүчиму бар, У болсими Өзи инсан болуп көлгән Мәсиһ Әйсадур.

Тимотийға 2 2:8 Сән Давутниң нәсли болған, өлүмдин тирилгән Эйса Мәсиһни мән үтәткүзұватқан хүш хәвәр бойичә есіндә чиң тут. 2:9 Бу хүш хәвәрни дәп көп ҳарлик-мушәққәт чекип, һәтта жынағайтчи һесаплинин кишәнлинин ятимән. һалбуки, Худаниң сөз-калами һеч кишәнләнмәйдү! 2:10 Әнди мән дәл шу сәвәптин, [Худа] таллиған бәндиләрниң Мәсиһ Әйсада болған нижатқа мәңгүлүк шан-шәрәп билән еришиши үчүн һәммә ишқа бәрдашлиқ беримән. (aiōnios g166)

Титусқа 2:11 Чүнки Худаниң нижатни барлық инсанларға елип келидиган меһри-шәпкүти аян болди; 2:12 у бизгә ихлассизлиқ вә бу дунияның арзу-һәвәслирини рәт қилип, назирқи заманда салмақ, һәққаний, ихласмән һаятни өткүзүшимиз билән, (aiōn g165) 2:13 улуқ Худа, нижаткаримиз Эйса Мәсиһниң шан-шәрәп билән келидиганлығыға болған мубарәк үмүтүмизниң әмәлгә ешишини интизарлық билән құтұшни үгитиду. 2:14 У бәдәл төләп бизни һәммә итаәтсизликләрдин азат қилиш һәмдә бизни өзи үчүн пак қилип, Өзигә мәнсүп болған, яхши әмәлләргә қызғын интилидиган хәлиқ қилишқа биз үчүн курбан болди.

Филемонға 1:3 Худа Атимиз вә Рәббимиз Эйса Мәсиһдин силәргә меһри-шәпкәт вә хатиржәмлик болғай! 1:4 Рәббимиз Эйсаға вә барлық мұқәддәс бәндиләргә болған меһир-муһәббитиң вә ишәш-етиқатиңи аңлап, мән дуалиримда һемиш сени яд етип түрұватимән, сән үчүн тәшәккүр ейтимән; 1:6 Бизгә несип болған, Мәсиһни улуқладыған барлық яхши илтипатни толуқ тонуп йетишиң билән, сениң етиқатиңи әмәллиридә мәртләрчә ортақлишишиң күчәйтисүн дәп дуа қилимән. 1:7 Чүнки сениң меһир-муһәббитиң маңа зор хошаллиқ вә риғбәт елип кәлди; чүнки қериндишим, мұқәддәс бәндиләрниң ич-багирлири сениң арқишиң көп сөйүндүрүлди.

Ибранийларға 1:1 Худа бурунқи заманларда ата-бовиларға пәйғәмбәрләр арқишиң түркүм-түркүм бойичә вә нурғун йоллар билән сөз қылған болуп, 1:2 мөшү ахирқи күнләрдә болса бизгә Оғли арқишиң сөзлиди. У Оғлини пүткүл мәвжудатниң мирасхори қилип бекәткән, Униң арқишиң кайнатларни яратқан. (aiōn g165) 1:3 У Худаниң шан-шәривидин парлиған нур, Униң әйнийитиниң ипадисидур, У құдрәтлик сөз-калами билән пүткүл кайнаттық мәвжудатни өз орнида турғузуватқан болуп, У гуналарни тазилаш хизметини ада қылғандың кейин, әрштики шану-шәвкәт егисиниң оң йенида олтарди.

Яқуп 1:16 Шуңа сөйүмлүк қериндашлирим, алдинип қалмаңлар! 1:17 Барлық жүксәк сехишлиқ вә һәр бир мұкәммәл илтипат жуқуридин, йәни [асмандики] [барлық] йоруқлуқларниң Атисидин чүшүп келиди; Униңда һеч қандақ өзгириш болмайду яки Униңда «айлиниш» билән насыл болидиган көләңгиләрму болмайду. 1:18 У бизни [Өзи

яратқан барлық] мәвжудатларниң ичида Өзигे дәсләп пишқан мевидәк болсун дәп, Өз ирадиси бойичә бизни һәқиқәтниң сөз-калами арқылық туғдурди.

Петрус 1 3:18 Чүнки Мәсиһ бизни Худа билән яраптуруш үчүн, йәни һәкканий Болғучи һәкканий әмәсләрни дәп, бирла қетимлиқ азап-окубәт чәкти; гәрчә У тән жәһәттә өлтүргүлгән болсыму, лекин роһта жәнландурулди;

Петрус 2 1:3 Бу [дуайимниң] асаси — биз бизни Өзиниң шан-шәриви вә есил пәзилитиниң тәсири арқылы, Чақиргучини чоңкур тонуғанлиғимиз үчүн, Униң илаһий күч-күдрити наятимизға вә ихласмәнликтә менишимизға көрәклик болған һәммини ата қылди. 1:4 У мөшү пәзиләтлири арқылы бизгә құммәтлик, әң улуқ өздиләрни бәрди, булар билән силәр бу дуниядикі һавайи-һәвәсләрдин болған ипласлиқтің қутулуп, Худалиқ тәбиәтқа ортақ несип болалайсиләр.

Юханна 1 2:1 И әзиз балилирим, мән силәрни гуна садир құлмисун дәп, бу сөзләрни йезиватимән. Мабада бириси гуна садир қылса, Атиниң йенида бир ярдәмчи вәкилимиз, йәни һәкканий Болғучи Әйса Мәсиһ бардур. 2:2 У Өзи гуналиримиз үчүн [Жазаны көтәрғүчі] кафарәттур; мөшү кафарәт пәкәт бизниң гуналиримиз үчүнла әмәс, бәлки пүткүл дуниядикиләрниң гуналири үчүндур.

Юханна 2 1:7 Чүнки нурғун алдамчилар дунияниң жай-жайлирида чиқти. Улар Әйсаның дунияға инсаний тәндә қәлгән Мәсиһ екәнлегини етирап құлмайду. Бундақтар дәл алдамчи вә дәжәжалдур.

Юханна 3 1:4 Маңа нисбәтән, әзиз балилиримниң һәқиқәттә меңиватқанлиғини аңлаштынму чоң хошаллиқ йоқтур.

Йәһуда 1:3 И сөйүмлүклирим, мән әсли силәргә ортақ бәһримән болуватқан нижатимиз тоғрисида хәт йезишқа зор иштияқим болсуму, лекин һазир буниң орниға силәрни муқәддәс бәндиләргә бир йолила аманәт қилинған етиқатни қолуңлардин бәрмәсликкә жиқдидиң күрәш қилишқа жекиләп ушбу хәтни язмисам болмиди. 1:4 Чүнки мәлүм кишиләр — ихлассиз адәмләр, хелә бурунла муны сораққа тартилишқа пүтүлгәнләр араңларға суқунуп киривалған. Улар Худаниң меһри-шәпқитини бузуклук қилишиниң баницыға айландурувалған, бирдин-бир Егимиз вә Рәббимиз Әйса Мәсиһдин танған адәмләрдур.

Вәһий 3:19 Мән кимни сөйсәм, шуның әйивини көрситет тәрбийиләймән; шуның үчүн қызығин көйүп-пишип товва қил. 3:20 Мана, Мән һазир ишик алдида туруп, ишикни қеңиватимән. Әгәр бири авазимни аңлат ишикни ачса, униң йениға киримән. Мән униң билән, уму Мән билән биллә гизалиниду. 3:21 Ғәлибә қылғучини болса, Мәнмұ ғәлибә қилип, Атамниң тәхтидә униң билән биргә олтарғинимдәк, униму тәхтидә Мән билән биргә олтиришқа мүйәссәр қилимән. 3:22 Қулиқи барлар Роһниң жамаәтләргә дегәнлирини аңлисун!»

Reader's Guide

Uyghur tili at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Uyghur tili at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Mesopotamia

Haran

Mediterranean
Sea

Damascus

Babylon

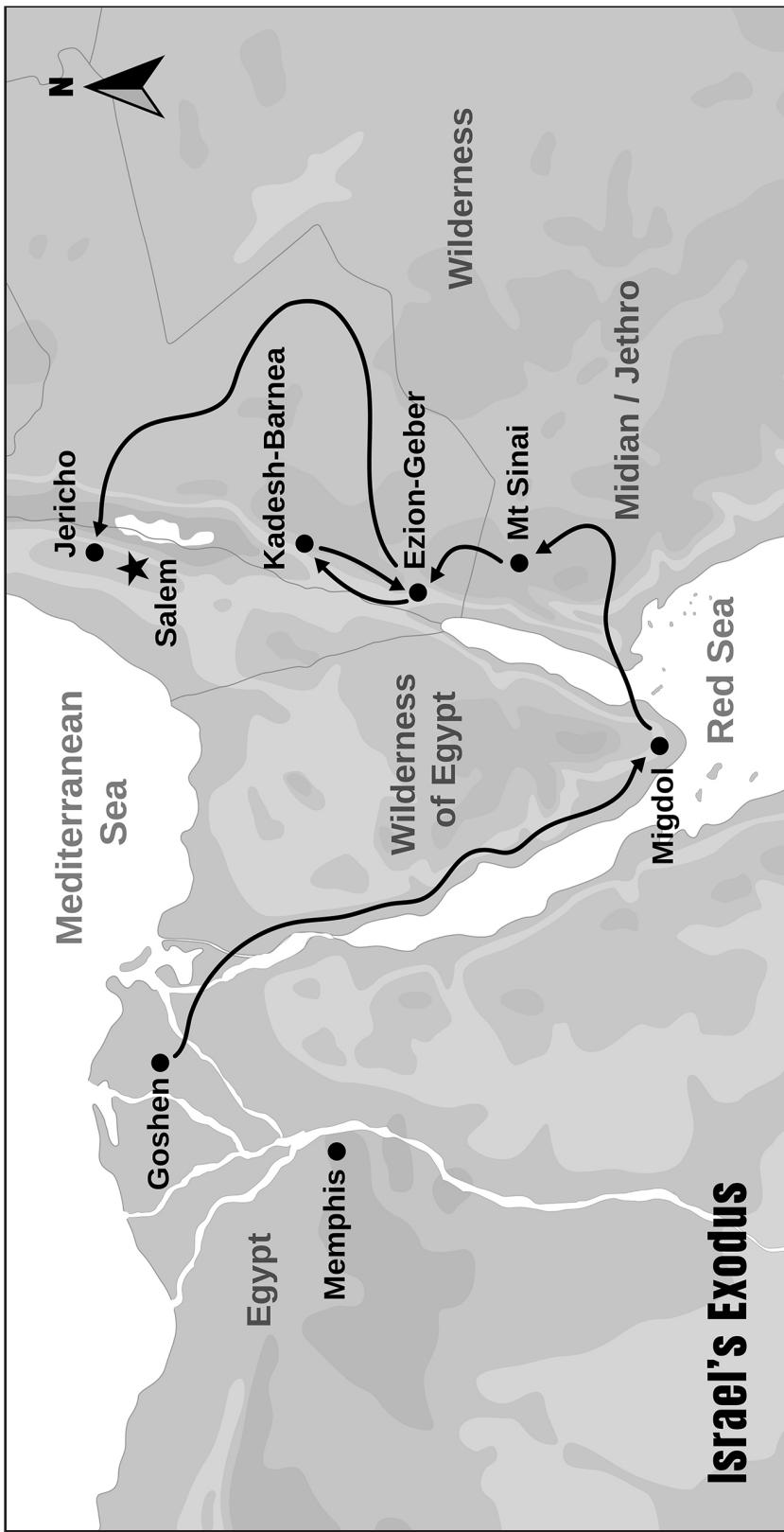
Salem

Egypt

Persian
Gulf

Abraham's Journey

Етихаты болатын, Худа Ибраһимнин упнега мирас сүттіләр бөлмәгү боласын зымына бершиңдә чархрәндә, у штаёт күнди;
у қайерге баридиңеллигини билмәй түрүп йолға чыкты. - Ибраһимларға 11:8

Алма Пиралын халыкны көпшүкө үчрептөндөн кейин, Филистийларниң зиянидики үйлөн болгатуу, Худа уларни шу йол билән баштапти; чунку у: «хәлдүм жәнең үчреп қалса, өзөргүп тушайман қылшып, Мисирдин көпшилигүүн» дөп ойлышсан еди. - Мисирдин чиңчиш 13:17

Mediterranean Sea

Sidon
Tyre
Caesarea-Philippi

Galilee
Capernaum
Bethsaida

Cana
Nazareth

Sychar

Samaria

Ephraim

Jerusalem ★
Bethany

Bethlehem

Judea

► Egypt

Decapolis

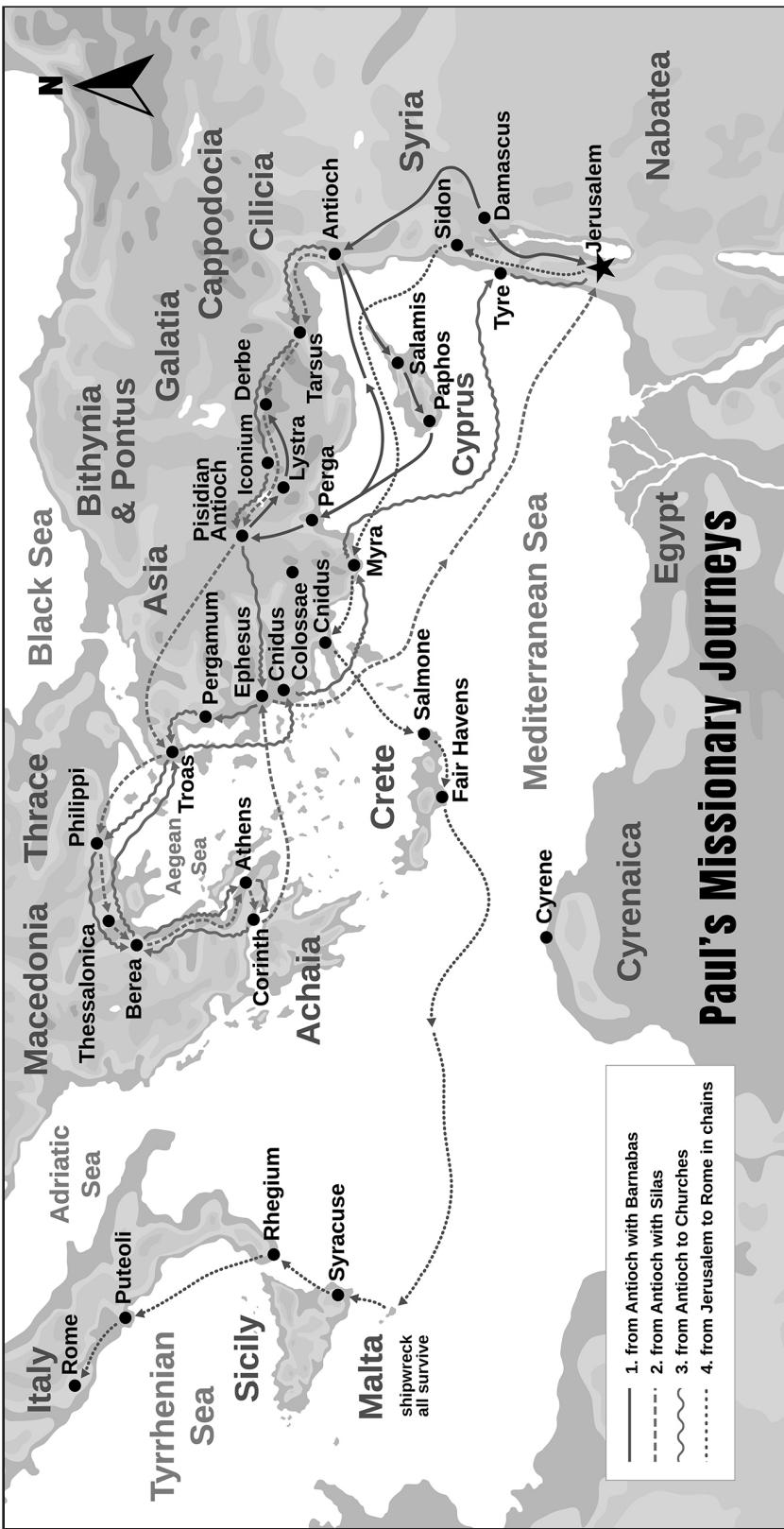
Peraea

Jericho

Jesus' Journeys

Կիսկու Ինչողությունը ծրագրեց այ նոլա կերպով մենի խառնութեած բացսն ծմբայ, ճշկու կուպութեած խառնութեած բուհն օւ կեզմ. - Մարկոս 10:45

Paul's Missionary Journeys

Расчленената пътешествия на апостол Павел са следните:

- Римлици 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory				
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth				
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3				
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City				
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers						
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth								
Luke 16:22 Blessed in Paradise								
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				Matthew 25:41 Revelation 20:10				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command								
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus								
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Revelation 20:13 Thalaasa				
				Revelation 19:20 Lake of Fire				
				Revelation 20:2 Abyss				

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Uyghur tili at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Шүнүң үчүн, берип нұтқыл әлдөрни [өзүмдә] мұхис қалып ńеташтырығындар, шундай да уларни Ата, Оңын өз Мұнгаттас Роһиниң наимеа таңға қалыпт үнемгілдіргүп,

- Марта 28:19

